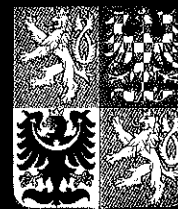

NEJVYŠŠÍ
SOUD
ČESKÉ
REPUBLIKY

5/2000

ročník
LII

Orac

SBÍRKA SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

OBSAH:

Rozhodnutí ve věcech trestních

Adhezní řízení	č. 28
Náhrada nákladů poškozeného	č. 30
Peněžitý trest	č. 25
Poškození cizí věci	č. 26
Souhrnný trest	č. 29
Vražda	č. 27

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Náhrada škody z pracovního poměru zaměstnavatelem	č. 35
Obchodní společnost – Řízení před soudem	č. 36
Podílové spoluvlastnictví – Řízení před soudem	č. 31
Pracovní poměr – Cizinci	č. 33
Pracovní poměr	č. 34
Řízení před soudem	č. 30
Výměna bytů	č. 32

SOUDCE

PROFESNÍ ČASOPIS SOUDCŮ A SOUDŮ ČESKÉ REPUBLIKY

4/2000

• STANOVISKO SOUDCOVSKÉ UNIE ČESKÉ REPUBLIKY

• SBÍRKA ROZHODNUTÍ A JEJÍ MÍSTO V SOUDNÍ PRAXI

• ZDANĚNÍ PŘÍJMU FYZICKÝCH OSOB
ZA ROK 1999 A V ROCE 2000

• PŘEDSTAVUJEME VÝBOR SOUDCOVSKÉ UNIE

• K MEDIÁLNÍ KAMPANI

Orac

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Objednávky zasílejte na adresu:

Nakladatelství Orac, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3

Tel.: 02/6713 2151, fax: 02/6713 2134, e-mail: orac@its.cz

I. Neučinil-li soud rozhodnutí o tom, že peněžitá záruka trvá až do dne, kdy odsouzený zaplatí peněžitý trest, a odsouzený, kterému byl pravomocně uložen tento trest, sám nepožádá, aby záruky, kterou složil, bylo použito k jeho zaplacení, je třeba peněžitou záruku zrušit.

II. Podle § 344 odst. 3 tr. ř. může odsouzený odvrátit výkon náhradního trestu nebo jeho poměrné části zaplacením peněžitého trestu (jeho poměrné části) kdykoliv, tj. i poté, co již skutečně začal vykonávat náhradní trest odnětí svobody (jeho poměrnou část).

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 5. 1999 sp. zn. 11 To 86/99)

Vrchní soud v Praze zamítl stížnost krajského státního zástupce v Českých Budějovicích proti usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 10. 6. 1999 č. j. 9 T 3/98–868 a č. j. 9 T 3/98–873.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 21. 10. 1998 sp. zn. 9 T 3/98, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 4. 1999 sp. zn. 11 To 16/99, byl odsouzený L. S. uznán vinným trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 4 tr. zák., dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., spáchaným ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. Za to byl odsouzen podle § 250 odst. 4 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání šesti a půl roku. Podle § 39a odst. 3 tr. zák. byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem. Podle § 53 odst. 1 tr. zák. mu byl vyměřen peněžitý trest ve výši 300 000 Kč a pro případ, že by tento peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, mu byl stanoven podle § 54 odst. 3 tr. zák. náhradní trest odnětí svobody v trvání jednoho roku. Kromě toho byl odsouzenému L. S. uložen podle § 49 odst. 1 a § 50 odst. 1 tr. zák. zákaz činnosti v oboru nákup zboží za účelem dalšího prodeje a jeho prodej na dobu pěti let.

Usnesením ze dne 10. 6. 1999 č. j. 9 T 3/98–873 nařídil krajský soud výkon náhradního trestu odnětí svobody u odsouzeného L. S. v trvání jednoho roku, který mu byl uložen výše citovanými rozsudky. Pro výkon tohoto trestu jej zařadil do věznice s dozorem. Dalším rozhodnutím z téhož dne pod č. j. 9 T 3/98–868 rozhodl tento soud podle § 73a odst. 4 tr. zák., že se ruší peněžitá záruka, kterou odsouzený L. S. složil ve výši 300 000 Kč.

Obě tato usnesení napadl v zákonné lhůtě stížností krajský státní zástupce. Má zato, že rozhodnutí o zrušení peněžitě záruky bylo rozhodnutím předčasným. I když odsouzený nastoupil výkon trestu odnětí svobody, nezaplatil uložený peněžitý trest. Proto má státní zástupce zato, že nebyly splněny podmínky ustanovení § 73a odst. 4 tr. ř.

pro zrušení peněžitě záruky. Podle jeho názoru měl krajský soud rozhodnout o tom, že peněžitá záruka trvá do dne, kdy odsouzený zaplatí peněžitý trest.

Usnesení o nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody se pak podle názoru státního zástupce jeví rovněž jako rozhodnutí předčasné, když se v odůvodnění usnesení argumentuje tím, že odsouzený disponuje peněžitou částkou ve výši 300 000 Kč, a přesto peněžitý trest nezaplatil. Proto stěžovatel navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadená usnesení Krajského soudu České Budějovice – pobočka v Táboře podle ustanovení § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil a uložil tomuto krajskému soudu, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Vrchní soud v Praze projednal stížnost proti oběma usnesením za podmínek § 23 odst. 1 tr. ř. per analogiam ve společném řízení, neboť obě věci spolu úzce souvisejí a také stěžovatel uvedl své námitky v jediné stížnosti. Stížnostní soud přezkoumal v souladu s ustanovením § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroků napadených rozhodnutí, jakož i řízení, které jim předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost státního zástupce není důvodná.

Ustanovení § 344 odst. 2 tr. ř., jímž se krajský soud řídil při nařizování výkonu náhradního trestu odnětí svobody, stanoví, že nebyl-li peněžitý trest zaplacen a nepřichází-li v úvahu postup podle odst. 1 téhož zákonného ustanovení nebo § 342 odst. 1 tr. ř., nařídí soud výkon náhradního trestu odnětí svobody nebo jeho poměrné části; přitom rozhodne o způsobu výkonu náhradního trestu. Ve svém rozhodnutí soud konstatuje, že v daném případě nepřichází v úvahu upuštění od výkonu peněžitěho trestu pro dlouhodobou neschopnost peněžitý trest zaplatit nebo pro jiné okolnosti uvedené v § 344 odst. 1 tr. ř., neboť odsouzený disponuje částkou 300 000 Kč, kterou složil jako peněžitou záruku. Ovšem odsouzený odmítl možnost, která je uváděna v § 73a odst. 4 tr. ř., totiž aby záruky, kterou složil, bylo použito k zaplacení peněžitěho trestu. Dne 11. 5. 1999 byl vyzván, aby peněžitý trest uhradil. Současně mu byla stanovena patnáctidenní lhůta s upozorněním na to, že pokud do této doby peněžitý trest nezaplatí, bude nařízen náhradní trest odnětí svobody. Protože ve stanovené lhůtě nebyl peněžitý trest vykonán, krajský soud ve smyslu citovaného zákonného ustanovení nařídil výkon náhradního trestu odnětí svobody.

Tento postup soudu prvního stupně odpovídá citovaným zákonným ustanovením a nelze mu nic vytknout. Bez souhlasu odsouzeného nemůže soud použít peněžitě záruky k úhradě peněžitěho trestu. To vyplývá z ustanovení § 73a odst. 4, in fine, tr. ř. Stížnost státního zástupce proti tomuto usnesení není důvodná, neboť se neopírá o žádné zákonné ustanovení.

Za této situace není pak důvodná ani stížnost státního zástupce proti usnesení č. j. 9 T 3/98–868, jímž byla podle § 73a odst. 4 tr. ř. zrušena peněžitá záruka, kterou odsouzený L. S. složil ve výši 300 000 Kč. Uvedené zákonné ustanovení říká, že peněžitou záruku zruší na návrh obviněného nebo osoby, která ji složila, nebo i bez návrhu soud nebo soudce, který o jejím přijetí rozhodl, jestliže pominuly důvody, které k jejímu přijetí vedly. Byl-li obviněný pravomocně odsouzen k nepodmíněnému

trestu odnětí svobody nebo k peněžitému trestu, může soud rozhodnout, že peněžitá záruka trvá do dne, kdy odsouzený nastoupí výkon trestu odnětí svobody nebo zaplatí peněžitý trest. Odsouzený L. S. trest odnětí svobody nastoupil a v současné době jej vykonává ve Věznici v Oráčově. Peněžitý trest sice ve stanovené lhůtě nezaplatil, ale po nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku je této povinnosti zproštěn. Potom, kdy byl výkon náhradního trestu nařízen, nelze odsouzeného jiným způsobem nutit k tomu, aby peněžitý trest zaplatil. Rozhodnutí o tom, že odsouzený použije záruky k zaplacení peněžitého trestu, a to i dodatečně, nebo zda kdykoliv odvrátí výkon náhradního trestu nebo jeho poměrné části tím, že trest peněžitý nebo jeho poměrnou část zaplatí, závisí pouze na něm. K takovému kroku nemůže být soudem nucen. Donucovací moc zákona v daném případě spočívá v nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku. Proto i v tomto případě není stížnost státního zástupce důvodná, neboť postrádá zákonný podklad.

Z uvedených důvodů nezbylo senátu Vrchního soudu v Praze než stížnost státního zástupce do obou usnesení jako nedůvodnou zamítnout. Odsouzenému je třeba připomenout ustanovení § 344 odst. 3 tr. ř., že přes uvedené rozhodnutí krajského soudu může kdykoliv odvrátit výkon náhradního trestu nebo jeho poměrné části tím, že trest peněžitý nebo jeho poměrnou část zaplatí.

Náhradní trest odnětí svobody je prostředkem směřujícím k tomu, aby odsouzený zaplatil uložený peněžitý trest. Účelem stanovení náhradního trestu odnětí svobody je dosáhnout vykonání peněžitého trestu jeho zaplacením. Tento účel se nepochybně naplní i v případě, že odsouzený zaplatí peněžitý trest (jeho poměrnou část) až v době, kdy nejenže byl pravomocně nařízen výkon náhradního trestu odnětí svobody, ale odsouzený dokonce již začal takový trest odnětí svobody skutečně vykonávat. Zaplacením peněžitého trestu lze odvrátit jakoukoliv část nařízeného a dosud nevykonaného náhradního trestu odnětí svobody.

K naplnění skutkové podstaty trestného činu poškozování cizí věci spáchaného na věci svědka pro výkon jeho povinnosti podle § 257 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. se nevyžaduje, aby cizí věc, kterou pachatel zničil, poškodil nebo učinil neupotřebitelnou, byla ve vlastnictví svědka. Není vyloučeno za takovou věc považovat i věc, kterou má svědek jen ve faktickém držení, např. na základě svěřeni zaměstnavatelem.

(Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 9. 1999 sp. zn. 7 To 70/99)

Vrchní soud v Praze zrušil k odvolání městského státního zástupce v Praze a obžalovaného J. Š. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 21. 1. 1999 sp. zn. 43 T 14/98 a tomuto soudu uložil, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d ň ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 21. 1. 1999 sp. zn. 43 T 14/98 byl obžalovaný J. Š. uznán vinným trestnými činy ublížení na zdraví ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1, § 222 odst. 1 a vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák.

Za tyto delikty byl obžalovanému podle § 222 odst. 1 a § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou let a šesti měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s dozorem.

Týmž rozsudkem byl obžalovaný J. Š. podle § 226 písm. e) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., který byl obžalobou spatřován v tom, že dne 17. 11. 1997 v P. svým osobním automobilem VW Transporter, které řídil, dvakrát po sobě záměrně najel do levé zadní části zaparkovaného motorového vozidla zn. Renault, které patří firmě T. a užíval je J. M., kterému se tímto způsobem mstil za svědectví, které podal v rámci jeho trestního řízení, a na vozidle měl tak způsobit škodu ve výši 62 363,30 Kč.

Proti tomuto rozsudku podal ihned po jeho vyhlášení odvolání městský státní zástupce v Praze a ve lhůtě stanovené v § 248 odst. 1 tr. ř. i obžalovaný J. Š. Odvolání městského státního zástupce bylo podáno výslovně v neprospěch obžalovaného a směřuje proti výroku o vině, včetně výroku zprošťujícího, a dále proti výroku o trestu. Opravný prostředek obžalovaného je namířen proti výroku o vině v odsuzující části a proti výroku o trestu.

Městský státní zástupce v písemném zdůvodnění svého opravného prostředku namítá, že se městský soud v napadeném rozsudku neztotožnil s názorem státního zástupce, který v obžalobě ze dne 9. 6. 1998 kvalifikoval jednání obžalovaného v prvním bodě jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák. a ve druhém bodě jako trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1,

odst. 2 písm. a) tr. zák., ačkoliv již v přípravném řízení byl shromážděn dostatek důkazů, které odůvodňují užití právní kvalifikace v obžalobě uvedené.

Pokud jde o jednání pod bodem dva obžaloby, pro které byl obžalovaný v napadeném rozsudku podle § 226 písm. e) tr. ř. zproštěn obžaloby, odvolatel namítá, že argumenty městského soudu, které ho vedly ke zprošťujícímu výroku, nejsou správné. Je sice pravda, že poškozené vozidlo nepatřilo svědkovi J. M., ale firmě T., avšak obžalovaný věděl, že držitelem napadeného vozidla je tento svědek.

S poukazem na shora uvedené skutečnosti městský státní zástupce v Praze závěrem svého opravného prostředku navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc vrátil k novému projednání a rozhodnutí.

Obžalovaný J. Š. v opravném prostředku navrhl, aby odvolací soud změnil výrok napadeného rozsudku ve vině i trestu, jeho jednání právně kvalifikoval jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. a trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. a uložil mu přiměřený trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu.

Vrchní soud v Praze z podnětu obou podaných odvolání přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, proti nimž mohou odvolatelé podat odvolání, jakož i správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, přihlížel přitom i k vadám, které nebyly odvoláními vytýkány, jak mu to ukládá ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., a ve vztahu k trestnému činu poškozování cizí věci podle § 257 tr. zák. dospěl k následujícím závěrům:

Pokud jde o skutek pod bodem dva obžaloby, spočívající v úmyslném poškození vozidla zn. Renault, ztotožňuje se vrchní soud se závěry městského soudu, že provedenými důkazy bylo bez pochybností prokázáno, že obžalovaný v době a na místě uvedeném v obžalobě, úmyslně opakovaně najel svým osobním vozidlem zn. VW Transporter do předmětného vozidla zn. Renault, které je ve vlastnictví firmy T., čímž na tomto vozidle způsobil škodu ve výši 62 363,30 Kč. V tomto směru se skutkové závěry plně opírají o výpovědi svědků J. M., K. K. a J. Š., jakož i důkazy objektivní povahy – protokol o ohledání místa činu, resp. poškozeného vozidla a vozidla obžalovaného spolu s pořízenou fotodokumentací, i znalecký posudek z oboru ekonomiky týkající se stanovení výše majetkové újmy vzniklé poškozením předmětného motorového vozidla.

Shora popsané jednání obžalovaného je i podle názoru vrchního soudu nutno právně kvalifikovat jako trestný čin poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. ř., jak uzavírá městský soud v napadeném rozsudku, neboť obžalovaný nikoli jen z nedbalosti poškodil cizí věc a způsobil tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Na rozdíl od městského soudu je však vrchní soud přesvědčen o tom, že jednání obžalovaného bylo namířeno proti svědkovi J. M., který měl vozidlo v užívání, proto, že jmenovaný splnil svou povinnost svědka a podal svědeckou výpověď v řízení, které bylo proti obžalovanému vedeno v souvislosti s napadením poškozené H. Š. Proto mělo být v souladu s obžalobou toto jednání právně posouzeno jako čin spáchaný na věci svědka pro výkon jeho povinnosti a kvalifikováno i podle § 257 odst. 2 písm. a) tr. zák.

Je pravda, že bylo prokázáno, že uvedené vozidlo, k jehož poškození došlo, není ve vlastnictví svědka J. M., ale patří již uvedené firmě T., jejímž logem je také opatřeno, jak na to poukazuje i městský soud. Nelze však přehlédnout, že z výpovědi svědka J. M. i dalších svědků jednoznačně vyplývá, že svědek J. M. uvedené vozidlo, které mu bylo uvedenou firmou svěřeno k výkonu jeho zaměstnání, běžně používal nejen k výkonu svého povolání, ale i k jízdám do místa trvalého bydliště, kde je nechával pravidelně denně zaparkované, což bylo v místě bydliště všeobecně známo. Skutečnost, že svědek vozidlo trvale používá ke své potřebě, byla známa i obžalovanému, který to ve své výpovědi také výslovně připustil. Rovněž svědek M. Š., k jehož výpovědi městský soud vůbec nepřihlédl, jako zástupce předmětné firmy rovněž potvrdil, že toto vozidlo bylo svěřeno jmenovanému svědkovi s tím, že je měl téměř plně ke své dispozici.

Za této situace nelze souhlasit se závěry městského soudu, které ohledně zmíněného skutku učinil po právní stránce. I když zákonodárce v ustanovení § 257 odst. 2 písm. a) tr. zák. výslovně nepopsal takový případ, ze znění tohoto ustanovení však podle přesvědčení vrchního soudu vyplývá, že úmyslem zákonodárce při formulování této skutkové podstaty bylo ochránit před obdobnými útoky nejen majetek, který je přímo ve vlastnictví svědka, znalce nebo tlumočníka, ale i majetek, který v jejich vlastnictví přímo není, ale svědek, znalec nebo tlumočník jej užívají ke své potřebě a jsou oprávněni s ním nakládat víceméně jako s vlastním, tj. majetek, který mají ve svém držení. Užítinou hodnotou motorového vozidla je nepochybně jeho užívání k jízdě a je zřejmé, že svědek J. M. uvedené vozidlo k tomuto účelu plně používal nejen v souvislosti s výkonem zaměstnání u firmy, která byla majitelem vozidla, ale i k osobní potřebě podle vlastního uvážení.

Je třeba zdůraznit, že i kdyby závěr městského soudu o tom, že obžalovaný uvedeným jednáním naplnil jen znaky skutkové podstaty trestného činu poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., tedy trestného činu, na který se vztahuje rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 3. 2. 1998, byl zcela správný, pak pochybil, pokud obžalovaného pro tento skutek zprostil obžaloby podle § 226 písm. e) tr. ř. Takový postup není namístě, neboť v důsledku aplikace amnestijního rozhodnutí nezaniká trestnost činu a správně mělo dojít k zastavení trestního stíhání podle § 223 odst. 1 tr. ř. Důsledkem použití amnestie prezidenta republiky je totiž nepřipustnost trestního stíhání z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř., která brání tomu, aby bylo zahájeno trestní stíhání, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno.

Vrchní soud z důvodů v rozhodnutí dále uvedených napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Jestliže se pachateli, který zamýšlí usmrtit dvě osoby za okolností, kdy by usmrcení obou bylo spácháno jedním skutkem, podaří usmrtit pouze jednu z nich a u druhé jeho útok skončí pro okolnosti nezávislé na jeho vůli ve stadiu pokusu, je třeba jeho jednání posoudit jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 tr. zák., § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. přesto, že z hlediska základní skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. byl čin již dokonán. O trestný čin vraždy podle ustanovení § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. by šlo v případě, kdy by pachatel zamýšlel usmrtit jedním skutkem nejmeně tři osoby, přičemž u dvou z nich by se mu to podařilo a u třetí nikoli.

(Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 8. 1999 sp. zn. 4 To 57/99)

Vrchní soud v Olomouci uznal obžalovaného L. P. vinným pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a odsoudil jej podle § 219 odst. 2 tr. zák. k trestu odnětí svobody na třináct let. Podle § 39a odst. 3 tr. ř. obžalovaného L. P. zařadil k výkonu uloženého trestu do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obžalovanému povinnost nahradit poškozené Zdravotní pojišťovně M., se sídlem v K. škodu ve výši 2160 Kč a poškozené P. K. škodu ve výši 15 273 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. poškozenou P. K. odkázal se zbytkem nároku na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem ze dne 30. 11. 1999 sp. zn. 10 T 10/98 Krajský soud v Brně v hlavním líčení dne 30. 11. 1998 uznal obžalovaného L. P. vinným, že dne 7. 6. 1997 v době kolem 17.30 hod. v B. v předsíni bytu D. K., kde se v tu dobu nacházeli D. K., P. K. a nezl. N. P., vytáhl nelegálně drženou krátkou kulovou zbraň – pistolí, nabil ji a namířil ji na D. K. v úmyslu ji usmrtit, a po slovech „všechny vás zabiju“ vystřelil. Projektil s ocelovým jádrem zasáhl D. K. do oblasti levé části hrudníku a střela prošla bránicí, dolním okrajem laloku pravého i levého křídla plic, žaludkem, slezinou, pravým jaterním lalokem, pravou nadledvinou s roztržením břišní aorty a dolní žíly; v důsledku utrpěných zranění poškozená D. K. na místě zemřela. Vzápětí namířil stejnou střelnou zbraň na P. K. v úmyslu ji usmrtit a se slovy „teď jseš na řadě ty“ zmáčkl spoušť, ale k výstřelu v důsledku závadného náboje nedošlo. Tímto jednáním podle napadeného rozsudku spáchal trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. dílem dokonáný, dílem nedokonáný ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Za to byl podle § 219 odst. 2 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody na třináct let, k jehož výkonu byl podle § 39a odst. 3 tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl zavázán povinností nahradit po-

škozené Zdravotní pojišťovně M. se sídlem v K. náhradu škody v částce 2160 Kč a poškozené P. K. v částce 15 273 Kč. Podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla poškozená P. K. se zbytkem nároku na náhradu škody odkázána na řízení věcech občanskoprávních.

Proti tomuto rozsudku podal odvolání obžalovaný.

Na základě tohoto odvolání Vrchní soud v Olomouci podle § 254 odst. 1 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku a správnost postupu řízení, které jeho vyhlášení předcházelo, přihlížející přitom i k vadám, které nebyly rozsudku odvoláním vytýkány, a dospěl k následujícím závěrům:

V řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, nebyly shledány vady a pochybení orgánů trestního řízení, které by měly za následek nedostatečné objasnění věci nebo porušení práva obhajoby.

Přezkoumáním napadeného rozsudku z hledisek uvedených v § 258 odst. 1 písm. b), c) tr. ř. dospěl odvolací soud k závěru, že nalézací soud se správně vypořádal se všemi okolnostmi významnými pro rozhodnutí a také se všemi argumenty obhajoby prezentovanými v průběhu dokazování obžalovaným a jeho obhájcem. V napadeném rozsudku podrobně uvedl důkazy ve věci provedené, popsal, jak provedené důkazy hodnotil a jak se vypořádal s obhajobou obžalovaného uplatněnou ve všech dosavadních stádiích trestního řízení, příp. proč jeho důkazním návrhům nevyhověl. Na základě uvedeného postupu pak krajský soud popsal a odůvodnil své skutkové a právní závěry.

Skutkovým zjištěním a závěrům nalézacího soudu nelze nic vytýkat, zejména pokud jde o jejich jasnost a úplnost. K námitce státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Olomouci při veřejném zasedání o odvolání obžalovaného zaujal odvolací soud také stanovisko, jak vyplývá z výroku napadeného rozsudku o vině obžalovaného s tím, že jeho úmysl usmrtit nejmeně dvě dospělé osoby zřetelně vyplývá z jeho výhrůžky „všechny vás zabiju“, kterou vůči nim pronesl po vytažení pistole po vstupu do bytu. Také z jeho dalšího počínání, jak je popsáno ve skutkové větě, lze spolehlivě dovodit, vůči kterým osobám byla vyhrůžka míněna. Proto je vrchní soud přesvědčen, že výrok rozsudku netrpí podstatnými vadami a svým obsahem odpovídá ustanovením § 120 až § 122 tr. ř. Odůvodnění rozsudku splňuje náležitosti stanovené v § 125 tr. ř.

Na základě správných skutkových závěrů dovodil nalézací soud také správný závěr o úmyslu obžalovaného v kritické době, neboť tento zcela vědomě chtěl způsobit v trestním zákoně uvedeným porušit zájem tímto zákonem chráněný (§ 4 písm. a/ tr. zák.). Tímto zájmem chráněným trestním zákonem je v tomto konkrétním případě zájem ze všech nejvýznamnější, a to zájem na ochraně lidského života vyplývající nejen z Ústavy a navazující Listiny základních práv a svobod, ale chráněný i ustanovením § 219 tr. zák. Míru porušení uvedeného zájmu charakterizuje jeden zcela zmařený lidský život a jen díky příznivým okolnostem nezávislým na vůli obžalovaného nezmařený život další.

Správné skutkové závěry nalézacího soudu, s nimiž se z důvodů dosud uvedených odvolací soud ztotožnil, však krajský soud nepodřadil skutkovým závěrům od-

povídajícím kvalifikaci, když jednání obžalovaného hodnotil jako naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. dílem dokonání, dílem nedokonání ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Odvolací soud je přesvědčen, že tato právní kvalifikace jednání obžalovaného aplikovaná nalézacím soudem na skutkové závěry, neodpovídá událostem kritického dne a odpovídala by jim pouze tehdy, pokud by prokázaný úmysl obžalovaného směřoval kromě úmyslu usmrtit D. K. a P. K. i k usmrcení jeho dcery N. P. a současně by došlo k usmrcení D. K. i P. K. Pak by jeho jednáním byly zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. (spáchané na dvou a více osobách) dílem naplněny (v případě usmrcení D. K. i P. K.) a dílem by jeho jednání zůstalo ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. (při prokázaném úmyslu usmrtit i dceru N. P. a selhání zbraně).

Ze skutkových zjištění nalézacího soudu, s nimiž se odvolací soud ztotožnil, však úmysl obžalovaného usmrtit i svou dceru N. P. nevyplývá a jeho jednáním ani nedošlo k tragickému následku i vůči P. K. Proto na toto chybné právní posouzení správně zjištěného skutkového děje nalézacím soudem musel odvolací soud reagovat zrušením napadeného rozsudku podle § 258 odst. 1 písm. d) tr. ř., neboť citovaným rozhodnutím bylo porušeno ustanovení trestního zákona. Jednání obžalovaného, jak bylo ve výrokové části rozsudku popsáno, je třeba právně posoudit jako naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., avšak ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák., když shromážděné důkazy jednoznačně svědčí o tom, že obžalovaný se v kritické době dopustil jednání pro společnost nebezpečného, které bezprostředně směřovalo k úmyslnému usmrcení jiného, a spáchání uvedeného činu na dvou osobách. Obžalovaný jednal v úmyslu tento trestný čin spáchat, ale k jeho dokonání (na dvou osobách), a to ani dílem nedošlo přesto, že D. K. byla jednáním obžalovaného usmrcena. Je tedy zjevné, že kromě usmrcení jedné osoby (naplnění zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák.) se obžalovaný pokusil tento trestný čin spáchat také na osobě další, avšak k dokonání činu z důvodů na jeho vůli nezávislých nedošlo. Jelikož ve věci měl odvolací soud splněny podmínky ustanovení § 259 odst. 3 tr. ř., po zrušení napadeného rozsudku ze shora uvedených důvodů ve věci sám rozhodl tak, že obžalovaného uznal vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., který zůstal ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. Tímto novým rozhodnutím odvolacího soudu o vině obžalovaného nedošlo k porušení zákazu reformace in peius, a to ani pokud se odvolací soud ztotožnil s právními závěry nalézacího soudu ohledně neposouzení jednání obžalovaného také ve smyslu ustanovení § 185 odst. 1, § 238 odst. 1, 2 tr. zák.

Kromě nesprávného právního posouzení jednání obžalovaného je třeba nalézacímu soudu vytknout i to, že ač jednání obžalovaného posoudil podle kvalifikované skutkové podstaty § 219 odst. 2 tr. zák., tento svůj postup nezdůvodnil i z pohledu ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák. (použití vyšší trestní sazby). Z uvedeného ustanovení

vyplývá, že k okolnosti, která podmiňuje použití vyšší trestní sazby, se přihlédne jen tehdy, jestliže pro svou závažnost podstatně zvyšuje stupeň nebezpečnosti trestného činu pro společnost. Jak v případě použité právní kvalifikace nalézacím soudem, tak v případě právní kvalifikace použité soudem odvolacím jsou podmínky použití vyšší trestní sazby jednoznačně dány. Stupeň společenské nebezpečnosti jednání obžalovaného je podstatně zvyšován jeho úmyslem usmrcením dvou osob způsobit neodčitelný následek, přičemž jen shodou příznivých okolností k takovému následku nedošlo. Život D. K. byl nenávratně zmařen a přehlédnout nelze ani újmu na psychickém zdraví P. K. a N. P.

Dále se Vrchní soud v Olomouci zabýval výrokem o trestu a výrokem o náhradě škody.

V trestním řízení nelze uložit obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost, aby majetkovou škodu, kterou způsobil trestným činem, nahradil v cizí měně. V tzv. adhezním řízení sice aplikuje soud v trestní věci ustanovení jiných právních odvětví o náhradě škody, avšak jen ustanovení hmotného práva. Pokud jde o ustanovení procesní povahy, je jedinou normou, jíž je soud v trestním řízení vázán, trestní řád. Analogie jiného procesního předpisu – v tomto případě § 155 odst. 2 o. s. ř., jež za určitých okolností možnost přiznat náhradu škody v cizí měně připouští, nepřipadá v úvahu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 9. 1999 sp. zn. 7 Tz 105/99)

Nejvyšší soud k stížnosti pro porušení zákona zrušil usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 4. 11. 1998 sp. zn. 3 To 369/98 a obviněnému uložil, aby nahradil poškozené obchodní společnosti T. škodu ve výši 328 720,60 Kč.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 16. 1. 1998 sp. zn. 4 T 35/97 byl obviněný S. Z. uznán vinným trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) tr. zák., jehož se podle výroku o vině citovaného rozsudku měl dopustit tím, že v době od 24. 7. 1996 do 1. 10. 1996 v Berlíně, ve Spolkové republice Německo, na pracovišti obchodní společnosti T. jako zaměstnanec této společnosti, kde působil ve funkci stavebního technika, zpronevěřil při vedení montážní pokladny celkovou částku 18 097,84 DM, tj. 328 720,60 Kč, a to tak, že částku ve výši 4240,80 DM, tj. 77 492,50 Kč, získal po pozměnění účetních dokladů a zanesení falešných dokladů, další finanční hotovost ve výši 453 DM, tj. 8212,90 Kč, získal neoprávněnou výplatou diet pro svou osobu, přičemž další peníze ve výši 13 404,04 DM, tj. 243 015,20 Kč vzal z pokladny bez účetní evidence a použil je pro svou a potřebu jiných. Za to byl podle § 248 odst. 3 tr. zák. odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání dva a půl roku nepodmíněně, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obviněný zavázán povinností nahradit poškozené obchodní společnosti T. škodu ve výši 18 097,84 DM.

Proti tomuto rozsudku podal obviněný v zákonné lhůtě odvolání, které Krajský soud v Brně usnesením ze dne 4. 11. 1998 sp. zn. 3 To 369/98 zamítl podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné.

Proti uvedenému usnesení Krajského soudu v Brně podal ve prospěch obviněného stížnost pro porušení zákona ministr spravedlnosti. Uvedl v ní, že soud prvního stupně v souladu s ustanovením § 228 odst. 1 tr. ř. rozhodl o povinnosti obviněného nahradit poškozenému způsobenou škodu, neboť nárok byl uplatněn ve smyslu § 43 odst. 2 tr. ř. včas a výše škody byla řádně specifikována. Přisouzené peněžité plnění

však nebylo specifikováno v korunách, nýbrž ve valutách (DM). Podle názoru vyjádřeného ve stížnosti pro porušení zákona lze sice náhradu škody i v trestním řízení přiznat v cizí měně, obdobně jako v ustanovení § 155 odst. 2 občanského soudního řádu, ale pouze za podmínek tam stanovených, tj. v případě, kdy předmět řízení je vyjádřen v cizí měně a účastník, který má plnit, je devizovým tuzemcem a má účet v cizí měně a neodporuje-li to okolnostem případu. V daném případě nebylo důvodu přisuzovat náhradu škody ve valutách. V tomto směru soud prvního stupně i soud odvolací nerespektovaly důsledně ustanovení § 228 odst. 2 tr. ř. Odvolací soud se pak otázkou adhezního řízení zabýval pouze zcela okrajově, když konstatoval, že výrok soudu prvního stupně o povinnosti obžalovaného k náhradě škody je správný. Revizní princip vyplývající z ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. nebyl tedy odvolacím soudem respektován v plném rozsahu, neboť tento soud se nezabýval s dostatečnou důsledností otázkou specifikace přisouzeného peněžitého plnění ve výroku o náhradě škody. Pokud jde o výrok o vině a výrok o trestu, ty pokládá ministr spravedlnosti za správné a žádné vady v tomto směru napadenému rozhodnutí ani řízení, jež mu předcházelo, nevytyká.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 4. 11. 1998 sp. zn. 3 To 369/98 byl v neprospěch obviněného S. Z. porušen zákon v ustanovení § 228 odst. 2 tr. ř., v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř. a v ustanovení § 256 tr. ř., a podle § 269 odst. 2 tr. ř. citované usnesení Krajského soudu v Brně zrušil a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Obhájce obviněného ve veřejném zasedání navrhl, aby napadené rozhodnutí, jakož i rozsudek okresního soudu byly v celém rozsahu zrušeny a okresnímu soudu bylo přikázáno, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Ve věci chybí zjištění, zda měl obviněný s poškozeným uzavřenu smlouvu o hmotné odpovědnosti ve smyslu příslušných ustanovení zákoníku práce, což je podle jeho názoru okolnost významná pro právní posouzení skutku jako trestného činu zpronevěry podle § 248 tr. zák.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost výroků napadeného usnesení, jakož i správnost řízení, které mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen, a to způsobem, na něž poukazuje stížnost pro porušení zákona.

Předně je možno uvést, že Nejvyšší soud neshledal žádná pochybení, pokud jde o výrok o vině v rozsudku Okresního soudu ve Zlíně. Ten byl učiněn na podkladě úplného dokazování, důkazy byly správně zhodnoceny a takto zjištěný skutek byl správně posouzen i po stránce právní. Stejně tak uložený trest co do druhu a výměry zcela odpovídá zákonným kritériím uvedeným v ustanoveních § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zák. K námitce vznesené obhajobou je možno pouze uvést, že pro naplnění znaků trestného činu zpronevěry podle § 248 odst. 1, 3 písm. c) tr. zák. není rozhodující, zda měl pachatel činu uzavřenu smlouvu o hmotné odpovědnosti s poško-

zeným. K tomu, aby byla věc svěřena ve smyslu základní skutkové podstaty trestného činu zpronevěry, není v případě, kdy je mezi pachatelem a poškozeným vztah zaměstnance a zaměstnavatele, nutný právní vztah založený smlouvou o hmotné odpovědnosti. I v takovém případě je věc svěřena, je-li pachateli odevzdána s tím, aby s ní nakládal určitým způsobem.

Správný je v zásadních směrech i výrok uvedeného rozsudku o náhradě škody. Poškozená obchodní společnost se včas a řádně připojila se svým nárokem na náhradu škody a oprávněnost tohoto nároku byla co do důvodu i výše správně zjištěna ve výroku o vině. Vadný je však výrok o náhradě škody, pokud byla škoda přiznána v cizí měně. V trestním řízení nelze přisoudit zjištěnou škodu v cizí měně. V tzv. adhezním řízení aplikuje soud v trestní věci sice ustanovení jiných právních odvětví o náhradě škody, avšak jen ustanovení hmotného práva. Pokud jde o ustanovení procesní povahy, je jedinou normou, jíž je soud v trestním řízení vázán, trestní řád. Analogie jiného procesního předpisu – v tomto případě § 155 odst. 2 o. s. ř., o němž se zmínuje stížnost pro porušení zákona – nepřipadá v úvahu.

V posuzovaném případě se náhrada škody řídí ustanoveními § 172 odst. 1 a § 179 odst. 1 zákoníku práce. Podle § 172 odst. 1 tohoto zákona zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním. Rozsah náhrady škody je určen ustanovením § 179 odst. 1 zákoníku práce, podle něhož zaměstnanec, který odpovídá za škodu podle § 172 zákoníku práce, je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže škodu neodčiní uvedením v předešlý stav. Naposled uvedené ustanovení neuvádí nic o povinnosti zaměstnance nahradit škodu v cizí měně. O takové povinnosti nestanoví nic ani trestní řád v ustanovení § 228, které upravuje rozhodování soudu o náhradě škody v trestních věcech.

Jelikož se poškozený se svým nárokem na náhradu škody včas a řádně připojil k trestnímu řízení a Okresní soud ve Zlíně zaviněné způsobení škody ve výroku o vině správně zjistil, měl rozhodnout tak, že by podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obžalovanému nahradit škodu v českých korunách. Pro úplnost je třeba dodat, že dalším pochybením okresního soudu bylo, že nerozhodl o uplatněném nároku poškozeného v celé výši. Ten totiž před hlavním líčením uplatnil nejen nárok na zaplacení škody ve výši 328 720, 60 Kč, ale požadoval tuto částku i s úroky z prodlení.

Uvedené vady výroku o náhradě škody v rozsudku Okresního soudu ve Zlíně odstranil ani Krajský soud v Brně v odvolacím řízení.

Nejvyšší soud proto vyslovil, že napadeným rozhodnutím byl porušen zákon v ustanovení § 256 tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř., toto usnesení zrušil a současně zrušil výrok o náhradě škody v rozsudku Okresního soudu ve Zlíně. Vzhledem k tomu, že skutkový stav potřebný pro rozhodnutí o náhradě škody byl v napadeném rozhodnutí správně zjištěn, Nejvyšší soud podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám rozhodl tak, že obviněnému uložil, aby nahradil poškozené obchodní společnosti škodu ve výši 328 720,60 Kč. Se zbytkem nároku poškozené-

ho odkázal na řízení ve věcech občanskoprávních, neboť jiné rozhodnutí o zbytku uplatněného nároku nepřipadalo v řízení o této stížnosti pro porušení zákona v úvahu. Postup navržený ve stížnosti pro porušení zákona – přikázání věci okresnímu soudu ve Zlíně, aby věc v ohledně uplatněného nároku na náhradu škody v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl – nebyl možný s ohledem na zásady vyjádřené v ustanoveních § 271 odst. 2 a § 265 tr. ř.

Trestní příkaz má povahu odsuzujícího rozsudku (§ 314e odst. 5 tr. ř.), přičemž účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají u trestního příkazu jeho doručením obviněnému. Okamžik doručení trestního příkazu je určující pro uložení souhrnného trestu podle § 35 odst. 2 tr. zák. bez ohledu na to, že v důsledku podaného odporu byl tento příkaz zrušen, pokud v dalším řízení dojde k pravomocnému odsouzení pachatele.

(Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 3. 1998
sp. zn. 4 To 124/98)

Krajský soud v Českých Budějovicích k odvolání obžalovaného částečně zrušil rozsudek Okresního soudu v Písku ze dne 6. 1. 1998 sp. zn. 8 T 7/97, a to ve výroku o vině trestnými činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., a v důsledku toho i v celém výroku o trestu a náhradě škody, a znovu rozhodl tak, že obžalovaného V. S. uznal vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. a trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a odsoudil jej za tyto trestné činy a za sbíhající se trestné činy podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., jimiž byl uznán vinným nejprve trestním příkazem Okresního soudu v Písku ze dne 20. 5. 1996 sp. zn. 3 T 130/96, který mu byl doručen 11. 6. 1996, a potom pravomocně odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 2. 8. 1996 sp. zn. 3 T 130/96, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 10. 1996 sp. zn. 4 To 779/96, podle § 238 odst. 2 a § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání šestnácti měsíců, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou. Současně zrušil podle § 35 odst. 2, věty druhé, tr. zák. výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 2. 8. 1996 sp. zn. 3 T 130/96, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložil obžalovanému povinnost nahradit poškozenému Ing. K. V. škodu ve výši 1512 Kč. Za trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., ohledně něhož zůstal napadený rozsudek nedotčen, obžalovanému uložil další nepodmíněný trest odnětí svobody na dva měsíce, pro jehož výkon jej zařadil do věznice s ostrahou.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 6. 1. 1998 sp. zn. 8 T 7/97 byl obžalovaný V. S. uznán vinným trestným činem krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), b) tr. zák., trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., a to ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., a trestným činem výtržnictví po-

dle § 202 odst. 1 tr. zák. a odsouzen za tyto trestné činy a za sbíhající se trestné činy podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., za které byl odsouzen pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 2. 8. 1996 sp. zn. 3 T 130/96 podle § 238 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 2 tr. zák., k souhrnnému trestu odnětí svobody na osmnáct měsíců se zařazením do věznice s ostrahou. Současně byl zrušen výrok o trestu z citovaného rozsudku Okresního soudu v Písku vedeného pod sp. zn. 3 T 130/96, jakož i všechna další obsahově navazující rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Podle skutkových zjištění okresního soudu se obžalovaný shora uvedených trestných činů měl dopustit tím, že společně s obviněným M. Š., proti kterému je vedeno trestní stíhání samostatně, dne 7. 3. 1996 přešli v městě P. přes plot do zahrady, kde odcizili palivové dřevo za 200 Kč, a potom, po rozbítí skleněné výplně vstupních dveří, vnikli do rekreační chaty Ing. K. V., kde k jeho škodě odcizili věci v celkové hodnotě 1670 Kč. Rozbitím skleněné výplně dveří způsobili další škodu ve výši 454 Kč. Obviněný sám dne 17. 6. 1996 v obci Z. v restauraci N. opakovaně fyzicky napadl jako obsluhující číšník V. N., jehož udeřil nejméně jednou pěstí do obličeje, dále ho srazil na hrací automat, a potom do něj strčil, až poškozený rozbil levou rukou skleněnou výplň dveří, přičemž poškozený utrpěl podkožní krvavý výron v okolí pravého oka a tržnou ránu na temeni hlavy, dále povrchní škrábance či oděrky levé ruky, a to bez pracovní neschopnosti.

Proti tomuto rozsudku podal obžalovaný odvolání. Podle jeho názoru okresní soud pochybil při posuzování útoku uvedeného v bodu 2 napadeného rozsudku. Obžalovaný poškozeného nenapadl, fyzický kontakt mezi ním a poškozeným V. N. vyprovokoval právě poškozený. Odvolatel měl námitky i ke znaleckému posudku MUDr. S., neboť ke zranění poškozeného nedošlo způsobem popisovaným v obžalobě. S ohledem na intenzitu, okolnosti a pohnutky nebylo možné dovodit naplnění skutkové podstaty trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. Navrhl proto v této části zprostit obžalovaného obžaloby, a v důsledku toho přiměřeně snížit i uložený trest a případně zvážit upuštění od uložení souhrnného trestu podle ustanovení § 37 tr. zák.

Krajský soud v Českých Budějovicích přezkoumal napadený rozsudek ve všech jeho výrociích, přezkoumal správnost postupu řízení, které tomuto rozsudku předcházelo, zabýval se i tím, zda nedošlo k vadám, které odvoláním výslovně vytýkány nebyly, a dospěl k těmto závěrům:

V řízení, které napadenému rozsudku předcházelo, nedošlo k podstatným vadám. Okresní soud při hlavním líčení vyslechl obžalovaného V. S., který se k útoku uvedenému v bodu 1 napadeného rozsudku doznal. K druhému útoku vypovídat odmítl. Při hlavním líčení byl vyslechnut i poškozený K. V., který k majetkovému trestnému činu vypověděl shodně jako v přípravném řízení a podrobně uvedl věci, které mu byly odcizeny. Doznání obžalovaného ohledně prvního útoku je v naprosté shodě s ostatními důkazy opatřenými v přípravném řízení a provedenými při hlavním líčení. Výše škody byla spolehlivě zjištěna znaleckým posudkem znalce F. S.

Skutkové závěry ohledně tohoto útoku jsou proto správné. Pokud odvolací soud napadený rozsudek ve výroku o vině tímto útokem zrušil a znovu sám rozhodl, stalo se tak pro nepřesnosti v částkách uvedených v bodu 1 výroku tohoto rozsudku.

Soud prvního stupně ohledně tohoto útoku použil nesprávnou právní kvalifikaci, neboť převzal nesprávnou právní kvalifikaci uvedenou již v obžalobě. Při zjištění, že obžalovaný odcizil věci v celkové hodnotě 1870 Kč, je zřejmé, že přímá škoda způsobená odcizením je nižší než 2000 Kč; nemohla být proto použita právní kvalifikace uvedená ve výroku napadeného rozsudku podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., neboť obžalovaný svým jednáním nezpůsobil škodu nikoli nepatrnou, tedy takovou, která by přesáhla částku 2000 Kč. Podle ustanovení § 89 odst. 14 tr. zák.^{*)} se škodou nikoli nepatrnou rozumí škoda dosahující nejméně nejnižší měsíční mzdy stanovené nařízením vlády č. 464/1991 Sb. ve výši 2000 Kč. Protože obžalovaný odcizil věci v celkové hodnotě nedosahující této částky, dopustil se proto jednáním uvedeným v bodě 1 výroku napadeného rozsudku trestného činu krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. v souběhu s trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., a to ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák.

Odvolací soud nemá žádné výhrady ani ke skutkovým zjištěním ohledně druhého útoku. Okresní soud správně dospěl k závěru, že konflikt s poškozeným N. vyvolal právě obžalovaný. Poškozený totiž neměl žádný důvod obžalovaného napadnout, a naopak to byl obžalovaný, který takový důvod vůči poškozenému měl právě proto, že poškozený do restaurace, kde obžalovaný pracoval jako číšník, přišel s bývalou družkou obžalovaného. I když se obžalovaný odmítl k tomuto útoku vyjádřit, je spolehlivě usvědčen všemi ostatními důkazy, zejména výpověďmi svědků A. H., V. H. a poškozeného V. N. Všichni svědci potvrdili, že ke konfliktu mezi poškozeným a obžalovaným došlo právě proto, že poškozený přišel do restaurace s přítelkyní obžalovaného. Svědkyně V. H. uvedla, že kromě obsluhujícího personálu, poškozeného a svědkyně O. bylo v restauraci přítomno ještě nejméně deset dalších osob. Svědkyně O. se k počátku konfliktu vyjádřit nemohla, neboť v té době byla mimo restaurační místnost; potvrdila však, že po svém příchodu byli poškozený i obžalovaný od krve. K tomuto útoku byl vyslechnut i svědek H., který jejich vzájemné napadání popsal. Lékařskou zprávou a znaleckým posudkem z oboru soudního lékařství byl upřesněn rozsah zranění, která poškozený utrpěl, a znalec se vyjádřil i k mechanismu, jakým uvedená zranění byla způsobena. V souladu s výpověďmi poškozeného a výpověďmi všech svědků je i protokol o ohledání místa činu a fotodokumentace.

Z těchto skutkových zjištění nemohl být učiněn jiný právní závěr než ten, že obžalovaný se dopustil veřejně a na místě veřejnosti přístupném výtržnosti tím, že napadl jiného. Při posuzování činů výtržnické povahy z hlediska ustanovení § 202 tr. zák. je třeba vážit intenzitu, rysy a průběh útoku, posoudit okolnosti, za nichž byl čin spáchán, zjišťovat pohnutku činu, zhodnotit následky, jakož i osobu pachatele. S přihlédnutím ke zjištěným skutečnostem, zejména k tomu, že to byl právě obžalovaný, který útok vůči poškozenému vyprovokoval v restaurační místnosti za pří-

tomnosti nejméně deseti osob, s přihlédnutím ke zraněním, která poškozený utrpěl, i s přihlédnutím k osobě obžalovaného, naplnilo jeho jednání nejen formálně, ale i materiálně znaky skutkové podstaty trestného činu výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák.

Výrok o vině zůstal proto rozhodnutím odvolacího soudu v této části napadeného rozsudku nedotčen.

Okresní soud však pochybil při úvahách o ukládání souhrnného trestu.

Podle § 35 odst. 2 tr. zák. uloží soud souhrnný trest, pokud odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Odsuzujícím rozsudkem soudu prvního stupně za jiný trestný čin se rozumí první odsuzující rozsudek o jiném trestném činu bez ohledu na to, že v řádném nebo mimořádném opravném řízení byl tento rozsudek zrušen, pokud toto opravné řízení skončilo pravomocným odsouzením pachatele. Z obsahu spisu Okresního soudu v Písku uvedeného pod sp. zn. 3 T 130/96 se podává, že před vyhlášením odsuzujícího rozsudku dne 2. 8. 1996 byl ve věci vyhotoven trestní příkaz, který byl obžalovanému V. S. doručen dne 11. 6. 1996; trestní příkaz byl v důsledku podaného odporu zrušen a ve věci bylo konáno dne 2. 8. 1996 hlavní líčení, ve kterém byl obžalovaný V. S. uznán vinným trestnými činy podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák. a odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na jeden rok se zařazením do věznice s ostrahou; současně byla obžalovanému uložena povinnost poškozeným nahradit škodu. Tento rozsudek byl napaden odvoláním obžalovaného i okresního státního zástupce. Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 29. 10. 1996 sp. zn. 4 To 779/96 obě podaná odvolání podle § 256 tr. ř. zamítl.

Okresní soud v Písku, aniž by přikládal okamžiku doručení trestního příkazu jakýkoliv význam z pohledu kritérií rozhodných pro uložení souhrnného trestu, rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku napadeného rozsudku.

Podle § 314e odst. 5 tr. ř. má trestní příkaz povahu odsuzujícího rozsudku. Účinky spojené s vyhlášením rozsudku nastávají doručením trestního příkazu obviněnému. Vycházejí z tohoto ustanovení, jestliže obžalovaný V. S. spáchal trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák. dne 17. 6. 1996, stalo se tak po okamžiku doručení trestního příkazu. Doručení trestního příkazu, byť zrušeného podáním odporu, má účinky shodné s vyhlášením odsuzujícího rozsudku, a nelze proto ukládat souhrnný trest podle § 35 odst. 2 tr. zák. i za takový trestný čin, protože nejde o souběh trestných činů.

Podle přesvědčení odvolacího soudu nemění nic na tomto závěru ani zvláštní povaha odporu jako opravného prostředku, ani zákonem stanovené důsledky podání odporu podle § 314g odst. 2 tr. ř., podle něhož se podáním odporu oprávněnou osobou ve lhůtě trestní příkaz ruší a ve věci samosoudce nařizuje hlavní líčení, protože jeden ze stěžejních momentů, které jsou spojeny s vyhlášením odsuzujícího rozsudku, tj. jisté varování obžalovaného sdělením, že bylo rozhodnuto o jeho vině a že je mu ukládán trest, byť nepravomocně, je zachován i pro tento případ.

Protože se však obžalovaný prvního útoku (trestných činů krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b/ tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák.) dopustil dne 7. 3. 1996, tedy před doručení trestního příkazu v trestní věci Okresního soudu v Písku vedené pod sp. zn. 3 T 130/96, musí mu být uložen za tyto trestné činy a za trestné činy podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., za které byl odsouzen pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 2. 8. 1996 sp. zn. 3 T 130/96, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 10. 1996 sp. zn. 4 To 779/96, souhrnný trest. Další samostatný trest pak obžalovanému musí být uložen za trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., neboť tohoto trestného činu se obžalovaný dopustil dne 17. 6. 1996, tedy po doručení trestního příkazu Okresního soudu v Písku ze dne 20. 5. 1996 sp. zn. 3 T 130/96.

Krajský soud musel respektovat zásadu zákazu reformace in peius (§ 259 odst. 3, věta druhá, tr. ř.), neboť odvolání bylo podáno výhradně ve prospěch obžalovaného.

Obžalovanému proto uložil za trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b) tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a za sbíhající se trestné činy podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a) tr. zák., jimiž byl uznán vinným nejprve trestním příkazem ze dne 20. 5. 1996, který mu by doručen 11. 6. 1996, a potom pravomocně odsouzen rozsudkem Okresního soudu v Písku ze dne 2. 8. 1996 sp. zn. 3 T 130/96, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 10. 1996 sp. zn. 4 To 779/96, podle § 238 odst. 2 tr. zák. a § 35 odst. 2 tr. zák. souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody na šestnáct měsíců, pro jehož výkon ho podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařadil do věznice s ostrahou. Současně zrušil výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Písku ve věci 3 T 130/96, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Za trestný čin výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., ohledně něhož zůstal napadený rozsudek nedotčen, obžalovanému uložil další trest odnětí svobody na dva měsíce, pro jehož výkon jej zařadil podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. do věznice s ostrahou.

Součet výměr takto uložených trestů odnětí svobody nepřesáhl výměru osmnácti měsíců, tedy trestu, který byl původně uložen napadeným rozsudkem.

I. Rozhodnutí o povinnosti odsouzeného nahradit poškozenému náklady potřebné k účelnému uplatnění jeho nároku na náhradu škody v trestním řízení včetně nákladů vzniklých přibráním zmocněnce (§ 154, § 155 odst. 1 tr. ř.) může učinit pouze předseda senátu soudu prvního stupně, ne však justiční čekatel, soudní tajemník nebo vyšší soudní úředník.

II. Ustanovení § 15a vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., se vztahuje pouze na mimosmluvní odměnu za úkony právních služeb, které poskytl advokát jako ustanovený obhájce v trestním řízení, ne však na odměnu zmocněnce poškozeného za úkony provedené po dni 1. 10. 1997.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 21. 4. 1999 sp. zn. 3 To 171/99)

Krajský soud v Českých Budějovicích ke stížnosti odsouzeného K. K. zrušil usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 1. 1999 sp. zn. 6 T 274/95 a tomuto okresnímu soudu uložil, aby o věci jednal a znovu rozhodl.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 28. 1. 1999 sp. zn. 6 T 274/95 rozhodl tak, že podle § 154 tr. ř. uložil odsouzenému K. K. povinnost nahradit poškozené Ing. M. N. náklady vynaložené na zmocněnce, který ji zastupoval jako poškozenou v trestním řízení, a to v souhrnné výši 44 660,50 Kč. Jde o druhé rozhodnutí okresního soudu v téže věci a o téže povinnosti, když původní rozhodnutí ze dne 4. 12. 1998 sp. zn. 6 T 274/95 bylo ke stížnosti odsouzeného krajským soudem zrušeno a věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí.

Krajský soud ke stížnosti odsouzeného napadené usnesení zrušil a uložil okresnímu soudu, aby o věci jednal a znovu rozhodl, a to z následujících důvodů:

Řízení, které napadenému usnesení předcházelo, nemohlo být shledáno správným a zákonným. Podle § 155 odst. 1 tr. ř. o povinnosti k náhradě nákladů poškozeného a o jejich výši rozhodne po právní moci rozsudku předseda senátu soudu prvního stupně. Podle § 6 odst. 1 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, může předseda senátu pověřit justiční čekatele a soudní tajemníky, aby v trestních věcech samostatně vykonávali v tomto ustanovení taxativně vyjmenované jednoduché úkony. V tomto taxativním výčtu úkonů však není uvedeno rozhodnutí o povinnosti odsouzeného nahradit poškozenému náklady potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody (na rozdíl např. od rozhodnutí o povinnosti hra-

dit náklady řízení, náklady vazby, odměnu a hotové výdaje uhrazené státem ustanovenému obhájci či rozhodování o výši odměny ustanovenému obhájci, o znalečném a tlumočném a další). Zmocnění rozhodnout podle § 155 odst. 1 tr. ř. o povinnosti k náhradě nákladů poškozeného a o jejich výši nedává ani zákon č. 189/1994 Sb., o vyšších soudních úřednících, ve znění pozdějších předpisů, těmto vyšším soudním úředníkům. To znamená, že takové rozhodnutí (§ 155 odst. 1, věta první, tr. ř.) může učinit striktně v dikci ustanovení § 155 odst. 1 tr. ř. pouze předseda senátu soudu prvního stupně. Protože v této věci rozhodla a napadené usnesení vydala justiční čekatelka okresního soudu, bylo napadené usnesení vydáno nepříslušným orgánem. Tato skutečnost je podstatnou vadou řízení, v důsledku které nemohlo řízení v této věci a následně vydané usnesení obstát a muselo být zrušeno. Současně vada nemohla být odstraněna stížnostním soudem. Proto nezbylo, než uložit okresnímu soudu, aby o věci znovu jednal a rozhodl příslušným orgánem.

Pokud jde o podstatu napadeného usnesení, je třeba zdůraznit, že úkony právní služby, které zmocněnec poškozené účtoval a za něž mu poškozená zaplatila odměnu a náhradu výdajů, byly skutečně provedeny, a to v rozsahu v usnesení uvedeném. Nejsou pochybnosti o tom, že úkony zmocněnce a tedy náklady poškozené, byly ve smyslu § 154 tr. ř. potřebné k účelnému uplatnění nároku na náhradu škody v trestním řízení. Správně byla také vypočtena sazba odměny za úkon, a to jak podle advokátního tarifu vydaného vyhláškou č. 270/1990 Sb., tak vyhláškou č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Pokud jde o paušální náhradu výdajů, účtoval zmocněnec poškozené méně, než by mu podle advokátního tarifu náleželo. Proto ani v tomto ohledu není napadené usnesení v rozporu s advokátním tarifem, přiznal-li soud v této položce poškozené tolik, kolik jí zmocněnec účtoval.

Naproti tomu byl nedůvodně zkrácen nárok poškozené na náhradu nákladů prostřednictvím zkrácení odměny zmocněnce za úkony provedené po dni 1. 10. 1997 o 10 %. Toto zkrácení založené vyhláškou č. 235/1997 Sb. se totiž podle výslovného znění nově zakotveného ustanovení § 15a vyhlášky č. 177/1996 Sb. vztahuje pouze na mimosmluvní odměnu za úkony právních služeb, které poskytl advokát jako ustanovený obhájce v trestním řízení. Nevztahuje se tedy na odměnu zmocněnce poškozeného v trestním řízení. Tento nedostatek nemohl být a nebude již moci být odstraněn ani v dalším řízení. Nyní přezkoumávané usnesení totiž v tomto bodě opakovalo vadu původního rozhodnutí, proti kterému poškozená nepodala stížnost, a bylo proto zrušeno jen v důsledku stížnosti odsouzeného. V důsledku ustanovení § 150 odst. 3 tr. ř., které zakazuje za těchto okolností změnu rozhodnutí v neprospěch osoby, která stížnost podala, ani v budoucnu nebude moci být rozhodnuto v tomto bodě jinak. Jde o pochybení, které je zřetelně v neprospěch poškozeného. Přezkoumávané rozhodnutí i tak bylo v rozporu se zákazem reformace in peius ve smyslu § 150 odst. 3 tr. ř. Původním rozhodnutím totiž bylo uloženo odsouzenému zaplatit poškozené v důsledku nesprávného výpočtu sazby za úkon právní služby pouze souhrnnou částku 44 470 Kč. Ve smyslu shora uvedené zásady tedy nebylo možno novým roz-

hodnutím uložit povinnost v částce 44 660 Kč, tedy vyšší, byť je správnější, než částka původní.

Z výše uvedených důvodů bylo napadené usnesení zrušeno a okresnímu soudu uloženo, aby o věci znovu jednal a rozhodl. To bude znamenat, že ve věci bude muset rozhodnout předseda senátu. Při novém rozhodnutí musí respektovat ustanovení § 150 odst. 3 tr. ř., jak je výše podrobněji uvedeno, a vyvarovat se shora uvedených formálních nepřesností. V odůvodnění nového rozhodnutí se bude muset vypořádat také s dosavadními námitkami stěžovatele.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Je-li ke správnému rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně; odvolací soud proto rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 1999, sp. zn. 21 Cdo 1901/98)

Žalobce se domáhal, aby mu žalovaná zaplatila na náhradu škody 205 088 Kč s 19% úroky od 1. 4. 1995. Žalobu odůvodnil tím, že žalovaná, která u něj pracovala jako vedoucí podatelny a pokladní lesního závodu ve Zbraslavi, uzavřela dne 30. 4. 1993 dohodu o hmotné odpovědnosti za hodnoty svěřené k vyúčtování. Při inventuře provedené dne 18. 10. 1994 byl v pokladně uvedeného lesního závodu zjištěn schodek ve výši 205 088 Kč.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 14. 5. 1997 žalobu zamítl; současně rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení 16 380 Kč k rukám JUDr. V. B., advokátky se sídlem v P., do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Dospěl k závěru, že žalovaná neodpovídá za schodek na svěřených hodnotách podle § 176 zák. práce, neboť nebylo prokázáno, že by mezi ní a žalobcem byla uzavřena platná dohoda o hmotné odpovědnosti. Podle soudu prvního stupně nelze s jistotou zjistit, kdy byla mezi účastníky uzavřena dohoda o hmotné odpovědnosti datovaná dnem 30. 4. 1993; vzhledem k opravě data na této dohodě, dodatečně provedené pracovníci osobního oddělení žalobce D. Č., považoval soud prvního stupně za možné, že tuto dohodu žalovaná – jak tvrdila – podepsala až po zjištění schodku. Dohodu o hmotné odpovědnosti, uzavřenou mezi žalobcem a žalovanou dne 1. 3. 1985, soud prvního stupně shledal neplatnou z toho důvodu, že v ní nebyly určité vymezeny hodnoty, za které měla žalovaná převzít hmotnou odpovědnost. Z přílohy této dohody, v níž je uvedena mimo jiné „pokladní hotovost“, není podle soudu prvního stupně zřejmé, kdy byla sepsána a žalovanou podepsána (podpis žalobce na ní chybí); uvedená písemnost rovněž postrádá údaj o tom, že se jedná o přílohu dohody o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985. Námitky žalované, že žalobce jí nevytvořil vhodné pracovní podmínky a že po celou dobu „výlučně s finančními prostředky nedisponovala“, soud prvního stupně – přestože se jimi vzhledem k výše uvedeným důvodům zamítnutí žaloby blíže nezabýval – nepovažoval za opodstatněné.

K odvolání žalobce **M ě s t s k ý s o u d** v Praze rozsudkem ze dne 2. 12. 1997 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalované uložil povinnost zaplatit žalobci 205 088 Kč s 19% úroky od 1. 4. 1995 do zaplacení a na náhradu nákladů řízení 8204 Kč, to vše do 3 dnů od právní moci rozsudku; současně rozhodl, že žalovaná

je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení 8204 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku. Odvolací soud po zopakování důkazu dohodou o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 s přílohou dospěl k závěru, že seznam hodnot uvedený v příloze této dohody je vymezením hodnot, za které „následně nesla žalovaná hmotnou odpovědnost“. Odvolací soud nesdílel názor soudu prvního stupně o nedostatečné věrohodnosti dohody o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985, neboť tato dohoda odkazuje na připojený seznam, takový seznam je žalovanou podepsán a žalovaná nedokazuje (a ani netvrdí), že by měl být obsah seznamu jiný. Odvolací soud – vycházeje z názoru, že dohoda o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 byla platně uzavřena, a ze skutkových závěrů soudu prvního stupně o tom, že v řízení nebyla zjištěna žádná další skutečnost, která by „bránila existenci a naplnění“ všech předpokladů odpovědnosti žalované za schodek na svěřených hodnotách – dovodil, že žalovaná za schodek na svěřených hodnotách odpovídá ve smyslu ustanovení § 176 zák. práce.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání z důvodů uvedených v § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř. Namítá, že není dána její odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách podle § 176 zák. práce, neboť chybí základní předpoklad této odpovědnosti, kterým je platně sjednaná dohoda o hmotné odpovědnosti. Dohoda o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 není podle dovolatelky platná, neboť neobsahuje „hodnoty svěřené k vyúčtování“. Příloha této dohody je podepsána výhradně žalovanou a ani z ní nevyplývá, „k jakému dokladu či listině přílohu tvoří“; nemůže se proto „obsahově“ jednat o dohodu. Pokud odvolací soud dospěl k závěru, že dohoda o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 je platná, měl se podle dovolatelky zabývat tím, zda nejsou dány podmínky pro to, aby se žalovaná odpovědnosti zcela, popřípadě zčásti zprostila. Za důvody, které měly vést k jejímu zproštění odpovědnosti, žalovaná považuje porušování povinnosti žalobce v době trvání pracovního poměru provést písemnou změnu její pracovní smlouvy, uzavírání „stále nových dohod o hmotné odpovědnosti“ vedoucí k „nejistotě jejího právního postavení“, nedostatek vhodných pracovních podmínek k plnění svěřených úkolů na jejím pracovišti, okolnost, že žalobce neměl „písemné vnitřní pokyny či pravidla pro práci s penězi a pokladnou“ a ani práci průběžně nekontroloval, a dále to, že k trezoru s pokladní hotovostí měla v době nepřítomnosti žalované přístup zaměstnankyně žalobce J. Š. Odvolací soud se měl podle dovolatelky zabývat i tím, zda za schodek neodpovídá též J. Š., se kterou žalobce rovněž uzavřel dohodu o hmotné odpovědnosti. Pokud se odvolací soud uvedenými okolnostmi namítanými dovolatelkou nezabýval, a přesto dospěl k závěru o její odpovědnosti za schodek, pak podle dovolatelky jeho rozsudek vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Dovolatelka navrhl, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

N e j v ý š š í s o u d České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je

podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Proto zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost skutkových zjištění v tomto směru dovolatelka nenapadá), že žalovaná, která u žalobce pracovala jako vedoucí podatelny a pokladní lesního závodu ve Zbraslavi, uzavřela se žalobcem dne 1. 3. 1985 dohodu o hmotné odpovědnosti, kterou v bodě 1. převzala hmotnou odpovědnost za „hodnoty svěřené k vyúčtování“ s tím, že rozsah převzatých hodnot je v připojeném inventárním seznamu. K dohodě o hmotné odpovědnosti byl přiložen list, v němž byly „k bodu 1)“ uvedeny mimo jiné pokladní hotovost, výplata mezd a platů a výplata cestovních úctů. Inventarizací provedenou ve dnech 18. 10. – 21. 10. 1994 byl v pokladně lesního závodu ve Zbraslavi zjištěn schodek na pokladní hotovosti ve výši 205 088 Kč.

Podle ustanovení § 176 odst. 1 zák. práce převzal-li na základě dohody o hmotné odpovědnosti zaměstnanec odpovědnost za svěřené hotovosti, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které je povinen vyúčtovat, odpovídá za vzniklý schodek. V dohodách může být se zaměstnanci současně ujednáno, že budou-li pracovat na pracovišti s více zaměstnanci, kteří uzavřeli dohodu o hmotné odpovědnosti, odpovídají s nimi za schodek společně (společná hmotná odpovědnost).

Podle ustanovení § 176 odst. 2 zák. práce dohoda o hmotné odpovědnosti musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná.

Podle ustanovení § 176 odst. 3 zák. práce zaměstnanec se zproští odpovědnosti zcela, popřípadě zčásti, jestliže prokáže, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.

Odpovědnost zaměstnance za schodek na svěřených hodnotách, které je zaměstnanec povinen vyúčtovat, podle ustanovení § 176 zák. práce je zvláštní pracovněprávní odpovědností, která se vyznačuje zprísňenými podmínkami ve vztahu k odpovídajícímu subjektu, tj. zaměstnanci. Předpokladem této odpovědnosti jsou vznik škody ve formě schodku na svěřených hodnotách a uzavření dohody o hmotné odpovědnosti, na základě níž zaměstnanec přebírá odpovědnost za tyto hodnoty. Odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách se zaměstnanec zproští zcela, popřípadě zčásti jen tehdy, prokáže-li, že schodek vznikl zcela nebo zčásti bez jeho zavinění.

Základním předpokladem odpovědnosti zaměstnance za schodek na svěřených hodnotách je, aby mezi ním a zaměstnavatelem byla uzavřena platná dohoda o hmotné odpovědnosti za tyto hodnoty. Náležitostí dohody o hmotné odpovědnosti požadovanou zákonem je především její písemná forma; nedostatek této formy má za následek neplatnost dohody o hmotné odpovědnosti (srov. § 176 odst. 2 zák. práce).

Dohoda o hmotné odpovědnosti musí obsahovat závazek zaměstnance převzít odpovědnost za hodnoty, které mu zaměstnavatel svěří a které je zaměstnanec povinen vyúčtovat (§ 176 odst. 1 zák. práce). Podmínkou platnosti dohody o hmotné odpovědnosti naproti tomu není uvedení funkce a pracoviště zaměstnance, se kterými je jeho hmotná odpovědnost spojena, ani vymezení hodnot, za které zaměstnanec převzal hmotnou odpovědnost.

Dohodou o hmotné odpovědnosti přejímá zaměstnanec odpovědnost za schodek na kterémkoliv pracovišti, v kterékoliv funkci spojené s touto odpovědností a v jakémkoliv kolektivu společně hmotně odpovědných zaměstnanců, kam bude kdykoliv později převeden, zařazen nebo přeložen (§ 177 odst. 1 zák. práce). Odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách na základě dohody o hmotné odpovědnosti nese zaměstnanec při každé změně pracovního poměru s sebou; tato odpovědnost trvá zásadně od uzavření takovéto dohody až do skončení pracovního poměru (pokud nedojde k odstoupení od dohody – srov. § 177 odst. 2 zák. práce). Zaměstnanec odpovídá za schodek v kterékoliv funkci spojené s hmotnou odpovědností na kterémkoli pracovišti zásadně podle původní dohody o hmotné odpovědnosti. Podle původní dohody nebude za schodek odpovídat tehdy, když od ní odstoupí, a to nejpozději v době, kdy je realizována změna pracovního poměru (převedení na jinou práci, přeložení, zařazení na jiné pracoviště, změna v kolektivu hmotně odpovědných zaměstnanců). Z hlediska platnosti dohody o hmotné odpovědnosti proto není významné, jakou funkci a na jakém pracovišti, popřípadě v jakém kolektivu hmotně odpovědných zaměstnanců, zaměstnanec zastává v době jejího uzavření a zda jsou tyto okolnosti v dohodě o hmotné odpovědnosti uvedeny.

Stejně tak je pro platnost dohody o hmotné odpovědnosti bez významu, zda jsou v ní uvedeny hotovosti, ceniny, zboží, zásoby materiálu nebo jiné hodnoty, které byly zaměstnanci svěřeny a které je zaměstnanec povinen vyúčtovat. Dohoda o hmotné odpovědnosti neomezuje odpovědnost zaměstnance jen na ty hodnoty, které mu jsou zaměstnavatelem svěřeny při uzavření této dohody. Dohodou o hmotné odpovědnosti přejímá zaměstnanec odpovědnost za schodek na jakýchkoli dalších hodnotách, které mu budou zaměstnavatelem svěřeny kdykoliv po uzavření této dohody, půjde-li o hodnoty, jež jsou způsobilé být předmětem dohody o hmotné odpovědnosti (tj. hodnoty, které jsou předmětem obratu nebo oběhu a s nimiž má zaměstnanec možnost nakládat po celou dobu, po kterou mu byly svěřeny). Okolnost, že hodnoty svěřené zaměstnanci nejsou vymezeny přímo v dohodě o hmotné odpovědnosti, proto není – stejně jako okolnost, že při uzavírání dohody není provedena inventarizace těchto hodnot – na újmu platnosti dohody o hmotné odpovědnosti. V takovém případě je ale na zaměstnavateli, aby jinými důkazními prostředky prokázal, jaké hodnoty byly zaměstnanci svěřeny, jaký byl jejich stav v době, kdy je zaměstnanec převzal, a zda došlo ke škodě (ke schodku na těchto hodnotách).

V posuzovaném případě byla dohoda o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 uzavřena mezi žalobcem a žalovanou písemně a obsahovala závazek žalované pře-

vzít odpovědnost za hodnoty, které jí žalobce svěřil a které je žalovaná povinna vyúčtovat; formou i obsahem tak tato dohoda odpovídala ustanovení § 176 odst. 1 a 2 zák. práce. Okolnost, že v této dohodě o hmotné odpovědnosti nebylo uvedeno, jaké hodnoty byly žalované svěřeny, nemohla – jak vyplývá z výše uvedeného – způsobit její neplatnost. Z toho důvodu nebylo pro posouzení platnosti této dohody podstatné, zda písemnost, která k ní byla přiložena a v níž byla uvedena mimo jiné pokladní hotovost, představovala vymezení hodnot, za které žalovaná převzala hmotnou odpovědnost, a zda byla součástí dohody o hmotné odpovědnosti. Námitka dovolatelky, že dohoda o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 není platná, neboť neobsahuje „hodnoty svěřené k vyúčtování“ a písemnost s vymezením těchto hodnot není její součástí, proto není důvodná.

Řízení u odvolacího soudu, který dospěl ke správnému závěru, že dohoda o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 byla mezi účastníky uzavřena platně (přestože tento svůj úsudek nesprávně opřel o skutečnosti, které pro závěr o platnosti dohody o hmotné odpovědnosti nebyly významné), je však postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/, § 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Jednou ze základních zásad, na nichž je založeno občanské soudní řízení, je zásada dvouinstančnosti tohoto řízení. K řízení v prvním stupni jsou zásadně příslušné okresní soudy (§ 9 odst. 1 o. s. ř.) a o odvoláních proti jejich rozhodnutím rozhodují krajské soudy (§ 10 odst. 1 o. s. ř.). Krajský soud jako soud odvolací přezkoumává správnost skutkových zjištění učiněných soudem prvního stupně a právního posouzení věci, k němuž tento soud na základě svých skutkových zjištění v rozhodnutí dospěl, jakož i správnost řízení, které vydání rozhodnutí soudu prvního stupně předcházelo (srov. § 212 odst. 1 a 2 o. s. ř.). Je-li rozhodnutí soudu prvního stupně věcně správné, odvolací soud je potvrdí (§ 219 o. s. ř.). Odvolací soud změní rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže tento soud rozhodl nesprávně, ačkoli správně zjistil skutkový stav věci, nebo jestliže po doplnění dokazování (§ 213 odst. 2 o. s. ř.) je skutkový stav zjištěn tak, že je možno o věci spolehlivě rozhodnout (§ 220 o. s. ř.). Nejsou-li podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně, odvolací soud je zruší (§ 221 odst. 1, věta první, o. s. ř.); učiní tak zejména v případech uvedených v ustanovení § 221 odst. 1 písm. a) – d) o. s. ř. Zruší-li odvolací soud rozhodnutí, vrátí věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení, nebo postoupí věc věcně příslušnému soudu, nebo řízení zastaví, popřípadě postoupí věc orgánu, do jehož pravomoci náleží (§ 221 odst. 2 o. s. ř.).

Zásada úplné apelace, kterou je ovládáno občanské soudní řízení, akcentuje potvrzující a měnící rozhodnutí odvolacího soudu. Teprve tam, kde ani po doplnění důkazního řízení odvolacím soudem nejsou podmínky pro potvrzení či změnu napadeného rozhodnutí, má své místo zrušující (kasační) rozhodnutí odvolacího soudu.

Podmínky pro potvrzení ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně nejsou dány mimo jiné tehdy, jestliže právní posouzení věci soudem prvního stupně je ne-

správné a její správné právní posouzení vyžaduje další skutková zjištění, která odvolací soud sám nemůže učinit. Tak je tomu nejen v případech, kdy je zapotřebí rozsáhlejšího doplnění dokazování, které nelze provést bez průtahů (§ 213 odst. 2 o. s. ř.), ale i tehdy, jestliže se má doplnění dokazování týkat podstatných skutečností (výsledkem doplnění dokazování by měla být zásadní skutková zjištění, která rozhodujícím způsobem ovlivní právní posouzení věci).

Nedostatek rozhodujících (pro správné rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění nemůže odvolací soud nahradit vlastním doplněním dokazování podle § 213 odst. 2 o. s. ř., ale ani tím, že tato skutková zjištění převezme z rozhodnutí soudu prvního stupně, který je učinil přesto, že vzhledem k (nesprávnému) právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil (z hlediska jeho právního posouzení nebyla tato skutková zjištění významná a významnými se stala až z pohledu právního názoru odvolacího soudu). Tímto postupem – pokud by vyústil ve změnu rozhodnutí soudu prvního stupně – by odvolací soud porušil zásadu dvouinstančnosti občanského soudního řízení, neboť by účastníkům odepřel možnost přezkumu správnosti nových, popřípadě – z pohledu soudu prvního stupně – dosud bezvýznamných (z hlediska právního posouzení věci odvolacím soudem ovšem rozhodujících) skutkových zjištění na základě jejich odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně a rozhodnutí odvolacího soudu, na těchto skutkových zjištěních založené, by ve svých důsledcích bylo rozhodnutím vydaným v jediném stupni.

V případech, kdy jiné právní posouzení věci odvolací soud ve svém rozhodnutí založí na skutkových zjištěních uvedených v rozhodnutí soudu prvního stupně, přestože právní posouzení věci tímto soudem na nich nespočívá, je na svém právu podat odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně krácen účastník, jehož tvrzením v řízení tato skutková zjištění neodpovídají (který na základě nich ve sporu podlehl). Jestliže totiž rozhodnutí soudu prvního stupně, založené na jiných skutkových zjištěních a z nich vyplývajícím právním posouzení věci, než ke kterým dospěl odvolací soud, vyzní ve prospěch účastníka, nemůže tento účastník podat proti soudu prvního stupně odvolání jen proto, že soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí učinil (nadbytečně) skutková zjištění, která na rozhodnutí neměla žádný vliv a která považuje účastník za nesprávná. Právo odvolání přísluší jen tomu účastníkovi, jemuž byla rozhodnutím soudu způsobena v jeho právech určitá újma; odvolání proto nemůže podat ten účastník, jemuž bylo rozhodnutím soudu prvního stupně zcela vyhověno. Odvolání jen proti důvodům rozhodnutí soudu prvního stupně není přípustné (§ 202 odst. 3 o. s. ř.). Jestliže skutková zjištění, která uvedl soud prvního stupně ve svém rozhodnutí, přestože pro ně byla – vzhledem k právnímu názoru zastávanému soudem prvního stupně – bezvýznamná, nabudou vzhledem k jinému právnímu názoru na věc, zaujatému odvolacím soudem, významu až v odvolacím řízení, nelze účastníkovi, v jehož neprospěch tato skutková zjištění vyznívají, upřít možnost nechat je přezkoumat odvolacím soudem na základě jeho odvolání podaného proti rozhodnutí soudu prvního stupně.

Je třeba též vzít v úvahu, že nedodržení zásady dvouinstančnosti občanského soudního řízení zároveň představuje porušení stanoveného postupu, kterým se každý může domáhat svého práva u nezávislého a nestranného soudu ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, vyhlášené usnesením předsednictva České národní rady ze dne 16. 12. 1992, jako součást ústavního pořádku České republiky a publikované pod č. 2/1993 Sb., a významně tak zasahuje do práva na soudní ochranu garantovaného touto ústavněprávní normou. V této souvislosti lze poukázat na nález Ústavního soudu ze dne 24. 9. 1998, sp. zn. III. ÚS 139/98, uveřejněný v příloze časopisu Soudní rozhledy č. 12/1998, str. 29, v jehož odůvodnění Ústavní soud mimo jiné uvedl, že „změna právního náhledu odvolacího soudu je ... důvodem kasačního rozhodnutí odvolacího soudu, přičemž z hlediska ústavněprávního se tím účastníkům otevírá možnost uplatnění práva vyjádřit se k němu, případně i předložit nové důkazy, které z pohledu dosavadního nebyly relevantní“. Obdobně vyznívají i závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 12. 1997, sp. zn. IV. ÚS 218/95 (srov. Ústavní soud České republiky: Sbírka nálezů a usnesení – svazek 9, Praha, C. H. Beck 1998, str. 381) a rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 10. 1998, sp. zn. 26 Cdo 540/98, publikovaného v časopise Soudní judikatura č. 1/1999, str. 23.

Je-li proto ke správnému rozhodnutí věci zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, po případě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil, nejsou podmínky ani pro potvrzení, ani pro změnu rozhodnutí soudu prvního stupně; odvolací soud proto rozhodnutí zruší a věc vrátí soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

V posuzovaném případě zaujal soud prvního stupně ve věci názor, že dohoda o hmotné odpovědnosti uzavřená mezi účastníky dne 1. 3. 1985 je neplatná, a proto nejsou splněny předpoklady odpovědnosti žalované za schodek na svěčených hodnotách podle ustanovení § 176 odst. 1 a 2 zák. práce. Odvolací soud naproti tomu posoudil uvedenou dohodu o hmotné odpovědnosti jako platný právní úkon, zakládající odpovědnost žalované za schodek. Vzhledem k tomu, že žalovaná v řízení u soudu prvního stupně mimo jiné namítala, že schodek nezavinila, bylo ke správnému rozhodnutí věci z hlediska právního názoru odvolacího soudu zapotřebí též zjištění, zda existovaly okolnosti, jež by mohly vést k závěru, že žalovaná se odpovědnosti zprostila ve smyslu ustanovení § 176 odst. 3 zák. práce. Tyto okolnosti neměl soud prvního stupně za prokázány (tvrzeními žalované ohledně nich se však – jak sám uvedl – blíže nezabýval). Skutkové zjištění v tomto směru nebylo pro rozhodnutí soudu prvního stupně vzhledem k jeho závěru o neplatnosti dohody o hmotné odpovědnosti významné (není-li splněn předpoklad odpovědnosti zaměstnance za schodek spočívající v existenci platné dohody o hmotné odpovědnosti, není důvodu zabývat se tím, zda by se zaměstnanec též odpovědnosti zprostil podle ustanovení § 176 odst. 3 zák. práce) a soud prvního stupně na něm své rozhodnutí nezaložil.

Z hlediska právního posouzení věci odvolacím soudem, který dohodu o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 shledal platnou, šlo naopak o skutkové zjištění, které bylo pro rozhodnutí podstatné.

Za této situace nebyly – jak vyplývá z výše uvedeného – podmínky ani pro potvrzení ani pro změnu rozsudku soudu prvního stupně, a odvolací soud měl proto tento rozsudek podle ustanovení § 221 odst. 1, věty první, o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení se závazným právním názorem (§ 226 o. s. ř.) na otázku platnosti dohody o hmotné odpovědnosti ze dne 1. 3. 1985 a s tím, aby se soud prvního stupně zabýval tvrzením žalované o skutečnostech, v nichž spatřuje důvody vedoucí ji k závěru, že se odpovědnosti za schodek zcela nebo zčásti zprostila. Pokud tak odvolací soud nepostupoval a namísto toho rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě vyhověl, přičemž své rozhodnutí opřel o skutkové zjištění soudu prvního stupně o tom, že okolnosti vedoucí ke zproštění odpovědnosti žalované za schodek nebyly prokázány, na němž soud prvního stupně svůj rozsudek nezaložil, odepřel žalované možnost nechat správnost tohoto skutkového zjištění přezkoumat odvolacím soudem na základě jejího odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně. Tím odvolací soud zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud k této vadě odvolacího řízení ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, přihlédl, i když nebyla v dovolání uplatněna.

Protože rozsudek odvolacího soudu není správný, Nejvyšší soud České republiky jej – aniž by se mohl zabývat dalšími námitkami dovolatelky ve věci samé – zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc Obvodnímu soudu pro Prahu 5 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Pojem „hospodaření se společnou věcí“ ve smyslu § 139 odst. 2, věty první, obč. zák. zahrnuje i užívání společné věci jejími spoluvlastníky.

Ustanovení § 139 odst. 2 obč. zák. vyjadřuje určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky ve smyslu § 153 odst. 2 o. s. ř.

Návrh, aby soud ve smyslu § 139 odst. 2 obč. zák. určil, který ze spoluvlastníků a v jakém rozsahu bude společnou věc užívat, není žalobou na určení podle § 80 písm. c) o. s. ř.

Jestliže soud prvního stupně zamítl žalobu o úpravu užívání věci v podílovém spoluvlastnictví účastníků, aniž se zabýval konkrétní úpravou užívání společné věci vůbec, pak odvolací soud rozhodnutím o takové úpravě porušil zásadu dvouinstančního řízení; tím zatížil řízení vadou ve smyslu § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 1999, sp. zn. 22 Cdo 2528/98)

Žalobce se návrhem na zahájení řízení z 29. 7. 1992 nejprve domáhal, aby soud rozhodl tak, že „přikazuje garáž, která je součástí domu č. p. 1468 v P. 4 – Z. do výhradního užívání žalobce za náhradu přiměřenou, tj. daně domovní ze zastavěné plochy garáže F. ú. v P. 4 v částce t. č. 5,50 Kč za m², tj. 121 Kč, a je povinen samostatně provádět údržbu a zajišťovat její pořádek.“ Ve vyjádření z 10. 11. 1993 žalobce doplnil důvody, pro které „se domáhá úpravy práv a povinností vůči spoluvlastníci ohledně garáže“. Poté, co M ě s t s k ý s o u d v Praze ve svém zrušujícím usnesením ze dne 24. 1. 1996 mj. uvedl, že je třeba vést žalobce k úpravě žalobního návrhu, „neboť ten v podobě uvedené v žalobě nevyjadřuje zcela zřetelně a jednoznačně, že žaloba dle svého obsahu směřuje k úpravě užívání věci, která dle žalobních tvrzení je předmětem spoluvlastnictví účastníků“, žalobce 3. 4. 1996 upravil žalobní návrh tak, že navrhl, aby soud vyslovil, že „užitelem garáže domu čp. 1468 v P. 4 – S., se určuje žalobce“. Poukazoval na to, že uvedená garáž je v podílovém spoluvlastnictví obou účastníků, jakožto součást jejich společného domu, přičemž žalovaná mu brání v jejím užívání.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 4 poté, co usnesením připustil změnu žalobního návrhu, rozsudkem ze dne 18. 2. 1997 návrh zamítl a uložil žalobci, aby žalované zaplatil náklady řízení.

K odvolání žalovaného M ě s t s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 5. 2. 1998 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovaná je oprávněna užívat garáž domu čp. 1468 v P. 4 – S. vždy od 1. ledna do 30. června toho kterého roku a žalobce v období od 1. července do 31. prosince toho kterého roku. Dále rozhodl o náhradě nákladů řízení.

Odvolací soud v odůvodnění rozhodnutí ve věci samé uvedl, že jde o rozhodování ve smyslu § 139 odst. 2 obč. zák., když účastníci mají rovné podíly na předmětu spoluvlastnictví a nedosáhli dohody. Vyšel ze skutkového stavu věci zjištěného soudem prvního stupně s tím, že bylo správně posouzeno, že předmětná garáž je součástí domu. Rozhodnutí soudu prvního stupně pak nepovažoval za správné, když ten neupravil práva a povinnosti spoluvlastníků k předmětné garáži. I když neshledal návrh žalobce důvodný, nebyl vázán návrhy účastníků a v tomto případě iudicia duplex mohl rozhodnout i jinak, než bylo navrhováno. Úpravu užívání pak provedl s přihlédnutím k tomu, že není možné, aby každý ze spoluvlastníků užíval určitou část garáže, a jestliže si oba přejí garáž užívat, není vhodné, aby jeden z nich užíval celou garáž za náhradu v penězích. Nejvhodnější úpravou užívání podle jeho názoru bude střídavé užívání v půlročních intervalech tak, aby zahrnovaly část letního i zimního období.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala dovolání žalovaná s tím, že jsou dány důvody ve smyslu § 241 odst. 3 písm. a) a c) o. s. ř., tedy že řízení je postiženo vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř., konkrétně pod písm. e) a f), a že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování. Vadu řízení ve smyslu § 237 odst. 1 písm. e) o. s. ř. shledává v tom, že žalobce se domáhal nároku ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř., když žaloval o určení užívání garáže. Soud však může překročit meze návrhu jen v případech stanovených v § 153 odst. 2 o. s. ř. Jestliže žalobce uplatnil nárok na to, aby se stal výlučným uživatelem garáže a odvolací soud rozhodl o úpravě společného užívání garáže, překročil tím meze žalobního návrhu, aniž by takový návrh na úpravu užívání byl učiněn. K důvodu dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. uvedla, že jí byla „odňata možnost bránit se soudnímu uvažování vedoucímu k eliminaci vlastnických dispozičních práv z důvodu § 241 odst. 3 písm. a) a c) o. s. ř.“. K věci samé pak uvedla, že i kdyby byla sporná garáž považována za součást domu, pak by podíly na domě a zahradě sice tvořily podílové spoluvlastnictví v rovných podílech účastníků, ale u garáže by tomu tak nebylo, když tu postavil vlastním nákladem za souhlasu druhého spoluvlastníka právní předchůdce žalobkyně. V důsledku toho se jejich podíly na společné věci zvýšily, když nešlo o investice do cizí věci. Tuto skutečnost soudy pominuly. Navrhla, aby dovolací soud rozsudky soudů obou stupňů zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání nevyjádřil.

N e j v y š š í s o u d přezkoumal napadený rozsudek a řízení, které mu předcházelo, podle § 242 odst. 1 až 3 o. s. ř., a dospěl k závěru, že přípustné a včasné dovolání podané osobou oprávněnou je z části opodstatněné. Proto napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle § 237 odst. 1 písm. e) a f) o. s. ř. je dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu přípustné, jestliže nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoli podle zákona

ho bylo třeba, a jestliže účastníku řízení byla v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem.

V dané věci jde o tzv. řízení sporné, které může být zahájeno jen podáním návrhu na zahájení řízení (žalobou). V této věci byl takový návrh podán, nebyl změněn ani nebyl vzat zpět a nedošlo k uplatnění jiného nároku ve smyslu tzv. objektivní kumulace. Pokud žalobce „změnil“ žalobní návrh tak, jak výše uvedeno, šlo o úpravu žalobního návrhu ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř. a nikoli tedy o změnu návrhu ve smyslu § 95 o. s. ř. Usnesení soudu prvního stupně, jímž byla připsána změna žalobního návrhu, bylo tedy nadbytečné. Tato vada ovšem nemohla mít vliv na rozhodnutí soudu ve věci samé. Proto v této věci není dovolací důvod ve smyslu § 237 odst. 1 písm. e) o. s. ř. dán.

Překročení návrhu na zahájení řízení nad rámec ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř. tak, že by bylo rozhodnuto o něčem jiném, než čeho se žalobce domáhal, aniž by šlo o případ, kdy řízení bylo možno zahájit i bez návrhu nebo kdy z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahů mezi účastníky, by pak bylo vadou řízení ve smyslu § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř., tj. vadou, která může mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. K takové vadě dovolací soud přihlíží, i kdyby nebyla uplatněna (§ 242 odst. 3, věta druhá, o. s. ř.). S ohledem na dovolací námitku žalované se jí dovolací soud zabývat musí.

Návrhem na zahájení řízení v této věci se žalobce domáhal úpravy užívání části společného domu, jehož jsou oba účastníci řízení rovnodílnými podílovými spoluvlastníky, a to při naplnění předpokladů pro rozhodnutí soudu podle ustanovení § 139 odst. 2, věty druhé, obč. zák. Přitom není vyloučeno, aby se žalobce domáhal i takové úpravy užívání společné věci (její části), kdy by věc užíval výlučně jen on a další spoluvlastník by ji užívat nemohl. Na tomto místě se pak sluší poznamenat, že pojem „hospodaření společnou věcí“ ve smyslu § 139 odst. 2, věty první, obč. zák. zahrnuje i užívání společné věci jejími spoluvlastníky. Dovolací soud přitom nepochybuje, že § 139 odst. 2 obč. zák. vyjadřuje určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky ve smyslu § 153 odst. 2 o. s. ř. Toto ustanovení totiž umožňuje vypořádat (ve smyslu úpravy, uspořádání či rozdělení) sporná a společná spoluvlastnická práva, resp. sporný rozsah užívacích práv podílových spoluvlastníků ke společné věci, popřípadě její části, může-li být samostatně užívána. Jestliže tedy dovolací soud rozhodl tak, že upravil užívání společné věci jinak, než navrhl žalobce, nerozhodl v rozporu s ustanovením § 153 odst. 2 o. s. ř. K vadě řízení podle § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. tedy v tomto směru nedošlo.

K dovolatelkou v této souvislosti nastolené otázce povahy návrhu na zahájení řízení v této věci po jeho úpravě, tj. návrhu na úpravu užívání věci v podílovém spoluvlastnictví z hlediska § 80 o. s. ř., je třeba uvést, že tento návrh není návrhem na určení (byť určení práva je v tzv. petitu zmíněno), zda tu právní vztah nebo právo je či není ve smyslu § 80 písm. c) o. s. ř. O návrh odpovídající ustanovení § 80 písm. c) o. s. ř. jde tehdy, jestliže se žalobce v souladu se zněním tohoto ustanovení domáhá,

aby soud rozhodnutím prohlásil určitý právní vztah či právo za již existující. Návrhem na úpravu užívání věci v podílovém spoluvlastnictví, i když je jím uplatněno, aby soud určil, který ze spoluvlastníků, v jakém rozsahu a za jakých podmínek bude užívat společnou věc, se žalobce domáhá, aby soud svým rozhodnutím založil dosud neexistující konkrétní právní vztahy či práva. Pokud tedy žalobce v řízení o úpravu užívání věci, jež je předmětem podílového spoluvlastnictví, vychází z toho či tvrdí, že o tomto užívání nebylo platně rozhodnuto většinou spoluvlastníků nebo že se nedosáhlo dohody ve smyslu § 139 odst. 2 obč. zák., pak jeho návrh, aby soud určil, který ze spoluvlastníků a v jakém rozsahu bude společnou věc užívat, není žalobou na určení podle § 80 písm. c) o. s. ř. K tomu lze ještě podotknout, že žalobce při formulaci petitu ani nemusel použít slovesa „určit“; mohl se např. domáhat, aby soud „upravil“ užívání společné věci.

Odnětím možnosti jednat před soudem ve smyslu § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř. se rozumí postup soudu, jímž v průběhu řízení (tedy nikoli vlastním rozhodnutím) v neprospěch účastníka řízení porušil ustanovení občanského soudního řádu, která upravují jeho procesní práva. Dovolatelka v dovolání neuvedla, která procesní práva nemohla v důsledku (určitého) postupu soudu před vynesením jeho rozsudku realizovat, a dovolací soud z obsahu spisu nezjistil, že by k takovému pochybení soudu došlo. Dovolací soud tak neshledal vadu řízení uvedenou v § 237 odst. 1 písm. f) o. s. ř.

Dovolatelka posledně uvedenou dovolací námitkou mohla mít na mysli skutečnost, že zatímco soud prvního stupně se při zamítnutí žaloby konkrétní úpravou užívání garáže vůbec nezabýval, odvolací soud pro ni překvapivě takovou úpravu provedl, aniž by na ni mohla reagovat. Touto okolností se dovolací soud musí zabývat z úřední povinnosti, i kdyby ji dovolatelka nijak nezmínila, neboť v ní lze spatřovat vadu řízení ve smyslu již výše uvedeného ustanovení § 241 odst. 3 písm. b) o. s. ř. V tomto směru pak dovolací soud shledává porušení zásady dvouinstančního řízení odvolacím soudem, který při jiném právním náhledu na věc, než měl soud prvního stupně, a při zjištění předpokladů pro úpravu užívacích práv podle § 139 odst. 2 obč. zák. měl rozhodnout podle § 221 o. s. ř., tedy rozsudek soudu prvního stupně zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení. O konkrétní úpravě užívání společné věci musí totiž vždy nejprve rozhodnout soud prvního stupně, aby účastník měl možnost se k ní vyjádřit, popřípadě mohl k jinému řešení navrhnout nové důkazy, a dosáhnout přezkoumání takového konstitutivního rozhodnutí vyšší soudní instancí. Odvolací soud svým rozhodnutím nahrazoval rozhodnutí, které měl učinit soud prvního stupně, čímž zkrátil oba účastníky v jejich právu na soudní ochranu v rozsahu garantovaném zákonem.

Jestliže odvolací soud rozhodl podle § 220 o. s. ř. jinak, než správně měl, tj. podle § 221 o. s. ř., jde o případ vady, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Proto byl napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 243b odst. 1 a 2 o. s. ř. zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Ustanovení § 715 obč. zák. nelze ani analogicky uplatnit pro dohodu o výměně bytu uzavíranou osobou, jejíž nájemní poměr již dříve skončil.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 1999, sp. zn. 2 Cdon 291/97)

Usnesením Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 6. 1. 1995 byl pravomocně nařízen výkon rozhodnutí (rozsudku Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 5. 1992, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 20. 11. 1992) vyklizením povinných z označeného bytu, s tím, že o provedení výkonu bude rozhodnuto dodatečně.

Usnesením ze dne 20. srpna 1996 pak Okresní soud v Českých Budějovicích nařídil provedení výkonu rozhodnutí přestěhováním povinných do specifikovaného náhradního bytu. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že oprávněný – ve shodě s § 340 odst. 2 o. s. ř. – zajistil pro povinné odpovídající bytovou náhradu podle § 712 odst. 2 obč. zák.

K odvolání povinných Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 8. 11. 1996 usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že návrh na provedení výkonu rozhodnutí zamítl.

Odvolací soud dospěl po doplnění dokazování k závěru, že návrh na uzavření dohody o výměně bytů (mezi A. K., nájemkyní bytu, do něž měli být povinni přestěhováni, a povinnými) k platnému uzavření dohody o výměně bytů nevede, neboť povinní k bytu nemají (a nikdy neměli) nájemní poměr. Další důvod neplatnosti takové dohody spočívá v tom, že se mění byt za část bytu. Oprávněný tedy náhradní byt povinným nezajistil, neboť uzavřená dohoda by byla absolutně neplatná pro rozpor se zákonem (§ 39 a § 685 obč. zák.). Nebylo možno ani přehlédnout námitky povinných – pokračoval odvolací soud – že ve dvou místnostech náhradního bytu není topení, že je z venku vidět rozbité okno a že je třeba vyměnit lino v předsiní. Způsobilost bytu sloužit ke svému účelu zahrnuje i hygienickou nezávadnost a vyhovující estetickou stránku. Byt by měl být vymalován alespoň základním nátěrem a vybaven základní nepoškozenou podlahovou krytinou. Musí být dále opatřen uzamykatelnými vstupními dveřmi a funkčními (otvíratelnými a zasklenými) okny; na odevzdání bytu v takovém stavu mají povinní právní nárok.

Oprávněný (zastoupen advokátem) podal proti usnesení odvolacího soudu včasné dovolání, namítaje, že jsou dány dovolací důvody dle § 241 odst. 3 písm. c) a d) o. s. ř., tedy, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování a spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Naplnění těchto dovolacích důvodů shledává dovolatel především v námitkách, jejichž prostřednictvím polemizuje se závěry stran způsobilosti bytu jako bytu náhradního. Neztotožňuje se ani s argumentem, že byt je kolaudován jako byt o veli-

kosti 4+1 (že nejde o byt o velikosti 3+1), když uvádí, že je přece na vůli pronajímatele a nájemce, na jakém počtu pronajatých místností tvořících byt se dohodnou, neodporuje-li jejich dohoda zákonu. Dovolatel rovněž nesouhlasí s právním závěrem, že povinní nejsou oprávněni k výměně bytu. Obsah práva bydlení, jež povinní mají v době do zajištění bytové náhrady, je obdobný užívacímu právu, takže ustanovení občanského zákoníku o nájmu bytu lze aplikovat analogicky. Navíc je připravena nájemní smlouva k zajištěnému bytu mezi povinnými a majitelem domu. Oprávněný uzavírá, že povinní podle jeho přesvědčení záměrně vytvářejí překážky realizaci vyklizení, což odvolací soud při provádění důkazů správně nezhodnotil, a navrhuje, aby soud provedl místní šetření v bytě, do něž se povinní měli nastěhovat a aby si vyžádal zprávu stavebního úřadu ohledně tohoto bytu. Z uvedených důvodů žádá, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Povinní se k dovolání nevyjádřili.

Dovolání je přípustné podle § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř., avšak není důvodné. Proto Nejvyšší soud dovolání usnesením zamítl.

Z odůvodnění:

Dovolací soud posuzuje z úřední povinnosti pouze vady vyjmenované v § 237 o. s. ř. a jiné vady řízení, jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Uvedené vady řízení nebyly v dovolání namítány a z obsahu spisu nevyplývají. Jinak je dovolací soud oprávněn rozhodnutí odvolacího soudu přezkoumat jen v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden, přičemž je vázán uplatněným dovolacím důvodem, včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 1 o. s. ř.).

Nejvyšší soud se především zabýval správností právních závěrů odvolacího soudu co do (ne)způsobilosti návrhu dohody o výměně bytů doložit zajištění bytové náhrady.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Ustanovení § 715 obč. zák. umožňuje nájemcům se souhlasem pronajímatelů se dohodnout o výměně bytu. Souhlas i dohoda musí mít písemnou formu. Odepře-li pronajímatel bez závažných důvodů souhlas s výměnou bytu, může soud na návrh nájemce rozhodnutím nahradit projev vůle pronajímatele.

Nejvyšší soud již v rozsudku uveřejněném pod č. 15/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek formuloval závěr, že bytovou náhradu lze zajistit jiným způsobem než podle § 1 a § 2 zákona č. 102/1992 Sb., kterým se upravují některé otázky související s vydáním zákona č. 509/1991 Sb., kterým se mění, doplňuje a upravuje občanský zákoník. Přisvědčil též úvaze, že příslušný náhradní byt lze mít za zajištěný jen tehdy, je-li právně a fakticky volný, s tím, že požadavku, aby náhradní byt byl

právně volný, lze dosáhnout i mimo postupy ve smyslu citovaných ustanovení zákona č. 102/1992 Sb.

Dohoda o výměně bytů, jejímiž smluvními stranami jsou (podle návrhu dohody mají být) povinní a nájemkyně bytu, do kterého se povinní měli nastěhovat, ovšem k zajištění bytové náhrady (bez zřetele k vlastní kvalitě nabízeného bytu) ve smyslu výše řečeného nevede.

Dovolatel se mylí, usuzuje-li, že osoba, které svědčí právo bydlet v bytě až do zajištění bytové náhrady, má právo uzavřít dohodu o výměně bytu (lhostejno, zda se souhlasem pronajímatelů).

Podle ustanovení § 712a obč. zák. mají v období mezi skončením nájemního poměru a posledním dnem lhůty k vyklizení bytu pronajímatel a osoba, jejíž nájemní poměr skončil, práva a povinnosti v rozsahu odpovídajícím ustanovením § 687 až § 699 a přiměřeně § 700 až § 702 odst. 1.

Uvedené ustanovení tím, že výslovně vymezuje použitelnost některých ustanovení o nájmu bytu (z těch, jež se nacházejí v hlavě sedmé, oddílu čtvrtém, občanského zákoníku) ve vztahu k osobám, jejichž nájemní poměr skončil, aniž jim dosud uplynula lhůta k vyklizení, současně vylučuje úvahy o analogickém použití jiných (v tomto ustanovení nezmíněných) ustanovení oddílu.

Za použití argumentu a maiori ad minus lze uzavřít, že je-li použití příslušných ustanovení o nájmu bytu omezeno ve vztahu k bývalým nájemcům bytu, tím více tato omezení platí pro osoby, které nájemci bytu předtím, než jim bylo uloženo jej v příslušné lhůtě (zde vázané na zajištění bytové náhrady) vyklidit, ani nebyly.

Bez zřetele k výkladu, jenž se odvíjí od ustanovení § 712a obč. zák., vtěleného do občanského zákoníku až s účinností ke dni 1. lednu 1995 (novelou provedenou zákonem č. 267/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský zákoník), však platí, že ustanovení § 715 obč. zák. je svou povahou ustanovením, jež nelze analogicky – ve smyslu § 853 obč. zák. – uplatnit pro dohody o výměně bytů uzavírané jinými osobami než nájemci směňovaných bytů, zvláště pak pro dohody o výměně bytů uzavírané osobami, jejichž nájemní poměr dříve skončil, nebo osobami, které nájemci směňovaného bytu nikdy nebyly.

Jelikož návrh dohody o výměně bytu nemohl být povinnými platně akceptován, je nutno mít náhradou nabízený byt za nikoli právně volný (nájemní vztah A. K. k nabízenému bytu měl být ukončen právě touto dohodou); odtud se podává, že závěr odvolacího soudu, že náhradní byt takto zajištěn nebyl, je správný.

Obstál-li tento důvod zamítnutí návrhu na provedení výkonu rozhodnutí, je bezpředmětné se dále zabývat výhradami dovolatele k závěrům, které odvolací soud učinil co do nemožnosti směniti byt za část bytu a co do stavu nabízeného bytu. Závěr, že povinní nejsou oprávněni k uzavření dohody o výměně bytu, již mělo být zajištění náhradního bytu doloženo, totiž sám o sobě postačuje k zamítnutí návrhu.

Nejvyšší soud nadto – ve vazbě na dovolací důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. – připomíná, že zjištěný skutkový stav není v dovolacím řízení zpochybní-

telný (ať již prostřednictvím uvedeného dovolacího důvodu nebo prostřednictvím ostatních dovolacích důvodů) nabídkou nových důkazů; proto také ustanovení § 243a odst. 2, věty druhé, o. s. ř. výslovně určuje, že dovolací soud dokazování neprovádí (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 1. července 1998, sp. zn. 3 Cdon 10/96, uveřejněný v časopise Soudní judikatura č. 22, ročník 1998, pod číslem 161). Důkazy, které dovolatel soudu nabídl, tedy v dovolacím řízení provést nelze; bylo na dovolateli, aby příslušné důkazní návrhy uplatnil nejpozději v odvolacím řízení. Z protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 8. listopadu 1996 (č. l. 53 – 55), o jehož správnosti neměl dovolací soud ve smyslu § 40 o. s. ř. důvod pochybovat, je přitom zřejmé, že účastníci další důkazní návrhy ve věci neměli.

Jelikož se dovolateli prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost napadeného usnesení zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), jako nedůvodné usnesením zamítl (§ 243b odst. 1 a 5 o. s. ř.).

Pracovní poměr osoby, která není občanem České republiky, může skončit podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce jen na základě vykonatelného rozhodnutí vydaného příslušným orgánem Ministerstva vnitra, kterým byl této osobě vysloven zákaz pobytu na území České republiky nebo kterým byla vyhoštěna z České republiky.

K zaměstnávání občanů Slovenské republiky v České republice se nevyžaduje povolení k zaměstnání.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 572/98)

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že jeho pracovní poměr u žalované trvá. Žalobu odůvodnil zejména tím, že u žalované byl v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy ze dne 29. 2. 1980, naposledy jako horník. Dopisem ze dne 14. 11. 1995 mu žalovaná oznámila, že jeho pracovní poměr dne 15. 11. 1995 „v souladu s aplikací § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce skončil“, neboť mu rozhodnutím Oddělení cizinecké policie a pasové služby K. ze dne 9. 8. 1995 byla zamítnuta žádost o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání v České republice. Žalobci však nebyl vykonatelným rozhodnutím odňat pobyt na území České republiky a navíc, podle článku 4 Správní dohody mezi Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky a Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky ke Smlouvě mezi Slovenskou republikou a Českou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů, občané států smluvních stran mají při vzájemném zaměstnávání právo na pobyt po dobu zaměstnání.

O k r e s n í s o u d v Karviné rozsudkem ze dne 7. 5. 1997 žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vycházel z toho, že podle Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů se sice pro zaměstnávání občanů na základě této smlouvy nevyžaduje pro občany smluvních států povolení k zaměstnání jako je tomu u ostatních cizinců, že však u žalobce nastala „zvláštní situace“. Pracoval totiž u žalované již řadu let a po rozdělení Československé federace se stal cizincem v České republice ve smyslu § 1 odst. 3 zákona č. 123/1992 Sb. Aby mohl být nadále zaměstnán v České republice, musel mít povolení k pobytu po dobu zaměstnání. Žádost žalobce o takové povolení však byla zamítnuta, neboť nebyla doložena řádnými doklady. Rozhodnutí o tom mu bylo doručeno veřejnou vyhláškou podle ustanovení „§ 26 odst. 1 zákona č. 71/1964 Sb.“ (správně zákona č. 71/1967 Sb.), neboť se mu nepodařilo doručit na adresu v České republice. Ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce vyložil soud prvního stupně tak, že pojem „odnětí povolení k pobytu“ použitý v tomto ustanovení je možno „podřadit pod pojem vykonatelné rozhodnutí o zamítnutí žádosti o povolení k pobytu po dobu zaměstnání či vykonatelné rozhodnutí o zániku povole-

ní k pobytu po dobu zaměstnání“. Kdyby tomu tak nebylo, bylo by podle soudu prvního stupně toto ustanovení v zákoníku práce zbytečné a nebylo by ho možno použít. Ke skončení pracovního poměru žalobce u žalované proto došlo ve smyslu ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce dnem 22. 9. 1995, tedy dnem, kdy se stalo vykonatelným rozhodnutí o zamítnutí žalobcovy žádosti o povolení k pobytu po dobu zaměstnání. Oznámení a určení data skončení ze strany žalované nepovažoval za právně relevantní, ale pouze deklarující již skončený pracovní poměr.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Ostravě rozsudkem ze dne 9. 10. 1997 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě vyhověl, a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na nákladech řízení před soudem prvního stupně 1684 Kč a před odvolacím soudem 1000 Kč. Po doplnění dokazování dospěl k závěru, že s přihlédnutím k článku 26 Listiny základních práv a svobod a k článku 10 Ústavy má Smlouva o vzájemném zaměstnávání občanů mezi Českou republikou a Slovenskou republikou (dále též jen „Smlouva“) přednost před zákonem České republiky. Proto podle odvolacího soudu pro posouzení věci nebyl podstatný postup či výsledek správního řízení, vedeného k žádosti žalobce o povolení pobytu na území České republiky. Podle článku 2 odst. 2 Smlouvy se k zaměstnání občana Slovenské republiky u zaměstnavatele na území České republiky povolení k zaměstnání nevyžaduje a podle článku 3 Smlouvy je občanům smluvních států při vzájemném zaměstnávání právo pobytu po dobu zaměstnání zaručeno. Stanoví-li Smlouva při vzájemném zaměstnávání občanům smluvních států právo pobytu po dobu zaměstnání, je vyloučeno, aby pracovní poměr mohl skončit podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce dnem, kdy má skončit jejich pobyt na území České republiky podle vykonatelného rozhodnutí o odnětí povolení k pobytu. O správnosti takového výkladu svědčí podle odvolacího soudu i ustanovení článku 4 Správního ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky včetně jeho změn. Protože žalobci po dobu zaměstnání svědčilo právo pobytu na území České republiky, „formální povolení k pobytu“ bylo nezbytné udělit toliko na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání a udělení povolení k pobytu nebylo možno podmiňovat předložením dalších (jiných) dokladů.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalovaná namítá, že odvolací soud nesprávně aplikoval ustanovení článku 4 Správního ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky ke Smlouvě (dále též jen „Správní ujednání“) ve znění ujednání ze dne 8. 1. 1993. Právní síla zmíněného Správního ujednání vychází podle dovolatelky ze zmocnění uvedeného v článku 9 Smlouvy; vychází tedy z mezinárodní smlouvy a je i nositelem její právní síly, z čehož plyne nutnost považovat ustanovení Správního ujednání za závazná i v posuzovaném sporu. Nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že žalobci svědčí právo pobytu automaticky ze smlouvy a že povolení k pobytu nelze podmiňovat předložením dalších jiných dokladů. Argumentu je zároveň metodickými pokyny č. 4/94 platnými ode dne 1. 1. 1994 a č. 8/95 platný-

mi od 1. 7. 1995, které vydalo „MPSV ČR“. Žalovaná navrhla, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl, aby dovolání bylo zamítnuto, neboť odvolací soud rozhodl na základě spisového materiálu shromážděného již v řízení před soudem prvního stupně a na základě doplnění dokazování, které sám provedl. Skutečnosti, které uvádí žalovaná v dovolání, jsou – podle žalobce – jen opakováním toho, co uvedla již před soudem prvního stupně, a se všemi námitkami, které byly významné pro rozhodnutí odvolacího soudu, se odvolací soud vypořádal.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je dovolání přípustné i podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř., přezkoumal napadený rozsudek bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné. Proto nezbylo, než dovolání zamítnout.

Z odůvodnění:

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost zjištění v tomto směru dovolatelka nenapadá), že žalobce, který je občanem Slovenské republiky, byl v pracovním poměru u žalované (jejího právního předchůdce) od 3. 3. 1980. Rozhodnutím Oddělení cizinecké policie a pasové služby K. ze dne 9. 8. 1995 byla zamítnuta žádost žalobce o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání. Odvolání žalobce proti uvedenému rozhodnutí bylo zamítnuto rozhodnutím Policejního prezidia ČR, Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie, ze dne 20. 1. 1997. Dopisem ze dne 14. 11. 1995 žalovaná žalobci oznámila, že jeho pracovní poměr dne 15. 11. 1995 „v souladu s aplikací § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce skončil“, neboť mu Oddělením cizinecké policie a pasové služby Karviná ze dne 9. 8. 1995 bylo vydáno rozhodnutí o zamítnutí povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání v České republice.

Podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce pracovní poměr cizince nebo osoby bez státní příslušnosti, pokud k jeho skončení nedošlo již jiným způsobem, končí dnem, kterým má skončit jejich pobyt na území České republiky podle vykonatelného rozhodnutí o odnětí povolení k pobytu.

Právní úpravu pobytu cizinců (tj. osob, které nejsou občany České republiky) na území České republiky obsahoval v době, v níž měl podle názoru žalované ve smyslu ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce skončit pracovní poměr mezi účastníky, zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky (tento zákon byl transformován do Českého právního řádu – srov. čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 4/1993 Sb.), ve znění zákona č. 190/1994 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky. Uvedený zákon – jak je zřejmé z jeho znění – institut

„odnětí povolení k pobytu“ neupravuje a nepředpokládá, že by mohlo být „rozhodnutí o odnětí povolení k pobytu“ vůbec vydáno.

Vzhledem k tomu, že ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce nemá výslovnou oporu ve znění platné právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky, je za shora vylíčeného skutkového stavu pro rozhodnutí tohoto sporu především významné, jak lze vyložit obsah v ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce použitého pojmu „odnětí povolení k pobytu“.

Skončení pracovního poměru v důsledku „odnětí povolení k pobytu“ je v zákoníku práce upraveno s účinností od 1. 7. 1975 (srov. čl. I. bod 10. zákona č. 20/1975 Sb., kterým se mění a doplňují některá další ustanovení zákoníku práce). Do té doby zákoník práce speciální úpravu pro skončení pracovního poměru cizinců neobsahoval; pouze v ustanovení § 7 stanovil, že cizinci a osoby bez státní příslušnosti smějí být přijati do pracovního poměru, jen jestliže jim bylo uděleno povolení k pobytu. Na skončení pracovního poměru cizinců se proto v době do 30. 6. 1975 vztahovala obecná ustanovení zákoníku práce o skončení pracovního poměru. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 20/1975 Sb. bylo ustanovení § 42 zák. práce novelizováno právě proto, že dosavadní znění zákoníku práce nemělo ustanovení „o vlivu odnětí tohoto povolení“.

Institut „odnětí povolení k pobytu“ upravoval zákon č. 52/1949 Sb., o hlášení obyvatelstva a o povolování pobytu cizincům. Podle ustanovení § 16 tohoto zákona krajský národní výbor mohl odejmout povolení k pobytu, odpadl-li účel, pro nějž byl pobyt povolen, nesplnil-li cizinec povinnost hlásit pobyt s vedlejšími ohlašovacími údaji nebo povinnost oznámit pozdější změny těchto údajů podle části první tohoto zákona, nastala-li nebo vyšla-li dodatečně najevo některá z okolností, pro něž podle ustanovení § 15 odst. 1 písm. b) pobyt nesmí být povolen, nezachovával-li cizinec uložené podmínky nebo omezení (§ 15 odst. 3), anebo porušil-li cizinec ustanovení § 17. Předpokladem odnětí přitom bylo nejen naplnění některého z důvodů uvedených v ustanovení § 16 zákona č. 52/1949 Sb., ale také skutečnost, že cizinci bylo povolení k pobytu vydáno. Institut „odnětí povolení k pobytu“ byl s účinností ode dne 1. 8. 1965 nahrazen „zákazem pobytu“; podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 68/1965 Sb. mohl být zakázán další pobyt cizinci, jehož pobyt na území Československé socialistické republiky není žádoucí, zejména proto, že porušil československé zákony a ostatní předpisy. Zákon č. 68/1965 Sb. pozbyl účinnosti dnem 1. 10. 1992. Zákon č. 123/1992 Sb. (s účinností od 27. 10. 1994 ve znění zákona č. 190/1994 Sb.), který jej nahradil, upravuje skončení pobytu na území České a Slovenské Federativní Republiky (od 1. 1. 1993 na území České republiky), k němuž dochází na základě zániku oprávnění k pobytu nebo na základě rozhodnutí o zákazu pobytu nebo o vyhoštění.

Pojem „odnětí povolení k pobytu“ – jak je z uvedeného zřejmé – nejen nemá výslovnou oporu ve znění platné právní úpravy pobytu cizinců na území České republiky, ale tuto oporu neměl ani v době, kdy bylo ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) doplněno do zákoníku práce (ke dni 1. 7. 1975). Při výkladu tohoto pojmu je za této si-

tuace třeba postupovat podle jeho smyslu a s přihlédnutím k vývoji právní úpravy pobytu cizinců na území Československa (České republiky).

O „odnětí povolení k pobytu“ se může jednat – jak vyplývá ze smyslu těchto slov uvedených v ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce a z kontextu, v jakém jsou v tomto ustanovení použita – jen tehdy, jestliže cizinci nebo osobě bez státní příslušnosti (tj. osobě, která není občanem České republiky) byl ukončen pobyt na území České republiky, který mu dříve (předtím) příslušným orgánem byl povolen nebo který mu náleží přímo (bez vydání rozhodnutí o povolení pobytu) podle právních předpisů. Z hlediska ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce je současně významné, že ke skončení pobytu musí dojít na základě „vykonatelného rozhodnutí“.

Způsoby skončení pobytu cizinců na území České republiky upravuje zákon č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění zákona č. 190/1994 Sb. (dále jen „zákon“), ve své části třetí. Rozeznává zánik oprávnění k pobytu, zákaz pobytu a vyhoštění. Zatímco k zániku oprávnění k pobytu dochází ze zákona tím, že cizinec pobývá mimo území republiky nepřetržitě po dobu delší než 180 dnů a předem tento pobyt neoznámil orgánu ministerstva vnitra, případně tím, že pominul účel nebo zanikly podmínky, za kterých byl dlouhodobý pobyt povolen (srov. § 13 zákona), zákaz pobytu a vyhoštění vyžadují vydání rozhodnutí ve správním řízení (srov. § 14 a § 16 zákona). Posledně dva uvedené způsoby skončení pobytu cizince mohou být považovány za skončení pobytu, jež předpokládá ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce, protože jen při nich dochází k vydání rozhodnutí, jak to ustanovení zákoníku práce předpokládá. Zároveň splňují i požadavek předchozího povolení pobytu, jež je nezbytné pro naplnění pojmového znaku „odnětí povolení“. Jiná rozhodnutí vydávaná podle zákona č. 123/1992 Sb., zejména rozhodnutí o zamítnutí žádosti o povolení pobytu, těmto požadavkům nevyhovují.

Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud ČR k závěru, že pracovní poměr osoby, která není občanem České republiky, může skončit podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce jen na základě vykonatelného rozhodnutí vydaného příslušným orgánem Ministerstva vnitra, kterým byl této osobě vysloven zákaz pobytu na území České republiky nebo kterým byla vyhoštěna z České republiky.

Protože v projednávané věci ve vztahu k žalobci nebylo vydáno ani rozhodnutí o zákazu pobytu, ani rozhodnutí o vyhoštění, je správný závěr odvolacího soudu, že pracovní poměr žalobce podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce nemohl skončit.

Dovolací soud však nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu o tom, že Smlouva o vzájemném zaměstnávání občanů mezi Českou republikou a Slovenskou republikou má z důvodů uvedených v čl. 26 Listiny základních práv a svobod a v čl. 10 Ústavy přednost před zákonem České republiky.

Podle článku 10 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky (dále též jen „Ústava“), ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech

a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem.

Z tohoto ustanovení Ústavy vyplývá, že ne všechny mezinárodní smlouvy jsou bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem. Tuto povahu mají jen ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy, které se týkají lidských práv a základních svobod. Z ustanovení článku 49 a článku 39 odst. 4 Ústavy vyplývá, že ke schválení mezinárodní smlouvy zmíněné v článku 10 Ústavy je třeba třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů. Mezinárodní smlouvou mající povahu uvedenou v článku 10 Ústavy je tedy třeba rozumět jen takovou mezinárodní smlouvou, jež byla přijata (schválena) Parlamentem České republiky způsobem uvedeným v článku 39 odst. 4 Ústavy.

Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů byla podepsána dne 29. 10. 1992 a se smlouvou vyslovila souhlas Česká národní rada (srov. sdělení Ministerstva zahraničních věcí uveřejněné pod č. 227/1993 Sb.). Již z toho vyplývá, že se nemůže jednat o smlouvu, jež by byla přijata režimem, uvedeným v článku 49 a 39 odst. 4 Ústavy.

Mezinárodní smlouvou podle článku 10 Ústavy nemůže být Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů ani podle ústavního zákona č. 4/1993 Sb. o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, neboť podle tohoto ústavního zákona byly do právního řádu České republiky transformovány pouze ústavní zákony, zákony a ostatní právní předpisy České a Slovenské Federativní Republiky platné v den zániku České a Slovenské Federativní Republiky na území České republiky (srov. čl. 1 odst. 1 ústavního zákona č. 4/1993 Sb.). Smlouva mezi Českou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů ale orgány České a Slovenské Federativní Republiky nebyla přijata. Znamená to, že Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů není ratifikovanou a vyhlášenou mezinárodní smlouvou o lidských právech a základních svobodách, již je Česká republika vázána ve smyslu článku 10 Ústavy, a proto nemá z tohoto důvodu přednost před zákonem.

Vztah Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů ze dne 29. 10. 1992 k vnitřnímu zákonodárství České republiky nutno posuzovat podle ustanovení § 2 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož se postupuje podle zákona č. 97/1963 Sb. jen tehdy, nestanoví-li něco jiného mezinárodní smlouva. Z citovaného ustanovení vyplývá, že právní vztahy týkající se zaměstnávání občanů Slovenské republiky u zaměstnavatelů v České republice se řídí Smlouvou a že právními předpisy České republiky se řídí jen v otázkách Smlouvou neupravených.

Ve smyslu ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 1/1993 Sb., o zaměstnanosti (ve znění účinném do 31. 12. 1995, kdy nabyl účinnosti zákon č. 160/1995 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém pojiš-

tění), jsou účastníky právních vztahů podle tohoto zákona občané České republiky. Stejně právní postavení mají cizinci a osoby bez státní příslušnosti, které jsou zaměstnávány podle českých právních předpisů, do zaměstnání však mohou být přijati jen tehdy, jestliže jim bylo uděleno povolení k pobytu na území České republiky a povolení k zaměstnání.

Podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 123/1992 Sb., o pobytu cizinců na území České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění zákona č. 190/1994 Sb., dlouhodobý pobyt se povoluje na dobu potřebnou k dosažení jeho účelu, nejdéle však na dobu jednoho roku. Tato doba může být na žádost cizince opakovaně prodloužena, nejdéle však vždy o jeden rok. Žádost se podává nejpozději 14 dnů před uplynutím této doby. Povolení k trvalému pobytu lze udělit zejména za účelem sloučení rodiny, pokud manžel, příbuzný v pokolení přímém nebo sourozenec cizince má trvalý pobyt na území České republiky, v jiných humanitárních případech, nebo pokud to je odůvodněno zahraničně politickým zájmem České republiky (srov. § 7, větu druhou, zákona). Tato ustanovení, která se v obecné rovině vztahují na zaměstnávání cizinců v České republice, byla ve vztahu k občanům Slovenské republiky modifikována Smlouvou mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů, která byla zveřejněna sdělením Ministerstva zahraničních věcí uveřejněným ve Sbírce zákonů České republiky ročník 1993 pod číslem 227.

Podle čl. 2 odst. 1 Smlouvy vzájemné zaměstnávání občanů jednoho smluvního státu u zaměstnavatele se sídlem na území druhého smluvního státu vychází z právních předpisů platných ve státě, kde je sídlo zaměstnavatele, není-li dále stanoveno jinak. Podle čl. 2 odst. 2 Smlouvy zaměstnávání podle této smlouvy nevyžaduje udělení povolení k zaměstnání; zaměstnavatel má povinnost registrovat občany druhého smluvního státu u územního orgánu práce příslušného podle sídla zaměstnavatele. Podle čl. 3 Smlouvy občané smluvních států mají při vzájemném zaměstnávání právo pobytu po dobu zaměstnání; povolení k pobytu se uděluje na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání. Podle čl. 9 Smlouvy Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky upraví ve správním ujednání nezbytná opatření k provádění této smlouvy a způsob použití jejích ustanovení.

Na základě zmocnění uvedeného v čl. 9 Smlouvy bylo dne 8. 1. 1993 uzavřeno Správní ujednání mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky ke Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o vzájemném zaměstnávání občanů. Toto Správní ujednání bylo do 15. 11. 1995 upraveno protokoly ze dne 31. 12. 1993 a 20. 3. 1995 mezi Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky a Ministerstvem práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky o prodloužení platnosti a změně Správního ujednání. Podle čl. 4 Správního ujednání ve znění protokolu ze dne 20. 3. 1995 občané států smluvních stran mají při vzájemném zaměstnávání prá-

vo pobytu po dobu zaměstnání. Povolení k pobytu uděluje na základě potvrzení úřadu práce o registraci příslušný orgán Ministerstva vnitra.

Uvedená ustanovení Smlouvy a Správního ujednání jsou z hlediska § 2 zákona č. 97/1963 Sb. právě těmi ustanoveními, jež mají přednost před vnitrostátními předpisy, neboť postavení občanů Slovenské republiky při jejich zaměstnávání v České republice upravují odchylně od obecné úpravy platné v České republice o postavení cizinců při jejich zaměstnávání v České republice.

Z obsahu této odlišné právní úpravy v první řadě vyplývá, že vzájemné zaměstnávání nevyžaduje udělení povolení k zaměstnání (čl. 2 odst. 2, věta první, Smlouvy), jež je jinak podmínkou ke vzniku pracovněprávního vztahu cizince (srov. § 2 odst. 2, větu druhou, zákona č. 1/1991 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1995). Ustanovení čl. 3, věty druhé, Smlouvy dále zakotvuje zvláštní – v § 7, větě druhé, zákona č. 123/1992 Sb., ve znění zákona č. 190/1994 Sb., neuvedený – důvod, na základě něhož může být občanu Slovenské republiky uděleno povolení k pobytu na území České republiky; tímto důvodem je potvrzení o přijetí do zaměstnání (srov. slova „Povolení k pobytu se uděluje na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání“ uvedená v čl. 3 Smlouvy).

Dovolací soud nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že žalobci po dobu zaměstnání svědčilo právo pobytu na území České republiky, že „formální povolení k pobytu“ bylo nezbytné udělit toliko na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání a že udělení povolení k pobytu nebylo lze podmiňovat předložením dalších jiných dokladů.

Ustanovení čl. 3, věty první, Smlouvy o tom, že občané smluvních států mají při vzájemném zaměstnávání právo pobytu po dobu zaměstnání (obsahově shodné s čl. 4 Správního ujednání), nelze vykládat odděleně od celého obsahu Smlouvy a odděleně od obecných ustanovení o pobytu cizinců na území České republiky. Jak již bylo zdůvodněno výše, lze podle Smlouvy postupovat jen tehdy, upravuje-li některé právní vztahy jinak než právní řád České republiky. K otázce práva pobytu se však Smlouva vyjadřuje jen v rozsahu uvedeném v čl. 3. Výjimku z obecných pravidel pro povolení pobytu cizinců stanoví jednak v tom, že definuje zvláštní důvod povolení pobytu „potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání“ (srov. jinak § 6 odst. 2 a § 7 zákona č. 123/1992 Sb., ve znění zákona č. 190/1994 Sb.), a dále v tom, že občané smluvních států mají při vzájemném zaměstnávání právo pobytu po dobu zaměstnání. Význam této druhé výjimky vyplývá z porovnání ustanovení čl. 3, věty první, Smlouvy s ustanovením § 6 odst. 2 zákona č. 123/1992 Sb., ve znění zákona č. 190/1994 Sb.

Ustanovení § 6 odst. 2 zákona, podle něhož dlouhodobý pobyt se povoluje na dobu potřebnou k dosažení jeho účelu, nejdéle však na dobu jednoho roku, přičemž tato doba může být na žádost cizince opakovaně prodloužena, nejdéle však vždy o jeden rok, stanoví, na jak dlouhou dobu může být povolení k dlouhodobému pobytu vydáno. Oproti tomuto pravidlu ustanovení čl. 3, věty první, Smlouvy neříká nic víc,

než že v případě vzájemného zaměstnávání občanů smluvních států mají tito občané právo pobytu po dobu zaměstnání; stanoví tedy délku pobytu v závislosti na trvání zaměstnání. Jinými slovy řečeno se tu stanoví, že tito občané nemají právo pobytu nejdéle na jeden rok (s tím, že může být opakovaně prodlužováno), ale že toto právo mají „po dobu zaměstnání“. Jiný závěr, zejména o tom, že by z tohoto ustanovení vyplývala pouze potřeba „formálního povolení k pobytu“, z ustanovení čl. 3, věty první, Smlouvy dovodit nelze.

Při posuzování dovoláním vytyčené právní otázky nemohl dovolací soud přihlížet k argumentaci dovolatelky metodickými pokyny vydanými Ministerstvem práce a sociálních věcí. Nejen proto, že metodický pokyn nemůže vykládat zmocňovací předpis v rozporu s jeho ustanoveními (jeho obsahem), ale také proto, že metodický pokyn není obecně závazným právním předpisem, nýbrž jen skutečností, kterou nebylo v dosavadním řízení dokazování prováděno.

Důkazní návrhy lze činit i v dovolacím řízení. Dokazování se však provádí pouze k prokázání důvodu dovolání. Tvrdí-li dovolatelka, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.), nelze důkazy k prokázání těchto okolností provést, neboť to vylučuje povaha tohoto dovolacího důvodu. Je totiž pojmově vyloučeno dokazovat nesprávné právní posouzení věci. Sám charakter přezkoumání činnosti dovolacího soudu nepřipouští, aby správnost rozhodnutí odvolacího soudu byla přezkoumávána s přihlédnutím k novým skutečnostem nebo důkazům, které odvolací soud nemohl uvažovat. Proto také právní úprava (§ 243a odst. 2, věta první, o. s. ř.) nepřipouští v rámci dovolacího řízení dokazování. Jen tak může být zajištěno, že skutkový základ rozhodnutí odvolacího soudu zůstane v dovolacím řízení nedotčen. Z těchto důvodů bylo vyloučeno doplňovat řízení metodickými pokyny č. 4/94 platným ode dne 1. 1. 1994 a č. 8/95 platným od 1. 7. 1995, které vydalo „MPSV ČR“ a k jejich obsahu nemohl dovolací soud přihlížet.

I když názory odvolacího soudu o tom, že při vzájemném zaměstnávání občanů Slovenské republiky je vyloučeno, aby jejich pracovní poměr mohl skončit podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce, a že žalobci po dobu zaměstnání svědčilo právo pobytu na území České republiky, „formální povolení k pobytu“ bylo nezbytné udělit toliko na základě potvrzení zaměstnavatele o přijetí do zaměstnání, nejsou – z důvodů shora uvedených – správné, dovodil odvolací soud v souladu se zákonem, že pracovní poměr mezi účastníky nemohl podle ustanovení § 42 odst. 3 písm. a) zák. práce skončit.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu – i když odvolací soud vždy nevycházel z přílehlavých důvodů – je správný. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelkou tvrzeno), že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. nebo jinou vadou, která by měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalované podle ustanovení § 243b odst. 1, části věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.

Za odmítnutí jiné práce odpovídající kvalifikaci zaměstnance, popřípadě jiné pro něho vhodné práce nabídnuté mu zaměstnavatelem po jeho odvolání z funkce (vzdání se funkce nebo uplynutí volebního období) ve smyslu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce je třeba považovat nejen projev nesouhlasu zaměstnance se svým zařazením na takovou práci učiněný vůči zaměstnavateli, ale i jednání zaměstnance spočívající v tom, že návrh na uzavření dohody o jeho dalším pracovním zařazení nepřijme ve lhůtě určené zaměstnavatelem, není-li tato lhůta v rozporu se smyslem a účelem ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce nepřiměřeně krátká a není-li její stanovení zneužitím práv zaměstnavatele na újmou zaměstnance ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zák. práce.

Lhůta k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance určená zaměstnavatelem je z hlediska smyslu a účelu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce nepřiměřeně krátká tehdy, jestliže zaměstnanci objektivně neumožňuje opatřit si takové poznatky o podmínkách výkonu nabízené práce, jež jsou objektivně postačující k jeho rozhodnutí o návrhu zaměstnavatele na uzavření dohody, tyto poznatky zhodnotit a na základě toho na návrh zaměstnavatele reagovat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2088/98)

Dopisem ze dne 19. 4. 1997 žalovaný sdělil žalobci, že s ním rozvazuje pracovní poměr výpovědí „ve smyslu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce s tím, že je dán výpovědní důvod podle § 46 odst. 1 písm. c) ZP“. Důvod výpovědi spatřoval v tom, že dopisem ze dne 14. 4. 1997 byl žalobce odvolán z funkce vedoucího útvaru investic a současně mu bylo nabídnuto jiné pracovní zařazení s tím, že jeho „písemné stanovisko“ k tomuto zařazení musí být sděleno do 18. 4. 1997; žalovaný „souhlasné stanovisko“ žalobce k nabídnutému zařazení neobdržel, s prodloužením termínu k vyjádření žalobce nesouhlasí a jeho jednání považuje za „odmítnutí nabídnutého zařazení“.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že uvedená výpověď z pracovního poměru je neplatná. Žalobu odůvodnil tím, že výpovědní důvod použitý žalovaným není dán, neboť nabízené pracovní zařazení do funkce „technického kontrolora v útvaru ÚŘJ“ neodmítl, nýbrž pouze ve lhůtě stanovené žalovaným požádal o prodloužení lhůty ke svému vyjádření. Dopis, v němž žádal o prodloužení lhůty, nelze podle žalobce v žádném případě považovat za odmítnutí nabídky žalovaného, nýbrž „právě naopak“. Poukazoval na to, že v § 65 odst. 3 zák. práce není stanovena lhůta, ve které se musí zaměstnanec rozhodnout, zda nabízené místo přijímá. Lhůta, o kterou žalobce požádal, je podle jeho názoru zcela přiměřená pro tak závažné rozhodnutí, a to zejména proto, že byl odvolán zcela nečekaně a v krátké lhůtě po svém jmenování.

O k r e s n í s o u d v Domažlicích rozsudkem ze dne 23. 10. 1997 žalobě na určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru vyhověl a rozhodl, že žalovaný je

povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 5300 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku. Dovodil, že výpověď je neplatná, neboť žalovaný v ní neuvedl, „zda a proč nemá možnost žalobce zaměstnávat na místě, které odpovídá dosud platné pracovní smlouvě“; podle soudu prvního stupně tak není zřejmé, o jaký důvod podle § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce ve výpovědi šlo. Kromě toho žalobce výslovně neodmítl místo nabízené mu žalovaným a v řízení také „vůbec nebylo prokazováno splnění podmínek podle § 59 zák. práce“.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Plzni rozsudkem ze dne 18. 6. 1998 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 1075 Kč do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku „na účet právní zástupkyně JUDr. M. W.“. Odvolací soud dospěl k závěru, že z projevu vůle žalobce obsaženého v dopise, jímž žádá o poskytnutí delší lhůty k tomu, aby se vyjádřil k nabídce pracovního zařazení učiněné mu žalovaným, nelze dovodit, že žalobce nabízenou jinou práci odmítá vykonávat. Na tom podle názoru odvolacího soudu nemůže nic změnit ani „jinak vhodný odkaz“ žalovaného na ustanovení § 244 odst. 2, věty první, zák. práce, podle něhož „nabídka dohody musí být akceptována ve lhůtě navrhovatelem určené“. Není-li nabídka ve stanovené lhůtě akceptována, má to podle odvolacího soudu za následek, že k dohodě nedošlo, nelze z toho ale dovodit, že nabízené místo žalobce odmítl. Odvolací soud zaujal názor, že „při neosobním styku, tedy ve formě písemné nabídky, by mělo odpovídat dobrým mravům, na nichž by měly být i pracovní vztahy založeny, poskytnout přiměřenou dobu na rozmyšlenou, aby pracovník měl dost příležitosti se s novými podmínkami seznámit a zvážit své významné životní rozhodnutí“; za takovou dobu odvolací soud nepovažoval dobu čtyř dnů, zejména když žalobce „měl v těchto dnech ještě své pracovní povinnosti spojené s předáváním funkce apod.“. Požadavek žalobce na prodloužení lhůty o jeden týden, tedy celkem na dobu jedenácti dnů, není podle odvolacího soudu neúměrný dané situaci, když „na psychiku žalobce jistě negativně muselo zapůsobit odvolání z funkce, do níž byl od 15. 3. 1997 jmenován, aniž by znal důvody svého odvolání“. Za takové situace je podle názoru odvolacího soudu přirozené, že žalobce musel zvažovat daleko hlouběji volbu mezi setrváním u zaměstnavatele či hledáním jiného zaměstnání, a i z tohoto pohledu potřeboval delší čas. Vzhledem k tomu, že „nedošlo k jednoznačnému a jasnému odmítnutí nabízeného náhradního pracovního zařazení žalobcem, a nebyl proto naplněn zákonný předpoklad pro použití výpovědního důvodu“ podle § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce ve spojení s § 65 odst. 3 zák. práce, považoval odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně za věcně správný. Návrhu žalovaného na vyslovení přípustnosti dovolání proti svému potvrdzujícímu rozsudku odvolací soud nevyhověl.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost dovozuje z ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř., neboť odvolací soud jeho návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání učiněnému před vyhlášením potvrdzujícího rozsudku nevyhověl, přičemž rozhodnutí odvolacího soudu a v něm „konkrétně řeše-

ná právní otázka“, má podle dovolatele po právní stránce zásadní význam a „je způsobilé založit a také již založilo precedent, podle kterého stačí, aby ve smyslu ust. § 65 odst. 2 zák. práce odvolaný zaměstnanec z důvodů čistě účelových požádal o prodloužení termínu, do kterého se má vyjádřit, zda nabízenou jinou práci odmítá či přijímá, a zaměstnavateli tak znemožní nebo alespoň zkomplikuje oprávnění ukládat zaměstnancům pracovní úkoly, organizovat, řídit a kontrolovat jejich práci“. Dovatel namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a že vychází ze skutkového zjištění, které v podstatné části nemá oporu v provedeném dokazování. Nesprávné právní posouzení spatřuje v tom, že odvolací soud na zjištěné skutečnosti nesprávně aplikoval pouze ustanovení § 240 odst. 2 zák. práce o projevu vůle, přestože ze sdělení žalobce ze dne 23. 4. 1997, ve kterém požaduje, aby byl zaměstnáván v původním pracovním zařazení, „zcela jednoznačně vyplývá, že vůle přijmout jiné pracovní místo prokazatelně chybí“. Dovatel vytýká odvolacímu soudu, že na daný případ vůbec neaplikoval ustanovení § 244 odst. 2 zák. práce, ačkoliv se toto ustanovení na postup zaměstnavatele i zaměstnance „ve věci přijetí nabídky nového pracovního zařazení“ vzhledem k ustanovení § 65 odst. 3, věty druhé, zák. práce „bezpochyby“ vztahuje. „Čistě účelovou“ žádost žalobce o prodloužení lhůty k vyjádření je podle dovolatele nutné pokládat za odmítnutí nabídky žalobcem a zmaření uzavření dohody předložením nového návrhu. Dovolatel důvod podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. dovolatel shledává v tom, že odvolací soud nesprávně dobu pro to, aby se žalobce vyjádřil k nabídce jiného pracovního zařazení, pokládal za nedostatečnou a dovolával se negativního působení situace na psychiku žalobce a jeho potřeby volby mezi setrváním u zaměstnavatele nebo hledáním nového zaměstnání. Podle dovolatele odvolací soud v podstatě „obhajoval nárok“ žalobce na trvalé zaměstnání u původního zaměstnavatele, aniž by ho k tomu opravňovaly provedené důkazy a aniž by přihlédl ke změnám společenským podmínkám a povinnostem zaměstnavatele a jeho odpovědnosti vůči ostatním zaměstnancům. Závěrem dovolatel vyslovil „pochybnost“ o tom, zda bylo v proběhlém řízení zajištěno rovné postavení účastníků ve smyslu ustanovení § 18 o. s. ř. a zda v řízení vzhledem k projevenému poměru k věci jednal a rozhodoval „skutečně nepodjatý“ soud. Dovatel navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu i rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou, zda v posuzovaném případě je dovolání přípustné.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání je přípustné proti rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkou rozsudků, kterými bylo vysloveno, že se manželství rozvádí, že je neplatné, nebo že zde není), jestliže trpí vadami uvedenými v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. Přípustnost dovolá-

ní podle tohoto ustanovení není dána již tím, že dovolatel tvrdí, že rozhodnutí odvolacího soudu je postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) – g) o. s. ř.; dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu je přípustné jen tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu touto vadou skutečně trpí.

Pochybnosti dovolatele o tom, zda v řízení bylo zajištěno rovné postavení účastníků a zda v řízení vzhledem k projevenému poměru k věci jednal a rozhodoval „skutečně nepodjatý“ soud, vyjádřené v dovolání obsahově představují námitku dovolatele, že rozsudek odvolacího soudu je postižen vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. g) o. s. ř. spočívající v tom, že ve věci rozhodoval vyloučený soudce.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 o. s. ř. soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům lze mít pochybnost o jejich nepodjatosti.

Z obsahu spisu nevyplývají (a dovolatelem ani nejsou tvrzeny) žádné skutečnosti, z nichž by vycházel najevo takový poměr některého ze soudců nebo přísedících, kteří projednávali a rozhodovali věc u soudu prvního stupně a u soudu odvolacího, k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, pro který by bylo lze mít pochybnost o jejich nepodjatosti ve smyslu citovaného ustanovení § 14 odst. 1 o. s. ř. Vztah soudce k projednávané věci, se zřetelem k němuž by bylo namístě pochybovat o jeho nepodjatosti, může být dán zejména jeho přímým zájmem na výsledku řízení (tak je tomu v případě, kdy soudce sám by byl účastníkem řízení na straně žalobce či na straně žalovaného, nebo v případě, že by mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech) nebo tím, že získal o věci poznatky jiným způsobem než z provedeného dokazování a přednesů účastníků. Pochybnost o nepodjatosti soudce však nemůže založit samotná okolnost, že soudce v rozhodnutí zaujal na věc názor vytvořený na základě poznatků, jež o ní získal v průběhu řízení (zejména z provedených důkazů a přednesů účastníků), který vyzněl v neprospěch některého z účastníků řízení.

Z uvedeného vyplývá, že námitka dovolatele, že rozsudek odvolacího soudu trpí vadou uvedenou v § 237 odst. 1 písm. g) o. s. ř., není důvodná a přípustnost dovolání proti tomuto rozsudku proto nezakládá.

Podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. nevyhoví-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané tímto účastníkem přípustné, jestliže odvolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Dovolání může být podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, jde-li o řešení právních otázek (jiné otázky, zejména posouzení správnosti nebo úplnosti skutkových zjištění, přípustnost dovolání neumožňují) a jde-li zároveň o právní otázku zásadního významu. Právním posouzením je činnost soudu, při níž soud aplikuje konkrétní právní normu na zjištěný skutkový stav, tedy dovozuje ze skutkového zjištění (skutkové podstaty), jaké mají účastníci podle příslušného právního předpisu práva

a povinnosti. Při aplikaci práva jde tedy o to, zda byl použit správný právní předpis a zda byl také správně vyložen.

Protože postupem podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. může být dovolání připuštěno jen pro řešení právních otázek, je dovolatel oprávněn napadnout rozhodnutí odvolacího soudu, nevyhověl-li odvolací soud jeho návrhu na vyslovení přípustnosti dovolání, jen z důvodu uvedeného v ustanovení § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. Dovolací důvod podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. neslouží k řešení právních otázek, ale k nápravě případného pochybení spočívajícího v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování; k přezkoumání rozsudku odvolacího soudu z tohoto důvodu tedy nemůže být přípustnost dovolání založena podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř.

Žalovaný napadá dovoláním rozsudek odvolacího soudu, kterým byl rozsudek soudu prvního stupně o věci samé potvrzen. V dovolání žalovaný kromě dovolacího důvodu podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. uplatňuje též dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. Správnost rozsudku odvolacího soudu z hlediska tohoto dovolacího důvodu nemohl dovolací soud přezkoumat, neboť skutečnost, že rozsudek odvolacího soudu eventuálně vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování, nezakládá přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř.

O rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadního významu ve smyslu ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. jde nejen tehdy, jestliže odvolací soud posuzoval právní otázku, která v projednávané věci měla pro rozhodnutí ve věci zásadní význam (tedy nejde o posouzení právní otázky, které pro rozhodnutí věci nebylo určující). Rozhodnutí odvolacího soudu musí současně mít po právní stránce zásadní význam z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec (mající obecný dopad na případy obdobné povahy). Rozhodnutí odvolacího soudu má z tohoto pohledu zásadní význam zpravidla tehdy, jestliže řeší takovou právní otázku, která judikaturou vyšších soudů (tj. odvolacího soudu a odvolacích soudů) nebyla vyřešena, nebo jejíž výklad se v judikatuře těchto soudů dosud neustálil (vyšší soudy při svém rozhodování řeší takovou otázku rozdílně, takže nelze hovořit o ustálené judikatuře), nebo jestliže odvolací soud posoudil právní otázku jinak, než je řešena v konstantní judikatuře vyšších soudů [rozhodnutí odvolacího soudu představuje v tomto směru odlišné („nové“) řešení této právní otázky].

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam; přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci řešil odvolací soud ve svém potvrzujícím rozsudku mimo jiné právní otázku, zda lze za odmítnutí jiné práce odpovídající kvalifikaci zaměstnance, popřípadě jiné pro něho vhodné práce nabídnuté mu zaměstnavatelem po jeho odvolání z funkce ve smyslu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce považovat to, že za-

městnanec nabídku jiné práce nepřijme ve lhůtě určené zaměstnavatelem. Tato právní otázka dosud nebyla judikaturou vyšších soudů řešena. Vzhledem k tomu, že posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 239 odst. 2 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu (§ 242 o. s. ř.), které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Zrušil proto rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů dovolatel v tomto směru nepochybně), že žalobce pracoval u žalovaného (jeho právního předchůdce) na základě pracovní smlouvy ze dne 1. 3. 1983 jako „vedoucí MTZ“. Ode dne 15. 3. 1997 byl žalovaným jmenován do funkce vedoucího útvaru investic a dopisem ze dne 14. 4. 1997 byl z této funkce ke dni 14. 4. 1997 odvolán. V dopise ze dne 14. 4. 1997 žalovaný současně žalobci sdělil, že mu nabízí pracovní zařazení ve funkci „technický kontrolor v útvaru ÚŘJ“, a vyzval ho, aby své stanovisko k této nabídce sdělil písemně do 18. 4. 1997. Dopisem ze dne 18. 4. 1997 žalobce požádal žalovaného o „prodloužení termínu“ ke svému vyjádření k navrhovanému novému pracovnímu zařazení do 25. 4. 1997 s odůvodněním, že „si potřebuje celý problém ještě důkladně promyslet“.

Pracovní poměr se zakládá smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, volbou nebo jmenováním (srov. § 27 odst. 2, 3 a 4 zák. práce). Pracovní poměr nemůže vzniknout proti vůli zaměstnance; proto i v případech, v nichž se pracovní poměr zakládá volbou nebo jmenováním, může být fyzická osoba do funkce zvolena nebo jmenována jen se svým souhlasem (srov. § 7 odst. 1 zák. práce a v něm vyjádřenou smluvní zásadu vzniku pracovněprávních vztahů).

Do funkce může být jmenována (zvolena) nejen fyzická osoba, která u zaměstnavatele dosud nebyla zaměstnána; zákon nevylučuje (nezakazuje) jmenovat (zvolit) do funkce též fyzickou osobu, která u zaměstnavatele již pracuje (např. v pracovním poměru vzniklém pracovní smlouvou, popřípadě volbou nebo jmenováním do jiné funkce). V posléze uvedeném případě dochází jmenováním (zvolením) do funkce ke změně v obsahu pracovního poměru; vždy se mění druh vykonávané práce, a má-li zaměstnanec vykonávat funkci, do níž byl jmenován (zvolen) jinde, než dosud pracoval, dochází ke změně též v místě výkonu práce. Právní postavení zaměstnance, který byl do funkce jmenován (zvolen) v době, kdy již u zaměstnavatele pracoval, se po provedeném jmenování (volbě) v dalším neliší od postavení těch, jejichž pracovní poměr u zaměstnavatele jmenováním (volbou) teprve vzniká.

Zaměstnanec, který byl do funkce jmenován (zvolen), může být z funkce odvolán nebo se může funkce vzdát; odvolání a vzdání se funkce musí být písemné a doručené druhému účastníku, jinak je neplatné (srov. § 65 odst. 2, věty první, druhou a třetí, zák. práce). Funkce zaměstnance zvoleného do funkce zaniká též uplynutím volebního období.

Podle ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce uplynutím volebního období, odvoláním z funkce ani vzdáním se funkce pracovní poměr nekončí. Zaměstnavatel se zaměstnancem dohodne jeho další pracovní zařazení u zaměstnavatele na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě na jinou pro něho vhodnou práci. Jestliže zaměstnavatel nemá pro zaměstnance takovou práci nebo zaměstnanec ji odmítne, je dán výpovědní důvod podle § 46 odst. 1 písm. c); odstupné poskytované zaměstnancům při organizačních změnách náleží jen v případě rozvázání pracovního poměru po odvolání z funkce v souvislosti s jejím zrušením v důsledku organizační změny. Pro skončení tohoto pracovního poměru platí jinak ustanovení o skončení pracovního poměru sjednaného pracovní smlouvou.

Z citovaného ustanovení § 65 odst. 3, věty první, zák. práce vyplývá, že uplynutím volebního období, odvoláním z funkce ani vzdáním se funkce pracovní poměr zaměstnance u zaměstnavatele nekončí. Zákon v ustanovení § 65 odst. 3, větě druhé, zák. práce předpokládá (stanoví jako pravidlo), že zaměstnanec bude nadále u zaměstnavatele konat dohodou účastníků stanovenou jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě jinou pro něho vhodnou práci; jde tu o takovou práci, kterou je zaměstnanec způsobilý vykonávat vzhledem ke svému zdravotnímu stavu, kvalifikaci (nesmí se tedy jednat o práci, k níž zaměstnanec nemá potřebnou kvalifikaci a nemůže ji ani získat zaškolením nebo jinou průpravou) a schopností (nesmí se jednat ani o práci, k níž zaměstnanec nemá předpoklady stanovené právními předpisy, nebo u níž nesplňuje požadavky, které jsou nezbytnou podmínkou pro její výkon). Pro případ, že zaměstnavatel nemá pro zaměstnance takovou práci nebo že ji zaměstnanec odmítne (odmítne uzavření dohody o svém dalším pracovním zařazení u zaměstnavatele), zákon stanoví (srov. § 65 odst. 3, větu třetí, zák. práce), že „je dán výpovědní důvod podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce“. Zákon tu vytváří fikci nadbytečnosti zaměstnance, pro kterou je možné s ním rozvázat pracovní poměr, aniž by bylo potřebné (možné) se při zkoumání platnosti výpovědi zabývat tím, zda se zaměstnanec skutečně stal pro zaměstnavatele nadbytečným vzhledem k rozhodnutí zaměstnavatele nebo příslušného orgánu o změně jeho úkolů, technického vybavení, o snížení stavu zaměstnanců za účelem zvýšení efektivnosti práce nebo o jiných organizačních změnách, jak to jinak ustanovení § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce pro platné rozvázání pracovního poměru výpovědí vyžaduje.

Jestliže zaměstnanec byl z funkce odvolán nebo se funkce vzdal anebo uplynulo-li jeho volební období, pak do doby, než se zaměstnavatel se zaměstnancem dohodne na dalším pracovním zařazení, popřípadě do doby skončení pracovního poměru (např. na základě výpovědi dané zaměstnanci pro „fikci nadbytečnosti“ nebo dohody o rozvázání pracovního poměru uzavřené z tohoto důvodu), se vztahy mezi účastní-

ky vyznačují tím, že zaměstnanec nekoná pro zaměstnavatele práci, neboť dosud zastávanou funkci již není oprávněn (povinen) vykonávat a jeho nové pracovní zařazení u zaměstnavatele není (zatím) určeno.

Dohoda o dalším pracovním zařazení zaměstnance u zaměstnavatele na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě na jinou pro něho vhodnou práci, jejíž uzavření zákon předpokládá v případě, že zaměstnavatel má pro zaměstnance takovou práci, je právním úkonem (§ 240 odst. 1 zák. práce); vztahují se proto na ni společná ustanovení části páté, hlavy první zákoníku práce o právních úkonech (srov. § 240 – § 245 zák. práce), zvláště pak ustanovení § 244 zák. práce o smlouvách (dohodách).

Podle ustanovení § 244 odst. 1 zák. práce smlouva (dohoda) sjednaná podle příslušných ustanovení pracovněprávních předpisů je uzavřena, jakmile se účastníci shodli na jejím obsahu.

Podle ustanovení § 244 odst. 2 zák. práce návrh na uzavření smlouvy je třeba přijmout ve lhůtě určené navrhovatelem. Není-li lhůta určena, je třeba návrh přijmout ihned, jednají-li účastníci přímo; jinak je třeba jej přijmout bez zbytečného odkladu. Návrh je přijat okamžikem, kdy přijetí návrhu došlo navrhovateli.

Podle ustanovení § 244 odst. 3 zák. práce k uzavření smlouvy nedojde, je-li návrh přijat opožděně nebo požaduje-li druhý účastník změny; takový projev je novým návrhem.

Vznik smlouvy (dohody) v pracovněprávních vztazích předpokládá podání návrhu (oferty) a přijetí návrhu (akceptaci). Návrh smlouvy je jednostranný projev vůle navrhovatele (oferenta) adresovaný druhému účastníkovi (oblátovi), v němž mu navrhuje uzavření smlouvy s jím uvedeným obsahem a z něhož současně vyplývá, že v případě jeho přijetí jím bude navrhovatel zavázán. Přijetí návrhu (akceptace) je jednostranný projev vůle obláta adresovaný oferentovi, v němž vyslovil souhlas s obsahem navržené smlouvy. Návrh smlouvy je přijat okamžikem, kdy akceptace došla oferentovi. Tímto okamžikem dochází ke konsensu účastníků (shodě zaměstnance a zaměstnavatele na obsahu smlouvy) a smlouva je tak uzavřena.

Návrh smlouvy nemá časově neomezenou působnost. Souhlasí-li oblát s návrhem, musí jej přijmout ve lhůtě k tomu určené oferentem (to platí i tehdy, jednají-li účastníci přímo). Délku lhůty k přijetí návrhu na uzavření smlouvy zákon ponechává na vůli oferenta. Pro případ, že by oferent lhůtu k přijetí svého návrhu neurčil, je v § 244 odst. 2, věť druhé, zák. práce stanoveno, že návrh je třeba přijmout ihned, jednají-li účastníci přímo, nebo bez zbytečného odkladu, jednají-li účastníci jinak (pisemně, dálnopisem, telefaxem apod.); přijetím návrhu „bez zbytečného odkladu“ se rozumí přijetí v době, během níž oblát může s přihlédnutím k povaze a složitosti navrhované smlouvy – objektivně vzato – náležitě uvážit, jak bude na návrh reagovat. Jestliže oblát návrh smlouvy nepřijme včas, má se za to, že návrh smlouvy odmítá; není nutné, aby svůj nesouhlas s návrhem vůči oferentovi výslovně projevil. Učiní-li oblát opožděnou akceptaci nebo požaduje-li v obsahu smlouvy nějaké změny, považuje se tento projev vůle za nový návrh.

Z ustanovení § 65 odst. 3, věty druhé a třetí, zák. práce vyplývá, že návrh dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance u zaměstnavatele na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě na jinou pro něho vhodnou práci (má-li zaměstnavatel pro zaměstnance takovou práci) předkládá zaměstnavatel zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že k přijetí návrhu této dohody zákon zaměstnanci nestanoví žádnou lhůtu, je tuto lhůtu oprávněn určit zaměstnavatel podle ustanovení § 244 odst. 2, věty první, zák. práce. Lhůtu k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance u zaměstnavatele na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě na jinou pro něho vhodnou práci, musí zaměstnavatel stanovit tak, aby tato lhůta odpovídala smyslu a účelu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce. Tím je především vytvoření podmínek pro to, aby v případech, kdy zaměstnavatel má pro zaměstnance, který byl odvolán z funkce (který se funkce vzdal nebo jehož volební období uplynulo), jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě jinou pro něho vhodnou práci, a kdy je zaměstnanec ochoten tuto práci vykonávat, došlo k dohodě o dalším pracovním zařazení zaměstnance na tuto práci, na základě níž by pracovní poměr zaměstnance u zaměstnavatele nadále pokračoval. Aby mohl být tento smysl a účel zákona naplněn, musí být lhůta k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance určena zaměstnavatelem v délce, která zaměstnanci poskytuje přiměřenou dobu k rozhodnutí, jak bude na návrh dohody reagovat.

Přiměřenou lhůtou k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance je taková lhůta, která s ohledem na všechny okolnosti případu umožňuje zaměstnanci (a umožňovala by zpravidla každému jinému zaměstnanci nacházejícímu se na jeho místě), aby se s náležitou znalostí věci rozhodl o tom, zda návrh dohody přijme. Vzhledem k tomu, že pro takové rozhodnutí zaměstnance je především zapotřebí jeho znalost o podmínkách, za nichž by měl nabízenou práci vykonávat, je pro posouzení přiměřenosti lhůty určené zaměstnavatelem k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance zejména významné, jaké informace o podmínkách výkonu nabízené jiné práce měl zaměstnanec v době, kdy mu došel návrh zaměstnavatele na uzavření dohody o jeho dalším pracovním zařazení na tuto práci, a jaké další potřebné poznatky v tomto směru získal nebo měl možnost získat během lhůty určené mu zaměstnavatelem k přijetí návrhu. Nepřiměřeně krátkou lhůtou k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance určenou zaměstnavatelem v rozporu se smyslem a účelem ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce by byla lhůta, která by zaměstnanci objektivně neumožňovala opatřit si takové poznatky o podmínkách výkonu nabízené práce, jež by byly objektivně postačující k jeho rozhodnutí o návrhu zaměstnavatele na uzavření dohody, tyto poznatky zhodnotit a na základě toho na návrh zaměstnavatele reagovat.

Je třeba též vzít v úvahu, že učinit zaměstnanci, který byl odvolán z funkce (který se funkce vzdal, nebo jehož volební období uplynulo), návrh na uzavření dohody o jeho dalším pracovním zařazení je povinností zaměstnavatele stanovenou zákonem; splnění této povinnosti je zároveň zákonným předpokladem pro rozvázání pracovního

oměru zaměstnance výpovědi (odmítne-li zaměstnanec návrh dohody). Jednání, kterým zaměstnavatel plní svou povinnost navrhnout zaměstnanci uzavření dohody o jeho dalším pracovním zařazení, přitom nemusí být vždy vedeno skutečným zájmem zaměstnavatele na tom, aby k uzavření takové dohody došlo (někdy může být záměr sledovaný zaměstnavatelem právě opačný). Stanovení nepřiměřeně krátké lhůty k přijetí návrhu dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance (popřípadě neurčení této lhůty za situace, kdy zaměstnavatel a zaměstnanec jednají přímo a kdy je vzhledem k ustanovení § 244 odst. 2, věty druhé, části věty před středníkem, zák. práce třeba, aby zaměstnanec návrh přijal ihned), motivované nezájmem zaměstnavatele o uzavření takové dohody, by bylo nutno kvalifikovat jako zneužívání práva zaměstnavatele určit zaměstnanci lhůtu k přijetí návrhu dohody o jeho dalším pracovním zařazení, na újmu zaměstnance ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zák. práce.

Chce-li zaměstnanec na návrh dohody o jeho dalším pracovním zařazení přistoupit, musí jej – jak bylo uvedeno výše – přijmout ve lhůtě určené zaměstnavatelem v souladu se smyslem a účelem ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce. Neurčí-li zaměstnavatel zaměstnanci lhůtu k přijetí návrhu dohody a není-li tento postup zaměstnavatele podle okolností případu zneužitím jeho práv na újmu zaměstnance, musí zaměstnanec návrh přijmout ihned, jednají-li zaměstnavatel a zaměstnanec přímo; jednají-li jinak, je třeba, aby zaměstnanec návrh dohody přijal bez zbytečného odkladu. Jestliže zaměstnanec návrh dohody o jeho dalším pracovním zařazení u zaměstnavatele na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě na jinou pro něho vhodnou práci, učiněný zaměstnavatelem nepřijme včas, tj. ve lhůtě určené zaměstnavatelem k přijetí návrhu dohody nebo – není-li tato lhůta zaměstnavatelem určena a zaměstnavatel se zaměstnancem jedná přímo – ihned anebo – není-li lhůta zaměstnavatelem určena a zaměstnavatel se zaměstnancem nejedná přímo – bez zbytečného odkladu, je třeba – jak vyplývá z výše uvedeného – mít za to, že návrh dohody odmítl, a to bez ohledu na to, zda svůj nesouhlas s návrhem dohody vůči zaměstnavateli též výslovně projevil. Odmítl-li zaměstnanec návrh zaměstnavatele na uzavření dohody o dalším pracovním zařazení zaměstnance na jinou práci odpovídající jeho kvalifikaci, popřípadě na jinou pro něho vhodnou práci, odmítl tím takovou práci ve smyslu ustanovení § 65 odst. 3, věty třetí, části věty před středníkem, zák. práce, a je proto dán výpovědní důvod podle § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce.

Z uvedeného vyplývá, že za odmítnutí jiné práce odpovídající kvalifikaci zaměstnance, popřípadě jiné pro něho vhodné práce nabídnuté mu zaměstnavatelem po jeho odvolání z funkce (vzdání se funkce nebo uplynutí volebního období) ve smyslu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce je třeba považovat nejen projev nesouhlasu zaměstnance se svým zařazením na takovou práci učiněný vůči zaměstnavateli, ale i jednání zaměstnance spočívající v tom, že návrh na uzavření dohody o jeho dalším pracovním zařazení nepřijme ve lhůtě určené zaměstnavatelem, není-li tato lhůta v rozporu se smyslem a účelem ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce nepřiměřeně krátká a není-li její stanovení zneužitím práv zaměstnavatele na újmu zaměstnance.

V posuzovaném případě žalovaný v dopise ze dne 14. 4. 1997 současně s odvoláním žalobce z funkce vedoucího útvaru investic navrhl žalobci uzavření dohody o jeho dalším pracovním zařazení na funkci technického kontrolora a k přijetí tohoto návrhu mu určil lhůtu do 18. 4. 1997. Vzhledem k tomu, že žalobce návrh na uzavření této dohody ve lhůtě určené mu k tomu žalovaným nepřijal a že žalovaný na základě toho rozvázal se žalobcem výpovědi pracovní poměr, bylo pro posouzení věci – jak vyplývá z výše uvedeného – především významné, zda lhůta určená žalovaným žalobci k přijetí návrhu na dohodu o jeho dalším pracovním zařazení byla, z hlediska smyslu a účelu ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce, přiměřená a zda žádost žalobce o prodloužení této lhůty, které žalovaný nevyhověl, byla z tohoto pohledu opodstatněná. Pro posouzení této otázky bylo zapotřebí skutkových zjištění o tom, jaké informace o podmínkách výkonu práce technického kontrolora měl žalobce v době doručení návrhu dohody o jeho dalším pracovním zařazení na tuto práci, jaké další potřebné poznatky o podmínkách výkonu uvedené práce získal nebo měl možnost získat v průběhu doby od 14. 4. do 18. 4. 1997, zda v uvedené době mohl tyto poznatky zhodnotit a na základě toho reagovat na návrh žalovaného a jaké bližší důvody ho vedly k žádosti o prodloužení lhůty k přijetí návrhu dohody stanovené mu žalovaným do 18. 4. 1997. Protože těmito okolnostmi se odvolací soud nezabýval, nemůže být jeho názor, že lhůta určená žalovaným žalobci k přijetí návrhu dohody o jeho dalším pracovním zařazení u žalovaného nebyla přiměřená, správný.

Správný není ani právní názor odvolacího soudu, že výpověď z pracovního poměru daná žalovaným žalobci podle ustanovení § 65 odst. 3, věty třetí, části věty před středníkem a § 46 odst. 1 písm. c) zák. práce je neplatná, neboť „nedošlo k jednoznačnému a jasnému odmítnutí nabízeného náhradního pracovního zařazení žalobcem“. Nebyla-li lhůta určená žalovaným žalobci k přijetí návrhu dohody o jeho dalším pracovním zařazení u žalovaného v rozporu se smyslem a účelem ustanovení § 65 odst. 3 zák. práce nepřiměřeně krátká a nebylo-li její stanovení zneužitím práv žalovaného na újmu žalobce ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zák. práce, pak skutečnost, že žalobce návrh na uzavření této dohody ve lhůtě určené mu k tomu žalovaným nepřijal, by bylo nutno – jak bylo uvedeno výše – považovat za odmítnutí návrhu žalobcem, a tedy i za odmítnutí jeho pracovního zařazení u žalovaného na funkci technického kontrolora. Okolnost, zda žalobce projevil vůči žalovanému svůj nesouhlas s návrhem dohody, nebyla pro posouzení věci významná, neboť takového projevu vůle žalobce nebylo pro naplnění podmínek hypotézy právní normy obsažené v ustanovení § 65 odst. 3, větě třetí, části věty před středníkem, zák. práce třeba.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 1, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil Okresnímu soudu v Domažlicích k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

Ke vzniku škody u odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání nedochází již tím, že se zhorší zdravotní stav poškozeného zaměstnance (sníží jeho pracovní způsobilost), ale teprve tehdy, jestliže důsledky zhoršení zdravotního stavu, které se projeví u poškozeného, lze vyjádřit v penězích. Pro naplnění předpokladů odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 190 zák. práce proto nemá význam skutečnost, jakým způsobem nemoc z povolání ovlivnila celkový zdravotní stav poškozeného zaměstnance; rozhodné je, zda následky nemoci z povolání byly příčinou vzniku škody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 2. 1999, sp. zn. 21 Cdo 376/98)

Žalobkyně se domáhala (žalobou změněnou naposledy se souhlasem soudu prvního stupně), aby jí žalovaný zaplatil 117 479 Kč s příslušenstvím a aby jí od 1. 7. 1993 platil pravidelný měsíční peněžitý důchod 3604 Kč. Žalobu odůvodnila tím, že u ní byla zjištěna dne 7. 2. 1985 nemoc z povolání – virová hepatitida typu A.

O b v o d n í s o u d pro Prahu 6 rozsudkem ze dne 30. 3. 1990 uložil žalovanému OÚNZ v P., aby žalobkyni zaplatil 127 229 Kčs, aby jí od 1. 3. 1990 „přispíval měsíčně částku 2418 Kčs nejpozději vždy do každého 15. dne v měsíci“, a aby jí zaplatil 20 295 Kčs na nákladech řízení; dále rozhodl, že „o nákladech znalečného bude rozhodnuto v samostatném rozhodnutí soudu“. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný odpovídá za škodu vzniklou žalobkyni nemocí z povolání podle ustanovení § 190 odst. 3 zák. práce a „odškodnění žalobkyně provedl v souladu s ustanovením § 193 a násl. zák. práce“. Při rozhodování o věci samé „vycházel ze znaleckých posudků, mzdových listů žalobkyně, rozhodnutí ÚDZ o přiznání částečného a plného invalidního důchodu“ a přihlédl k tomu, že žalovaný již žalobkyni zaplatil dobrovolně z titulu nemoci z povolání částku 31 907,45 Kčs.

K odvolání žalovaného M ě s t s k ý s o u d v Praze usnesením ze dne 17. 1. 1991 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Podle názoru odvolacího soudu byla v řízení „sdostatek prokázána existence předpokladů odpovědnosti žalované organizaci za škody vzniklé žalobkyni na zdravotní nemocí z povolání ve smyslu ust. § 190 odst. 3 zák. práce“. Vytkl však soudu prvního stupně, že jeho rozsudek je pro nedostatek důvodů nepřezkoumatelný a že z něj „vůbec není zřejmé, jaké škody měly žalobkyni vzniknout“ a „jak soud dospěl k závěru o důvodnosti jednotlivých nároků“. Odvolací soud dále zaujal stanovisko, že z hlediska promlčení „nebude možno v dalším postupu vyjít z toho, že žalobkyně všechny své nároky řádně a včas uplatnila“, uvedl, jakým způsobem má být řízení doplněno, a naznačil možný způsob řešení otázky promlčení ohledně nároku na bolestné, ztížení společenského uplatnění a ohledně náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Dospěl k závěru, že s ohledem na novelizované

znění ustanovení § 261 odst. 2, věty druhé, zák. práce, které vstoupilo v účinnost 1. 1. 1989, je „plnění za dobu předcházející jednoho roku před uplatněním nároku původní žalobou promlčené a nelze je v tomto řízení přiznat“.

Obvodní soud pro Prahu 6 (poté, co „připustil změnu názvu“ na S. a. z. v P., a poté, co na základě „rozšíření žaloby“ učiněného žalobkyní „přibral do řízení na straně žalovaného“ P. s. s. z. v P.) rozsudkem ze dne 4. 7. 1994 uložil žalovanému S. a. z. v P., aby žalobkyni zaplatil 117 479 Kč, aby jí od 1. 7. 1993 platil 3604 Kč měsíčně „vždy do každého 15. dne v měsíci“ a aby jí „na nákladech řízení zaplatil 38 345 Kč“; dále rozhodl, že vůči 2. žalovanému se žaloba v celém rozsahu zamítá, a že 1. žalovaný je povinen zaplatit na nákladech znalečného České republiky na účet zdejšího soudu částku, jejíž výše bude uvedena v samostatném rozhodnutí soudu a to do 15 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí. K věci samé soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že „vzhledem k jednoznačnému stanovisku Městského soudu v Praze o důvodnosti základu žaloby, se zabýval již jen výší žalované částky“. Dospěl k závěru, že „celkově k úhradě žalobkyni náleží“ 129 820 Kč (tato částka v sobě zahrnuje souhrn náhrad za bolestné 1200 Kč, za ztížení společenského uplatnění 41 625 Kč, za „hotové výlohy“ 26 220 Kč a za ušlý výdělek po skončení pracovní neschopnosti 92 682 Kč; ze součtu těchto částek bylo odečteno již dobrovolně vyplacených 31 907 Kč). Protože však žalobkyně „uplatnila pouze částku 117 479 Kč“, byla jí přiznána jen tato částka a obdobně jí byla přiznána renta v požadované výši 3604 Kč měsíčně, „i když tato renta je nižší než stanovil znalec JUDr. K.“.

Obvodní soud pro Prahu 6 dále rozsudkem ze dne 4. 4. 1996 uložil 1. žalovanému, aby žalobkyni zaplatil 3% úrok z částky 45 287 Kč od 1. 4. 1986 do 30. 6. 1987, z částky 47 258 Kč od 1. 7. 1987 do 30. 9. 1989, z částky 96 820 Kč od 1. 10. 1989 do 30. 6. 1994, z částky 117 479 Kč od 1. 7. 1994 do zaplacení, „to vše do 15–ti dnů od právní moci tohoto rozsudku“, „co do zbytku“ žalobu zamítl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni „náklady řízení za jednání dne 4. 4. 1996 v částce 1510 Kč do 15–ti dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet právního zástupce žalobkyně“. Tímto rozsudkem soud prvního stupně doplnil podle ustanovení § 166 o. s. ř. výše uvedený rozsudek rozhodnutím o příslušenství pohledávky, o kterém opomněl rozhodnout v původním rozsudku.

K odvolání 1. žalovaného M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 16. 12. 1996, ve znění usnesení ze dne 17. 12. 1996, rozsudek soudu prvního stupně „ve znění doplňujícího rozsudku ze dne 4. 4. 1996 v odvoláním napadeném vyhovujícím výroku, v části, již byla žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobkyni 34 678 Kč s 3% úrokem od 28. 6. 1992 do 31. 12. 1993“, potvrdil, a ve výroku, jímž byla 1. žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobkyni 85 505 Kč s příslušenstvím a povinnost platit od 1. 7. 1993 pravidelný měsíční peněžitý důchod 3604 Kč, změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl; ve výroku o nákladech řízení mezi žalobkyní a 1. žalovaným změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, rozhodl, že žádný z účastníků ne-

má právo na náhradu nákladů odvolacího řízení a konečně ve výroku o nákladech řízení státní rozsudek soudu prvního stupně zrušil a „v tomto rozsahu věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení“. Ve věci samé námitku promlčení vznesenou 1. žalovaným shledal důvodnou, pokud jde o nároky na bolestné, na ztížení společenského uplatnění a náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti příslušející za roky 1983 a 1984. Zbývající nároky, které podle jeho názoru nebyly promlčeny, tj. nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti a „hotové výlohy – diety“, pak odvolací soud krátil na 1/3, vycházející ze zjištění, že „dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav žalobkyně nebyl způsoben pouze nemocí z povolání, ale má řadu dalších příčin“. Žalovaný se z tohoto důvodu podle názoru odvolacího soudu nepodílí na náhradě škody v plné výši, ale „adekvátním podílem, který odvolací soud v souladu se zjištěními vyplývajícími z průběhu dokazování, zejména ze závěru znaleckého posudku, ze zjištění ohledně přiznání invalidního důchodu, ohodnotil 1/3“.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalobkyně namítá, že rozhodnutí „sice správně uvažuje jednorozhodnutí promlčecí dobu k termínu škodného nároku“, ale v rozporu s judikaturou a literaturou „naprosto ponechává bez povšimnutí závislost začátku běhu promlčení na dispozici a vědomí subjektu“. Nárok na odškodnění bolestného a ztížení společenského uplatnění zahrnuje nejen odškodnění „k první stabilizaci zdravotních změn, ale současně i možnost odškodnění dalších zdravotních změn, pokud jsou s úrazem kauzálně spojeny“. Městský soud si měl podle názoru dovolatele ujasnit, „které z nárokováných položek zdravotních změn jsou druhotné, kdy se tyto další změny stabilizovaly a kdy se staly součástí vědomí poškozené“. Proto nelze „ztotožnit datum proklamace choroby z povolání a začátku promlčecí lhůty“. Pokud jde o „uplatnění nároků platových“, běží jednorozhodnutí promlčecí lhůta podle názoru dovolatele vzhledem k „zásadě subjektivního uplatnění tohoto nároku“ vždy „jeden měsíc plus dvanáct měsíců vlastní promlčecí doby“. Podle názoru žalobkyně odvolací soud postupoval rovněž nesprávně, jestliže část nároků zamítl „pro nedostatek kauzality následků choroby z povolání a ztráty pracovní způsobilosti“. Tento závěr odvolacího soudu nemá „příslušný podklad ve zdravotní skutečnosti“, „důkaz o změně nároku na vyrovnání výdělku po skončení pracovní neschopnosti je zřejmou záležitostí důkazního břemene žalované strany“ a „změna takového nároku měla být nejprve podložena žalobním návrhem žalované strany podle ust. § 202 zák. práce“. Nesprávnost rozhodnutí odvolacího soudu spatřovala žalobkyně i v tom, že odvolací soud „prostě vypustil nárok na úrokové příslušenství“, aniž by jej věcně zamítl, a v tom, jak odvolací soud rozhodl o nákladech řízení. Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu „ve výroku o zamítnutí části nároku na náhradu škody, ve výroku o úrokovém příslušenství a ve výroku o nákladech řízení“ zrušil, a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve

lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. dovolání přípustné, projednal věc bez nařízení jednání (§ 243 odst. 1, věta první, o. s. ř.) a po přezkoumání věci ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné. Proto je zrušil (stejně jako rozsudek soudu prvního stupně) a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Z hlediska skutkového stavu bylo v posuzovaném případě zjištěno, že žalobkyně pracovala u 1. žalovaného (jeho právního předchůdce) od 1. 2. 1982 do 28. 11. 1987 jako posudková lékařka. V roce 1982 onemocněla virovou hepatitidou typu A; v nemocenském stavu byla od 7. 4. 1982 do 29. 10. 1982. Od 1. 7. 1983 byl žalobkyni přiznán podle § 25 odst. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb. částečný invalidní důchod s tím, že je pro ni vhodná práce lékařky „při zkrácené pracovní době 4 – 6 hodin denně bez větší fyzické zátěže, s možností dodržovat jaterní životosprávu“. Dne 7. 2. 1985 byla žalobkyni zjištěna (vyhlášena) oddělením nemocí z povolání Fakultní polikliniky v Praze 1 nemoc z povolání č. 24 – „virová hepatitida typu A subakutní prof“; vyhlášení nemoci z povolání byla žalobkyně přítomna. Ztížení společenského uplatnění příslušející z tohoto důvodu bylo hodnoceno 450 body. Od 2. 3. 1987 byla žalobkyně práce neschopná pro následky cévní mozkové příhody, od 19. 8. 1987 jí byl přiznán podle § 25 odst. 3 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb. plný invalidní důchod z „obecných příčin“; pracovní poměr byl rozvázán k 28. 11. 1987. Žalovaný žalobkyni zaplatil na náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti od 7. 4. 1982 do 29. 10. 1982, od 2. 3. 1983 do 30. 6. 1983, od 25. 7. 1983 do 5. 8. 1983, od 27. 2. 1984 do 6. 4. 1984 a od 4. 6. 1985 do 9. 8. 1985 celkem částku 20 210 Kč, na náhradu za ztížení společenského uplatnění, které bylo hodnoceno 450 body, částku 6750 Kč a za zvýšené náklady dietního stravování za dobu od 30. 5. 1985 do 10. 2. 1987 částku 4947,45 Kč.

Za tohoto skutkového stavu je pro posouzení věci vzhledem k námitkám uplatněným v dovolání především podstatné, jaký význam má skutečnost, že zdravotní stav žalobkyně byl ovlivněn nejen následky nemoci z povolání.

Projednávanou věc (její základ) je třeba i v současné době posuzovat podle ustanovení zákoníku práce a předpisů jej provádějících ve znění účinném do 31. 12. 1988 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 188/1988 Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce – srov. čl. II. odst. 1, část věty za středníkem, zákona č. 188/1988 Sb.) – dále jen „zák. práce“.

Předpoklady odpovědnosti organizace vůči pracovníkovi za škodu způsobenou nemocí z povolání podle ustanovení § 190 odst. 2 zák. práce jsou existence nemoci z povolání, vznik škody a příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a vznikem škody. Ke vzniku nároku na náhradu škody je zapotřebí, aby všechny tři tyto předpoklady byly splněny současně; chybí-li kterýkoliv z nich, nárok nevzniká. V řízení

o odškodnění nemoci z povolání má žalobce (poškozený) procesní povinnost tvrdit (srov. § 101 odst. 1 o. s. ř.) a posléze i prokázat (srov. § 120 odst. 1 a 3 o. s. ř.) všechny uvedené předpoklady potřebné pro vznik nároku.

Škodou se rozumí újma, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (tj. majetková újma) a je objektivně vyjádřitelná v penězích. Organizace je povinna (srov. § 189 odst. 1, větu první, zák. práce) nahradit pracovníku tzv. skutečnou škodu, a to v penězích, pokud škodu neodčiní uvedením v předešlý stav. Jde-li o škodu na zdraví, platí pro způsob a rozsah její náhrady ustanovení o pracovních úrazech s tím omezením, že jednorázové odškodnění pozůstalým nenáleží. Samotné „zhoršení zdravotního stavu“ postiženého pracovníka (snížení jeho pracovní způsobilosti) proto ještě neznamená vznik škody, neboť samo o sobě není „majetkovou újmou“; teprve tehdy, jestliže se důsledky zhoršení zdravotního stavu projeví v majetkové sféře poškozeného (lze tyto důsledky vyjádřit v penězích) dochází ke vzniku škody.

Obsah náhrady škody je vymezen jednotlivými složkami práva na náhradu škody. Tyto složky se v celkovém právu na náhradu škody při praktické aplikaci projevují jako samostatné dílčí nároky vyplývající z tohoto určitého odpovědnostního vztahu. Jejich existence je navzájem natolik nezávislá, že jednotlivý dílčí nárok může vzniknout, aniž by současně vznikly i další nároky (např. vznikne nárok na náhradu škody za bolest, nevznikne však nárok na náhradu škody za ztížení společenského uplatnění). Tyto dílčí nároky, které zákoník práce rovněž speciálně upravuje, také vznikají v různých dobách, které mohou být od sebe značně rozdílné. Uvedené dílčí nároky jsou tedy podle hmotného práva zcela samostatné, neboť předpoklady jejich vzniku jsou odchylné a také k nim dochází v jinou dobu (srov. rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1976, pod č. 10). S touto relativní samostatností je třeba počítat i při zkoumání existence příčinné souvislosti jako jednoho z předpokladů vzniku nároku na náhradu škody vzniklé nemoci z povolání. Z uvedených důvodů proto ještě není významné, jakým způsobem nemoc z povolání obecně ovlivnila „současný zdravotní stav“ pracovníka (jak otázku klade znaleci soud prvního stupně), neboť odpověď na tuto otázku ještě neskýtá podklad pro závěr, zda je dána příčinná souvislost mezi nemocí z povolání a jednotlivými uplatněnými dílčími nároky práva na náhradu škody. Z těchto hledisek proto může být významné jen konkrétní zjištění, zda nemoc z povolání (její následky) byla příčinou vzniku jednotlivé dílčí škody (uplatněného nároku na náhradu škody).

O vztah příčinné souvislosti se jedná tehdy, vznikla-li škoda následkem nemoci z povolání (tj. bez nemoci z povolání by škoda nevznikla tak, jak vznikla). Z hlediska naplnění příčinné souvislosti, jako jednoho z předpokladů odpovědnosti za škodu, nemůže stačit pouhé připuštění možnosti vzniku škody v důsledku nemoci z povolání (jejích následků), nýbrž musí být tato příčinná souvislost najisto postavena. Jestliže se u pracovníka vyskytne současně několik nemocí, které ovlivňují jeho celkový zdravotní stav a pracovní možnosti, jako je tomu v posuzovaném případě, je právně bezvýznamné aritmetické zjištění podílu, jakým se nemoc z povolání podílí

na „dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu“, neboť rozhodující je, zda nemoc z povolání byla příčinou škody (zda jejím důsledkem byl vznik dílčího škodního nároku), anebo zda má škoda podklad v příčinách jiných (jiných „obecných“ onemocněních) s nemocí z povolání nesouvisejících. Nemoc z povolání nemusí být jedinou příčinou vzniku škody; postačí, jde-li o jednu z příčin, avšak příčinu důležitou, podstatnou a značnou (srov. rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1976, pod č. 11, str. 35).

Škoda, která vzniká následkem nemoci z povolání, spočívá též ve ztrátě na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity). Ke ztrátě na výdělků dochází proto, že pracovní schopnost zaměstnance byla následkem nemoci z povolání snížena (omezena) nebo zanikla, a účelem náhrady za ztrátu na tomto výdělků je poskytnout přiměřené odškodnění pracovníku, který není schopen pro své zdravotní postižení způsobené nemocí z povolání dosahovat takový výdělek, jaký měl před poškozením. Škoda spočívající ve ztrátě na výdělků je tedy majetkovou újmou, která se stanoví ve výši rozdílu mezi výdělkem pracovníka před vznikem škody a výdělkem po poškození, k němuž je třeba připočítat případný invalidní nebo částečný invalidní důchod poskytovaný z téhož důvodu; tímto způsobem jsou vyjádřeny snížení (omezení) nebo ztráta pracovní způsobilosti poškozeného a jeho neschopnost dosahovat pro následky nemoci z povolání stejný výdělek jako před poškozením. Vznik škody je otázkou skutkovou, kterou nelze zkoumat znalecky. Z výše uvedeného také vyplývá, že škodou nelze rozumět „ztrátu nejméně 1/3 zdravotní způsobilosti k práci“, jak na základě zadání soudu prvního stupně dovozuje znalecký posudek Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů – katedry posudkového lékařství v Praze.

Vznikl-li pracovníku nárok na náhradu za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity), pak nová skutečnost (skutečnost, která nastala po vzniku nároku) představující změnu v okolnostech, které byly rozhodující pro určení výše škody, nemá za následek možnost „krácení“ uplatněných nároků. Změna v okolnostech, které byly rozhodující pro určení výše škody, má podle ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce význam tehdy, týká-li se poškozeného (platná právní úprava se změnou poměrů, která nastala u odpovědného subjektu, žádné právní následky nespojuje), spočívá-li změna poměrů přímo v osobě poškozeného a jde-li o změnu podstatnou. Pro závěr, zda došlo k podstatné změně poměrů ve smyslu tohoto ustanovení, je nezbytné porovnat poměry poškozeného, které byly rozhodující pro určení výše náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti (při uznání invalidity nebo částečné invalidity), a nové poměry poškozeného.

Při úvaze, zda došlo k takové změně v okolnostech, které byly rozhodující pro určení náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, která by představovala změnu poměrů poškozeného ve smyslu ustanovení § 202 odst. 1 zák. práce, je proto třeba především zkoumat, zda se jedná o takovou okolnost, která by,

i kdyby nebylo nemoci z povolání (jejích následků), sama o sobě zapříčinila (anebo dovršila) trvalou neschopnost poškozeného k soustavné výdělečné činnosti. V posuzované věci byl postup v uváděném smyslu namístě již vzhledem k výpovědi MUDr. E. Z. při jednání soudu prvního stupně dne 14. 4. 1993, v níž se vyjadřuje k následkům, které měla „obecná onemocnění“ na pracovní způsobilost žalobkyně. Z těchto důvodů je třeba odvolacímu soudu vytknout, jestliže „mozkovou příhodu z ledna 1987“ uvažoval jako podklad pro „krácení“ uplatněného nároku práva na náhradu škody na výdělku za dobu po skončení pracovní neschopnosti a nezkoumal (i za pomoci znalce), zda uvedená skutečnost nepředstavuje změnu poměrů na straně žalobkyně ve výše uvedeném smyslu.

Z obdobných důvodů, které byly vyloženy shora, nelze rovněž souhlasit s postupem odvolacího soudu, který pro onemocnění žalobkyně chorobami, které nesouvisí s nemocí z povolání, „krátil“ také nárok na náhradu nákladů dietního stravování, neboť tento názor opomíjí, že zmíněná skutečnost sama o sobě nemůže mít za následek úpravu (zmenšení) rozsahu nákladů účelně spojených s léčením nemoci z povolání (jejích následků).

Dovolací soud nesouhlasí rovněž s posouzením uplatněné námitky promlčení odvolacím soudem, který – jak se naznačuje z odůvodnění jeho rozhodnutí – odvíjí počátek běhu promlčecí lhůty od okamžiku, kdy se žalobkyně dověděla o zjištění nemoci z povolání.

Jednoroční promlčecí lhůta k uplatnění nároku na náhradu škody podle ustanovení § 263 odst. 3 zák. práce počne běžet ode dne, kdy se poškozený doví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá (subjektivní hledisko). V každém případě se však nárok na náhradu škody promlčí, nebyl-li uplatněn nejpozději do tří let a jde-li o škodu způsobenou úmyslně do deseti let ode dne, kdy škoda vznikla (hledisko objektivní); to však neplatí, jde-li o škodu způsobenou na zdraví, kde není stanovena žádná objektivní promlčecí lhůta a platí jen lhůta subjektivní. Aby mohl začít běh jednoroční subjektivní lhůty, musí být – jak plyne ze shora citovaného ustanovení – dána zároveň vědomost poškozeného o tom, že mu vznikla škoda (o existenci škody) a o tom, kdo za ni odpovídá (o odpovědném subjektu). Poškozený se doví o škodě tehdy, když zjistí skutkové okolnosti, z nichž lze dovodit vznik škody a orientačně (přibližně) i její rozsah (tak, aby bylo možné případně též určit přibližně výši škody v penězích); není potřebné, aby znal rozsah (výši) škody přesně (např. na základě odborného posudku). O tom, kdo za škodu odpovídá, se poškozený doví tehdy, když zjistí skutkové okolnosti rozhodné pro vymezení odpovědného subjektu. Při zkoumání, kdy se poškozený dověděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá, je třeba vycházet z prokázané vědomosti poškozeného; pouhá možnost dovědět se rozhodně skutkové okolnosti nepostačuje.

Okolnost, kdy se poškozený dověděl o zjištění nemoci z povolání, proto není ještě sama o sobě pro počátek běhu jednoroční subjektivní promlčecí lhůty rozhodující. Vědomost poškozeného o zjištění nemoci z povolání, jako jednoho z předpokladů

odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 190 odst. 2 zák. práce, je skutečností, která pro poškozeného (spolu s dalšími jemu známými skutkovými okolnostmi, kupř. o tom, ve které organizaci pracoval naposledy před zjištěním nemoci z povolání v pracovním poměru za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen) vytváří skutkový podklad pro jeho závěr o tom, kdo za (případnou) škodu odpovídá.

V rámci úvah o okolnostech, za kterých je dána vědomost poškozeného o škodě, je třeba vycházet rovněž z toho, že celkový obsah nároku pracovníka na náhradu škody – jak již bylo v jiné souvislosti uvedeno výše – je vymezen jednotlivými složkami práva na náhradu škody. Jednotlivými dílčími nároky na odškodnění nemoci z povolání (pracovního úrazu), z nichž celkový nárok sestává, jsou – jak plyne z ustanovení § 193 odst. 1 zák. práce – náhrady za ztrátu na výdělku, náhrady za bolest a ztížení společenského uplatnění, náhrady za účelně vynaložené náklady spojené s léčením a náhrady za věcnou škodu. Odvolací soud, jak plyne z odůvodnění jeho rozhodnutí, opomíjí, že tyto jednotlivé dílčí nároky se při praktické aplikaci projevují jako samostatné dílčí nároky z určitého odpovědnostního vztahu, neboť předpoklady jejich vzniku jsou odchylné a časově se mohou odchylně naplňovat. Tak může např. vzniknout poškozenému nárok na náhradu za ztížení společenského uplatnění a na náhradu za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti, a až s časovým odstupem vznikne nárok na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti. Důsledkem této relativní samostatnosti jednotlivých nároků z hlediska promlčení je, že také promlčecí doba může začít běžet zcela nezávisle ohledně každého z nich zvlášť, neboť poškozený (za předpokladu, že rovněž ví, kdo je odpovědným subjektem z hledisek stanovených § 190 odst. 2 zák. práce) se „doví o škodě“ až v závislosti na vzniku jednotlivých dílčích nároků.

Náhrada za ztrátu na výdělku při nemoci z povolání náleží poškozenému nikoli ode dne zjištění této nemoci, nýbrž ode dne, kdy škoda na výdělku poškozenému prokazatelně vznikla (srov. rozhodnutí uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1976, pod č. 9). Z povahy věci vyplývá, že subjektivní promlčecí doba pro uplatnění práva poškozeného podle ustanovení § 190 odst. 2 a násl. zák. práce na náhradu za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti nemůže začít běžet dříve, než byla zjištěna nemoc z povolání a poškozený se o tomto zjištění dověděl. Odvolacímu soudu je však třeba vytknout, že svůj závěr, že tyto „nároky žalobkyně jsou do 21. 2. 1984 promlčeny“, založil na úvaze vycházející z právní úpravy obsažené v ustanovení § 261 odst. 2 zák. práce ve znění účinném od 1. 1. 1989, tj. poté, co nabyl účinnosti zákon č. 188/1988Sb., kterým se mění a doplňuje zákoník práce. Zásadu, z níž toto ustanovení vychází, že se nepromlčují (kromě jiného) nároky pracovníka na náhradu za ztrátu na výdělku z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání (§ 194 a 195) a že se promlčují toliko nároky na jednotlivá plnění z těchto nároků vyplývající, nelze uplatnit na nároky vzniklé před účinností uvedeného zákona bez dalšího.

Odvolací soud nevzal v úvahu, že podle ustanovení čl. II odstavce 6 zákona č. 188/1988 Sb. nepromlčitelnost nároků pracovníka na náhradu za ztrátu na výdělku z důvodu pracovního úrazu nebo nemoci z povolání (§ 194 a 195) nebo jiné škody na zdraví (§ 187) a nároku na náhradu nákladů na výživu pozůstalých (§ 199) se vztahuje i na nároky vzniklé před 1. lednem 1989 jen tehdy, jestliže před tímto datem neskončila promlčecí lhůta podle dosavadních předpisů. V opačném případě, kdy běh promlčecí doby před uvedeným datem skončil (arg. „a contrario“), je tedy třeba posoudit důvodnost vznesené námitky promlčení podle „dosavadních předpisů“, které vycházely z pravidla, že náhrada za ztrátu na výdělku má na rozdíl od náhrady mzdy charakter opěťujícího se plnění; proto u ní nepřichází v úvahu promlčení jednotlivých měsíčních plnění, ale promlčení celého nároku (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 84, ročník 1969 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Protože z hlediska počátku běhu promlčecí lhůty není rozhodný samotný okamžik, kdy se poškozený dověděl, že mu byla zjištěna nemoc z povolání, jak dovolatelka správně dovozuje, je pro posouzení věci z výše uvedených hledisek významné konkrétní zjištění, kdy započal a kdy skončil běh promlčecí lhůty ve vztahu k tomuto dílčímu nároku.

O škodě spočívající v bolestném a ve ztížení společenského uplatnění se poškozený dozví v době, kdy lze objektivně provést ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění, neboť tehdy má poškozený k dispozici skutkové okolnosti, z nichž lze škodu zjistit. Podle ustanovení § 9 odst. 1 vyhlášky č. 32/1965 Sb. (ve znění pozdějších změn a doplňků) se posouzení bolestného a ztížení společenského uplatnění provede, jakmile je možné považovat zdravotní stav poškozeného za ustálený. Protože k ustálení zdravotního stavu poškozeného z hlediska ztížení společenského uplatnění může dojít v rozdílné době, může u každého z dílčích nároků na náhradu za ztížení společenského uplatnění začít běžet subjektivní promlčecí lhůta podle ustanovení § 263 odst. 3 zák. práce v jiném okamžiku. Poškozenému může vzniknout ze škodné události v případě pozdějšího zhoršení již ustáleného zdravotního stavu i další nárok na náhradu za ztížení společenského uplatnění. Takový nárok je třeba z hlediska promlčení posuzovat samostatně jako nárok se samostatnou subjektivní promlčecí dobou a rozdílným začátkem jejího běhu. Nelze tu paušálně vycházet z toho, že promlčecí doba k vykonání práva na náhradu za ztížení společenského uplatnění začíná vždy běžet prvního dne po skončení pracovní neschopnosti poškozeného (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 9, ročník 1986 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) anebo po zjištění (vyhlášení) nemoci z povolání.

Z uvedeného vyplývá, že z hlediska posouzení počátku běhu promlčecí doby ohledně těchto nároků je v posuzované věci, vedle závěru, že se žalobkyně dověděla dne 7. 2. 1985 o tom, kdo jí odpovídá za (případnou) škodu (k němuž dospěl odvolací soud a který není dovoláním zpochybňován), rovněž významné zjištění (k němuž bude zřejmě zapotřebí odborných znalostí – § 127 o. s. ř.), kdy bylo následně možné provést poprvé hodnocení bolestného a kdy bylo možné provést další hodnocení ztížení společenského uplatnění, v rozdílu mezi hodnocením, které bylo

provedeno „návrhem“ vystaveným vedoucím lékařem oddělení nemocí z povolání MUDr. V., CSc. dne 7. 2. 1985 (kde částku odpovídající stanovenému základnímu počtu bodů žalovaný dobrovolně zaplatil) a tím, které provedli prof. MUDr. K., DrSc. a MUDr. E. V., CSc. (samozřejmě jestliže v posléze uvedeném případě nejde jen o jiný odborný názor na výši hodnocení téhož ustáleného zdravotního stavu a představuje-li toto další hodnocení vznik nového nároku).

Z uvedeného vyplývá, že napadený výrok rozsudku odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Nejvyšší soud České republiky proto napadený rozsudek v rozsahu uvedeném ve výroku tohoto rozhodnutí zrušil (§ 243b odst. 1, část věty za středníkem, o. s. ř.). Protože stejnou vadou je postižen i rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud České republiky i toto rozhodnutí a věc vrátil Obvodnímu soudu pro Prahu 6 k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2, věta druhá, o. s. ř.).

S účinností od 1. 7. 1996 nelze po právní moci usnesení, kterým soud povolil zápis právních nástupců obchodní společnosti do obchodního rejstříku, rozhodnout o neplatnosti usnesení valné hromady, na jehož základě byl do obchodního rejstříku zapsán výmaz rozdělované společnosti a založeny nástupnické společnosti.

Řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, která rozhodla o rozdělení společnosti, jejímž je žalovaný (dlužník) právním nástupcem, je řízením o nároku, který se týká majetku patřícího do jeho konkursní podstaty.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 1999, sp. zn. 32 Cdo 398/98)

Napadeným rozsudkem potvrdil Vrchní soud v Praze rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 16. 5. 1996, kterým tento soud zamítl žalobu o neplatnost usnesení valné hromady J., a. s., konané dne 17. 10. 1995, která rozhodla o rozdělení této společnosti.

V odůvodnění svého rozsudku odvolací soud především uvedl, že v průběhu řízení byl dne 9. 7. 1997 prohlášen na majetek žalované I. konkurs. „V důsledku této skutečnosti nedošlo ze zákona k přerušení řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, neboť zde nejde o případ podle § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, takže odvolací soud mohl odvolání projednat.“

Dále odvolací soud posuzoval, zda současná právní úprava umožňuje vyslovit neplatnost usnesení valné hromady, která rozhodla o rozdělení společnosti, poté, co byly obě nástupnické společnosti zapsány do obchodního rejstříku.

Zákon č. 142/1996 Sb., jímž byl novelizován obchodní zákoník, upravil v § 183 odst. 2 obch. zák. omezení pro podání žalob na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, mj. i pro případ zrušení akciové společnosti s právním nástupcem podle § 220a obch. zák., pokud byl na základě takového usnesení již proveden zápis v obchodním rejstříku § 183 odst. 2 písm. c) obch. zák. Již ze znění citovaného ustanovení je zřejmé, uvádí se v odůvodnění rozhodnutí o odvolání, že je lze vztáhnout na případy rozdělení akciové společnosti podle § 220a obch. zák., toto ustanovení však již nepamatuje na rozdělení společnosti podle § 69 obch. zák. ve znění před novelou, ke kterému došlo v projednávané věci. Protože § 183 odst. 2 písm. c) obch. zák. nelze pro vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o rozdělení společnosti v projednávané věci použít, vznikla otázka, zda „v nyní platné úpravě je jiné ustanovení, které by takovému vyslovení neplatnosti bránilo“. Odvolací soud má za to, že tímto ustanovením je nově zařazené ustanovení § 69b odst. 1 obč. zák. (správně obch. zák.).

Podle tohoto ustanovení může být neplatnost právního úkonu, jímž se zakládá společnost, prohlášena jen soudem a jen do vzniku společnosti. Po vzniku společ-

nosti nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, a nelze se domáhat určení, že právní úkony, jimiž byla společnost založena, jsou neplatné nebo toho, aby byly za neplatné prohlášeny anebo toho, aby bylo určeno, že společnost nevznikla.

V daném případě bylo žalobou na neplatnost napadeno usnesení valné hromady, jímž bylo rozhodnuto o zrušení stávající akciové společnosti J. a jejím rozdělení na dvě nové akciové společnosti (tj. žalované). Právním úkonem, jímž se zakládá akciová společnost, je celý soubor právních úkonů. Takovým úkonem, na základě něhož došlo k založení obou akciových společností a poté i jejich vzniku na základě zápisu do obchodního rejstříku, je napadené usnesení valné hromady. Valná hromada zde plnila funkci ustavující valné hromady právních nástupců zrušované společnosti“.

Ustanovení § 69b odst. 1, věta druhá, obch. zák. brání tomu, aby po účinnosti zákona č. 142/1996 Sb. vyslovil soud neplatnost usnesení valné hromady o rozdělení společnosti podle § 69 obch. zák., ve znění před novelou provedenou cit. zákonem. Opačný závěr by byl popřením cíle zachování právní jistoty, který je zmíněným ustanovením zákona č. 142/1996 Sb. zcela nepochybně sledován. Proto se již odvolací soud nezabýval jednotlivými namítanými důvody neplatnosti usnesení valné hromady a rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil, byť z jiných důvodů, než ze kterých rozhodl tento soud.

Proti svému rozsudku však odvolací soud připustil v souladu s ustanovením § 239 odst. 1 o. s. ř. dovolání.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně v otevřené lhůtě dovolání. V dovolání uvedla, že „je pravdou, že rejstříkový soud provedl zápis rozdělení v obchodním rejstříku dokonce ještě předtím, než byla podána žaloba na neplatnost usnesení valné hromady. Stalo se tak proto, že na valnou hromadu nebyla připuštěna zástupkyně minoritního akcionáře a ani zápis z valné hromady nebyl přes četné urgency akcionářům vydán dřív, než byl proveden zápis v obchodním rejstříku. Společnost tak fakticky znemožnila minoritním akcionářům uplatnit svá práva u soudu.“ Na druhé straně je nepochybné, že v době, kdy byla podána žaloba, a ještě řadu měsíců potom, nebylo v právním řádu žádné ustanovení, které by bránilo rozhodnutí. „Je absurdní, aby výsledek sporu závisel jen a jen na tom, zda soud rozhodne včas nebo později, aby závisel na délce řízení, kterou nemůže účastník ovlivnit. To by bylo nepochybně v rozporu se základními právy a svobodami.“

Žalobkyně je přesvědčena, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Podle čl. II. odst. 13 přechodných ustanovení zákona č. 142/1996 Sb., platí, že pokud bylo ke dni účinnosti tohoto zákona rozhodnuto o sloučení, splynutí, rozdělení nebo přeměně společnosti, postupuje se podle dosavadních předpisů. Soud proto v daném případě musí postupovat podle dosavadních předpisů nejen při posuzování platnosti právních úkonů, které byly v souvislosti s rozdělením přijaty, ale musí postupovat podle dosavadní právní úpravy i v otázce práv, která dosavadní úprava při-

znávala akcionářům, včetně práva domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Přechodná ustanovení mají podle názoru dovolatelky „bezpochyby přednost před ustanovením § 183 odst. 2, resp. § 69b obch. zák., kde jsou uvedeny případy, kdy se neplatnosti usnesení valné hromady nelze domáhat. Uvedená ustanovení se použijí jen na případy, které nastaly po datu nabytí účinnosti zák. č. 142/1996 Sb.“

Žalobkyně se však domnívá, že i v případě, že by právní stanovisko odvolacího soudu bylo správné, byl vynesený rozsudek nesprávný po procesní stránce. V případě, že by existovalo zákonné omezení, které by bránilo rozhodnutí ve věci, šlo by o nedostatek podmínek řízení a soud by v takovém případě musel řízení zastavit.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d se musel nejdříve zabývat tím, že na majetek původně žalované I., J. Č. B., a. s., byl dne 9. 7. 1997 prohlášen konkurs. Odvolací soud dovodil, že nejde o případ podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb. Tento závěr odvolacího soudu je nesprávný. Řízení o neplatnost usnesení valné hromady, která rozhodla o rozdělení společnosti, jejímiž jsou žalované právními nástupci, je zcela nepochybně řízením o nároku, který se týká majetku patřícího do konkursní podstaty; výsledkem tohoto řízení bude rozhodnutí, na kterém závisí, jaký majetek do konkursní podstaty patří. Odvolací soud tedy pochybil, když bez návrhu účastníků pokračoval v řízení, které bylo ze zákona přerušeno. Proto nezbylo, než napadené rozhodnutí zrušit.

Z o d ů v o d n ě n í :

Protože správce konkursní podstaty k dotazu Nejvyššího soudu navrhl v souladu s § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 328/1991 Sb. v řízení pokračovat, pokračoval dovolací soud v dovolacím řízení.

Odvolací soud založil své rozhodnutí na ustanovení § 69b odst. 1 obch. zák., kazujícím poté, co byla obchodní společnost zapsána do obchodního rejstříku, domáhat se určení, že právní úkony, jimiž byla společnost založena, jsou neplatné.

Citované ustanovení však pro daný případ tak, jak to učinil odvolací soud, použít nelze, neboť právním úkonem, kterým se zakládaly nástupnické společnosti, ve smyslu ustanovení § 69b odst. 1 obch. zák., nebylo usnesení valné hromady, která rozhodla o rozdělení akciové společnosti, ale zakladatelské smlouvy či zakladatelské listiny akciových společností, které jsou právními nástupci rozdělované společnosti.

Ustanovení § 69b odst. 1 obch. zák. však rovněž stanoví, že po vzniku společnosti již nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, a nelze se domáhat toho, aby bylo určeno, že společnost nevznikla.

Podle ustanovení § 62 odst. 1 obch. zák. vzniká společnost dnem, ke kterému byla zapsána do obchodního rejstříku. Podle ustanovení § 31 odst. 3 obch. zák. se zápis provede ke dni určenému v návrhu na zápis. Jestliže je usnesení o povolení zápisu vydáno později, nebo návrh neobsahuje den, ke kterému má být zápis proveden, provede se zápis ke dni vydání tohoto usnesení. Podle ustanovení § 200b odst. 2 o. s. ř.

soud rozhoduje o povolení zápisu usnesením, den zápisu společnosti do obchodního rejstříku uvede ve výroku usnesení, kterým o zápisu rozhoduje, a zápis je třeba provést do jednoho měsíce od vydání rozhodnutí o obsahu zápisu.

Je tedy zřejmé, že zákon nespojuje den zápisu společnosti do obchodního rejstříku s právní mocí rozhodnutí o povolení zápisu. Dokud však rozhodnutí nenabude právní moci, nemá konstitutivní účinky. Pokud tedy poté, co byla společnost zapsána do obchodního rejstříku ve lhůtě podle § 200b odst. 2 o. s. ř., odvolací soud rozhodnutí rejstříkového soudu o povolení zápisu společnosti do obchodního rejstříku změnil a návrh na povolení zápisu společnosti do obchodního rejstříku zamítl, vymaže rejstříkový soud již provedený zápis společnosti v obchodním rejstříku, čímž nastává právní stav, jako by společnost nikdy nebyla zapsána. Pokud odvolací soud rozhodnutí potvrdí, zůstává obchodní společnost zapsána v obchodním rejstříku ode dne uvedeného ve výroku rozhodnutí rejstříkového soudu.

Z uvedeného vyplývá, že poté co nabylo právní moci usnesení, kterým se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, nelze již společnost z obchodního rejstříku vymazat s důsledky shora uvedenými, tedy tak, aby nastal právní stav, jako by společnost nikdy nebyla zapsána.

Za této situace však nelze ani rozhodnout o neplatnosti usnesení valné hromady, na jehož základě byl do obchodního rejstříku pravomocně zapsán výmaz rozdělované společnosti a založeny nástupnické společnosti, neboť důsledkem rozhodnutí o neplatnosti takového usnesení by podle ustanovení § 200a odst. 2 o. s. ř. byla povinnost soudu rozhodnout i bez návrhu o zahájení řízení, ve kterém by byla znovu zapsána vymazaná společnost a nástupnické společnosti vymazány, takže by nastal stav, jako by nikdy zapsány nebyly (viz rozsudek Nejvyššího soudu I. Odon 61/96, ze dne 25.3.1997). Z ustanovení § 69b odst. 1 obch. zák. lze tedy dovodit, že v uvedeném případě se nelze domáhat prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady.

Přitom tvrzení dovolatele, že z ustanovení čl. II. bodu 13 zákona č. 142/1996 Sb., ve kterém se určuje, že pokud ke dni účinnosti citovaného zákona bylo rozhodnuto o rozdělení společnosti, postupuje se podle dosavadních předpisů, vyplývá, že ustanovení § 69b odst. 1 obch. zák. nelze na projednávanou věc vztáhnout, neboť usnesení o rozdělení společnosti, které dovolatelka napadá, bylo přijato před účinností uvedeného zákona, je nesprávné.

Z ustanovení čl. II. bod 13 zák. č. 142/1996 Sb. pouze vyplývá, že pro další postup rozdělení společnosti se použijí ustanovení obchodního zákoníku platná před účinností tohoto zákona. Tj. zejména, že není třeba dodatečně zpracovávat projekt rozdělení, že pro akciovou společnost nelze použít ustanovení § 220a obch. zák. a je tedy nutno nástupnické akciové společnosti založit postupem podle § 162 a násl. apod.

Uvedené ustanovení však nelze chápat tak, že se jím vylučuje z použití i zákaz zrušení usnesení, kterým byl povolen zápis společnosti do obchodního rejstříku poté, co nabylo právní moci. Tento zákaz je formulován zcela obecně a nevztahuje se pouze na případy rozdělení společnosti či jiného zrušení s právním nástupcem. Úče-

Č. 36

Ilem sledovaným tímto ustanovením je naplnění požadavku právní jistoty, který je jedním ze základních principů českého právního řádu. Zápis obchodní společnosti do obchodního zákoníku má totiž celou řadu jak právních, tak i věcných účinků, jejichž následně zpochybnění by zcela otřáslo právní jistotou značného množství právnických i fyzických osob, které právem spoléhaly na to, že pokud došlo k pravomocnému povolení zápisu společnosti do obchodního rejstříku, byla takovým zápisem právní jistota následných účinků a vztahů založena. Proto ustanovení § 69b obch. zák. zakazuje v ustanovení odstavce 1 přijetí každého rozhodnutí soudu, které by ve svých důsledcích vedlo k výmazu již pravomocně zapsané společnosti do obchodního rejstříku a nastolení stavu právní nejistoty. Takovým ustanovením se zajišťuje právní jistota všech, kteří jednali na základě pravomocného rozhodnutí rejstříkového soudu.

Pro případy zcela zásadního porušení práva při zakládání obchodní společnosti (nikoli tedy pro jakékoli porušení práva) pak obchodní zákoník v ustanovení § 69b odst. 2 umožňuje odstranit důsledky takového porušení zrušením společnosti s likvidací, tedy způsobem, který umožňuje vyřešit negativní dopady zrušení společnosti.

Z uvedeného vyplývá, že poté, co byly nástupnické společnosti rozdělované společnosti pravomocně zapsány do obchodního rejstříku, již připadá v úvahu – při splnění zákonem stanovených podmínek – pouze postup podle ustanovení § 69b odst. 2 obch. zák. Takový postup pak je zcela v souladu se zásadou právní jistoty i zásadou ochrany třetích osob, které patří mezi zásady, na kterých spočívá obchodní zákoník (viz § 1 odst. 2 obch. zák.), jakož i celý český právní řád.

Správný není ani právní závěr dovolatelky, že výsledkem právního hodnocení odvolacího soudu mělo být zastavení řízení. Jestliže ze zákona vyplývá, že se v konkrétním případě nelze domáhat prohlášení neplatnosti usnesení valné hromady, nejde o nedostatek podmínky řízení, jak tvrdí dovolatelka, ale o nedostatek aktivní legitimace žalobce.

Přestože však Nejvyšší soud shledal rozhodnutí odvolacího soudu věcně správným, i když z jiných důvodů, než ze kterých vycházel odvolací soud, musel napadené rozhodnutí zrušit, neboť je odvolací soud vydal poté, co došlo ze zákona k přerušování řízení.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

- Nr. 25/I** Konnte das Gericht nicht zu der Entscheidung gelangen, daß die Geldgarantie bis zu dem Tag dauert, an dem der Verurteilte die Geldstrafe bezahlt, und ersucht der Verurteilte nicht, dem diese Strafe rechtskräftig verhängt wurde, daß die Garantie, die er hinterlegt hat, für ihre Bezahlung verwenden werden soll, ist die Geldgarantie aufzuheben.
- Nr. 25/II** Gemäß § 344 Abs. 3 StPO kann der Verurteilte die Ersatzstrafvollziehung oder die Vollziehung ihres Bruchteiles durch die Bezahlung der Geldstrafe (ihres Bruchteiles) jederzeit abwenden, d.h. auch dann, wenn er bereits angefangen hat, die Ersatzstrafe der Freiheitsentziehung (ihren Teil) wirklich zu vollstrecken.
- Nr. 26** Für die Erfüllung der Tatbestandsmerkmale der Straftat der Beschädigung einer fremden Sache, die an der Sache des Zeugen zwecks der Ausübung seiner Pflicht gemäß § 257 Abs. 1, Abs. 2 Buchstabe a) StG begangen wurde, ist es nicht erforderlich, daß die fremde Sache, die der Täter vernichtet, beschädigt oder unbrauchbar gemacht hat, Eigentum des Zeugen ist. Es ist nicht ausgeschlossen, auch die Sache als diese Sache anzusehen, die der Zeuge nur im faktischen Besitz hat, z.B. auf Grund des Anvertrauens von dem Arbeitgeber.
- Nr. 27** Falls dem Täter, der die Tötung von zwei Personen, unter den Umständen, die Tötung beider durch eine Tat zu begehen, nur die Tötung einer dieser Personen gelingt und sein Angriff bei der zweiten Person auf Grund der von seinem Willen unabhängigen Umstände im Stadium des Versuches endet, ist seine Handlung als der Versuch der Straftat des Mordes gemäß § 8 Abs. 1 StG, § 219 Abs. 1, Abs. 2 Buchstabe a) StG zu beurteilen, und zwar trotzdem, daß vom Gesichtspunkt der Grund des Tatbestandes der Straftat des Mordes gemäß § 219 Abs. 1 StG die Tat bereits vollendet wurde. Um eine teilweise vollendete, teilweise nicht vollendete Straftat des Mordes gemäß § 219 Abs. 1, Abs. 2 Buchstabe a) im Stadium des Versuches gemäß § 8 Abs. 1 StG würde es dann gehen, wenn der Täter die Tötung von mindestens 3 Personen durch eine Tat vorgehabt hätte, wobei es bei zweien dieser Personen gelungen wäre und bei einer nicht.
- Nr. 28** Im Strafverfahren kann dem Beschuldigten nicht die Pflicht gemäß § 228 Abs. 1 StPO auferlegt werden, den Vermögensschaden, den er mit der Straftat zugefügt hat, in fremder Wahrung zu ersetzen. Im sog. Adhäsionsverfahren wendet das Gericht in der Strafsache zwar die Bestimmungen anderer Rechtsbereiche über den Schadenersatz an, aber nur die Bestimmungen des materiellen Rechtes. Soweit es um die Bestimmungen des Prozeßcharakters geht, ist die einzige Norm, an die das Gericht gebunden ist, die Strafprozeßordnung. Die Analogie der sonstigen Rechtsvorschrift – in diesem Fall § 155 Abs. 2 ZPO, die unter bestimmten Umständen die Möglichkeit zuläßt, den Schadenersatz in fremder Wahrung einzuräumen – kommt nicht in Frage.
- Nr. 29** Der Strafbefehl hat den Charakter des verurteilenden Urteils (§ 314e Abs. 5 StPO), wobei die mit der Urteilsverkündung verbundenen Wirkungen durch die Zustellung des Strafbefehles bei dem Beschuldigten eintreten. Der Zeitpunkt der Zustellung des Strafbefehles ist für die Verhängung der zusammenfassenden Strafe nach § 35 Abs. 2 StG entscheidend, und zwar ohne Rücksicht darauf, daß infolge des eingelegten Einspruchs dieser Befehl aufgehoben wurde, falls es in weiterem Verfahren zur rechtskräftigen Verurteilung des Täters kommen wird.
- Nr. 30/I** I. Die Entscheidung über die Verpflichtung des Verurteilten, Ersatz der für die zwecksmäßige Geltendmachung seines Schadenersatzanspruchs im Strafverfahren benötigten Kosten einschließlich der durch die Zuziehung des Bevollmächtigten entstandenen Kosten (§ 154, § 155 Abs. 1 StPO) dem Geschädigten zu leisten, kann nur der Senatspräsident des Gerichtes der I. Instanz treffen, nicht aber der Justizanwärter, Gerichtsssekretär oder Obergerichtsbeamte.
- Nr. 30/II** II. Die Bestimmung § 15a der Rechtsverordnung Nr. 177/1996 Gsgl., über die Rechtsanwaltsgebühr und den Ersatz der Rechtsanwälte für die Leistung des Rechtsdienstes (Advokatarif), in der Fassung von späteren Vorschriften, bezieht sich nur auf außerkontraktliches Entgelt für die Tätigkeiten des Rechtsdienstes, die der Anwalt als bestellter Verteidiger im Strafverfahren geleistet hat, nicht aber auf das Entgelt des Bevollmächtigten des Geschädigten für die Tätigkeiten, die nach dem 1.10.1997 durchgeführt wurden.

Entscheidungen in bürgerlichen, handelsrechtlichen und verwaltungsrechtlichen Sachen

- Nr. 30** Für die Entscheidung in der Sache selbst sind die wichtigen (für die Entscheidung grundsätzlich bedeutungsvollen) Tafelstellungen nötig, die das Gericht der I. Stufe nicht durchgeführt hat, bzw. die dieses Gericht durchgeführt hat, aber unter Berücksichtigung der falschen Rechtsanschauung, die es

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zwecks Informationen der Leser vom ORAC – Verlag vorbereitet.

genommen hat, seine Entscheidung auf diesen Tatfeststellungen nicht begründet hat, sind die Bedingungen weder der Bestätigung noch der Änderung der Entscheidung des Gerichtes der I. Stufe erfüllt; deshalb hebt das Berufungsgericht die Entscheidung auf und weist die Sache dem Gericht der I. Stufe dem weiteren Verfahren zu.

- Nr. 31** Der Begriff „die Bewirtschaftung einer gemeinschaftlichen Sache“ im Sinne des § 139 Abs. 2, erstes Satzes, BGB umfaßt auch die Bewirtschaftung der gemeinschaftlichen Sache von ihren Miteigentümern. Die Bestimmung des § 139 Abs. 2 BGB äußert eine Weise der Auseinandersetzung des Verhältnisses zwischen den Teilnehmern im Sinne des § 153 Abs. 2 ZPO.
Der Antrag auf die Bestimmung vom Gericht im Sinne des § 139 Abs. 2 BGB, welcher der Miteigentümer und in welchem Umfang die gemeinschaftliche Sache bewirtschaftet wird, ist keine Feststellungsklage im Sinne des § 80 Buchstabe c) ZPO.
Falls das Gericht der I. Stufe die Klage auf Regelung der Bewirtschaftung der gemeinschaftlichen Sache im Miteigentum nach Anteilen abgelehnt hat, ohne daß es sich mit der konkreten Regelung der gemeinschaftlichen Sache befafßt hat, hat es mit dieser Entscheidung über solche Regelung das Prinzip des Zweinstanzenweges verletzt; es hat das Verfahren mit dem Mangel in Sinne des § 241 Abs. 3 Buchstabe b) ZPO belastet.
- Nr. 32** Die Bestimmung des § 715 BGB gilt nicht einmal analog für den Vertrag über den Austausch, den die Person abgeschlossen hat, deren Mietverhältnis bereits früher beendet hat.
- Nr. 33** Das Arbeitsverhältnis einer Person, die nicht mehr ein Bürger der Tschechischen Republik ist, kann sich gemäß der Bestimmung des § 42 Abs. 3 Buchstabe a) des Arbeitsgesetzbuches (ArGB) nur auf Grund der von dem zuständigen Organ des Innenministeriums erlassenen vollstreckbaren Entscheidung beenden, werden durch die für diese Person die Aufenthaltssperre festgestellt wurde oder durch die sie aus der Tschechischen Republik ausgewiesen wurde.
Für die Beschäftigung der Bürger der Slowakischen Republik in der Tschechischen Republik benötigt man keine Arbeitsbewilligung.
- Nr. 34** Als Ablehnung einer anderen Arbeit, die der Qualifizierung des Arbeitnehmers entspricht, bzw. anderer für ihn geeigneten Arbeiten, die ihm der Arbeitgeber nach seiner Abberufung aus der Funktion (nach dem Verzicht der Funktion oder nach dem Ablauf der Wahlperiode) im Sinne der Bestimmung des § 65 Abs. 3 ArGB angeboten hat, gilt nicht nur die Erklärung der Nichtübereinstimmung mit seiner Einordnung zu dieser Arbeit, die er gegenüber dem Arbeitgeber gemacht hat, ebenso wenn die Handlung des Arbeitnehmers, die darin besteht, daß er einen Antrag auf einen Abschluß des Vertrages über seine weitere Arbeitseinordnung in der vom Arbeitgeber bestimmten Frist nicht annimmt, wenn diese Frist im Widerspruch mit dem Sinne und Zweck der Bestimmung des § 65 Abs. 3 ArGB nicht unangemessen kurz ist und wenn ihre Bestimmung kein Missbrauch von Rechten des Arbeitgebers zum Schaden des Arbeitnehmers im Sinne der Bestimmung des § 7 Abs. 2 ArGB ist. Die Frist für die Annahme des Vertragsentwurfs über die weitere Arbeitseinordnung des Arbeitnehmers, die von dem Arbeitgeber bestimmt wurde, ist vom Gesichtspunkt des Sinnes und des Zwecks der Bestimmung des § 65 Abs. 3 ArGB unangemessen kurz, wenn sie dem Arbeitnehmer objektiv nicht ermöglicht, sich Erkenntnisse über die Bedingungen der Ausübung der angebotenen Arbeit zu bilden, die für seine Entscheidung über den Vertragsentwurf des Arbeitgebers objektiv ausreichend sind, diese Erkenntnisse zu beurteilen und auf Grund dieser Beurteilung auf den Entwurf zu reagieren.
- Nr. 35** Zum Entstehen des Schadens bei der Schadenhaftung des Arbeitgebers aus Arbeitsunfällen und Berufskrankheiten kommt es nicht bereits dadurch, daß sich der Gesundheitszustand des geschädigten Arbeitgebers verschlimmert (daß sich seine Arbeitsfähigkeit verringert), aber erst dann, wenn sich die Folgen der Verschlimmerung des Gesundheitszustandes, die bei dem Geschädigten entstanden sind, im Geld äußern. Für die Erfüllung der Voraussetzungen der Schadenhaftung gemäß der Bestimmung des § 190 ArGB ist deshalb die Tatsache ohne Bedeutung, auf welche Weise die Berufskrankheit den Gesamtgesundheitszustand des geschädigten Arbeitnehmers beeinflußt hat; es ist entscheidend, ob die Folgen der Berufskrankheit die Schadensursache waren.
- Nr. 36** Mit Wirkung vom 1.7.1996 kann man nach der Rechtskraft der Entscheidung, durch die das Gericht die Eintragung der Rechtsnachfolgen der Handelsgesellschaft ins Handelsregister bewilligt hat, nicht über die Nichtigkeit des Beschlusses der Generalversammlung entscheiden, auf Grund dessen die Löschung der abgetrennten Gesellschaft ins Handelsregister eingetragen wurde und die Nachfolgegesellschaften begründet wurden.
Das Verfahren über die Feststellung der Nichtigkeit der Generalversammlung, die über die Teilung der Gesellschaft entschieden hat, deren Nachfolger der Beklagte (Schuldner) ist, ist das Verfahren über einen Anspruch, der das Vermögen in der Konkursmasse betrifft.

Resolution in Criminal Law Cases:

- No. 25/I** If the court has not decided that the bail would last up to the day when the sentenced pays the moneyed penalty and the sentenced whose punishment being valid does not himself ask about the payed bail to be used than it is necessary to abolish the bail.
- No. 25/II** According to Section 344, par. 3 of the Criminal Procedure Code the sentenced may avert the execution of substitute punishment (its proportional part) anytime that is even after when he has already began to serve the substitute punishment of imprisonment (its proportional part).
- No. 26** The material facts of the crime of malicious damage to other person's thing committed on the thing of a witness when he executes his obligations pursuant to Section 257, par. 2, subsect. a) of the Criminal Code is not necessary that the other person's thing which has been wrecked, damaged, or made unserviceable was owned by the witness. It is not excluded to consider the thing only possessed by the witness, for example having been entrusted him by his employer, to be such a thing.
- No. 27** If the offender who intends to kill two persons under circumstances where the killing of both persons would be done through one act succeeds to kill only one of them and by the second his assault ends because of circumstances independent on his will at the stage of attempt than his acting is to be evaluated as an attempt of the offence of murder pursuant to Section 8, par. 1 of the Criminal Code, Section 219, par. 1, par. 2, subsect. a) of the Criminal Code even in case that following the constituting the offence of murder pursuant to Section 219, par. 1 of the Criminal Code the offence has already been finished. The offence of murder pursuant to Section 219, par. 1, par. 2, subsect. a) of the Criminal Code partly finished, partly not finished at the stage of attempt pursuant to Section 8, par. 1 of the Criminal Code is dealt with in case that the offender would intend to kill through one act at least three persons and he succeeded to kill two of them, not the third.
- No. 28** It is impossible in criminal proceedings to order the accused pursuant to Section 228, par. 1 of the Criminal Procedure Code that he should compensate the damage caused by his crime in a foreign currency.
In the so called adhesive proceedings the court applies in criminal case the rules of other legal branches governing the compensation of a damage, but it applies only regulations of material law. The Criminal Procedure Code is the only procedural regulation which obligates the court. Analogy of any other procedural regulation – at this moment of the Section 155, par. 2 of the Civil Procedure Code which under specific circumstances allows to compensate damage in foreign currency – is not to be considered.
- No. 29** The penal writ forms by its nature the sentence (Section 314e, par. 5 of the Criminal Procedure Code) and accordingly the effects connected with a delivery of a judgment occur by the penal writ when it is served to the accused. The moment of the penal writ having been served is decisive when considering the summary punishment pursuant to Section 35, par. 2 of the Criminal Code without any regard to the abolishment of the writ because of having been protested but the accused should be sentenced in further proceedings.
- No. 30/I** The decision in criminal proceedings about the sentence's obligation to award the costs necessary for appropriate assertion of the injure's claim for the damage together with expenses for the agent (Section 154, 155 par. 1 of the Criminal Procedure Code) could be made only by the president of the senate of the first instance but not by the pretender of justice, secretary of court or higher court officer.
- No. 30/II** Section 15 of the Decree No. 177/1996 Coll., on Lawyers' Fees, Costs and Expences, (Lawyers' Fee), as amended later, relates only to out – of – contract reward for acts of legal assistance made by an appointed solicitor in a criminal proceeding and not to the reward for acts of an agent of the injured made after 1. 10. 1997.

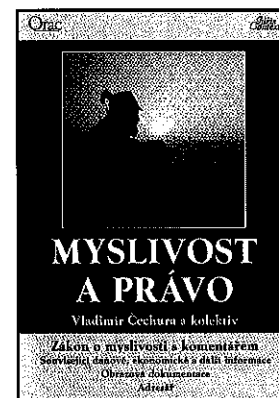
Resolution in Civil Law, Business Law and Administrative Law Cases:

- No. 30** If is necessary for appropriate decision of the merits of the case to evaluate substantial (for decision of principal meaning) factual findings which the court of first instance has not found or it has but because of wrong legal evaluation it has not used them for the decision, there are no conditions for holding or voiding the decision of the court of first instance, the court of appeal than voids the decision and returns the case to the court of first instance for further proceedings.

- No. 31** The notion of „control of common thing“ in the sense of Section 139, par. 2, first sentence of the Civil Code involves common tenants' use of the thing, too. The regulation of Section 139, par. 2 of the Civil Code relates to especial way of settlement of relationship between parties pursuant to Section 153, par. 2 of the Civil Procedure Code.
The application that the court should find pursuant to Section 139, par. 2 of the Civil Code which of the co – owners and to what extent would use the thing does not form the assessment action pursuant to Section 80, subsect. c) of the Civil Procedure Code.
If the court of first instance has dismissed the action for regulating the use of the co – owned thing without having dealt with the concrete regulation of the use of the common thing at all than the court of appeal has breached the principle of two – instance proceedings through its decision about such a regulation, the proceedings than has been charged by the defect in the sense of Section 241, par. 3, subsect. b) of the Civil Procedure Code.
- No. 32** Regulation of Section 715 of the Civil Code shall not be used even per analogy for the agreement of changing agreed by a person whose lease has already finished.
- No. 33** The employment relationship of a person not being a Czech national might finish pursuant to Section 42, par. 3, subsect. a) of the Labour Code only based on executable decision of the responsible authority of Ministry of Interior which has prohibited the stay of the person on Czech territory or which has him/her expelled.
No labour permit is requested for Slovak nationals to be employed in the Czech republic.
- No. 34** As rejection of other work responding the qualification of an employee or some other for him suitable work offered by an employer after his recalling from office (resignation or after the election period) pursuant to Section 65, par. 3 of the Labour Code is necessary to consider not only the employee's dissent from his taking such a place but also if the employee behaves so that he does not accept the offer of agreement for his further job in the period specified by the employer, this period shall not be in contradiction to the meaning and purpose of regulation of Section 65, par. 3 of the Labour Code unduly short and its specification shall not form the misuse of employer's rights against the employee pursuant to Section 7, par. 2 of the Labour Code.
The period specified by the employer for accepting the offer of agreement for further job by employee is considered being unduly short in the meaning and purpose of regulation of Section 65, par. 3 of the Labour Code when it does not accordingly allow to the employee to get such knowledge about working conditions of the offered job which is impartially enough for his deciding about employer's offer for agreement, to evaluate the knowledge and to react to the employer's offer.
- No. 35** The damage concerning employer's responsibility for damage sustained by employment accident does not arise only from the fact that the health status of the employee becomes worse (his labour ability decreases) but than when the results of the worsen health status could be measured in money. The fact how the employment sickness has influenced all the health status of the injured employee is of no significance for the fulfilment of premises for the responsibility for damage pursuant to Section 190 of the Labour Code, decisive is whether the results of employment sickness caused the damage.
- No. 36** Valid from the 1. 7. 1996 after the court ruling about allowing to enter the legal successor of a company into the commercial register had become valid there is no possibility to decide about invalidity of the shareholders' meeting decision which has based the commercial register entering of removal of the divided company and the successors have been founded. The proceedings about invalidity of shareholders' meeting decision which has decided about dividing the company whose legal successor is the defendant (debtor) is the proceedings about the claim concerning assets in bankruptcy.

MYSLIVOST A PRÁVO

JUDr. Ing. Vladimír Čechura a kolektiv

Více než třicet let chyběla na trhu publikace zabývající se právem myslivosti – tento nedostatek nyní napravuje právnické Nakladatelství ORAC, které ve spolupráci s Českomoravskou mysliveckou jednotou vydává v edici Iuris Context knihu „MYSLIVOST A PRÁVO“, připravenou kolektivem autorů pod vedením JUDr. Ing. Vladimíra Čechury (dále Dr. Ing. Rudolf Novák a Ing. Zdeněk Veselý) a určenou všem, kdo se v praxi myslivosti zabývají – profesionálním pracovníkům v oblasti myslivosti a lesního hospodářství, funkcionářům okresních mysliveckých spolků, mysliveckým hospodářům jednotlivých mysliveckých sdružení, myslivecké a lesní stráž, uchazečům o získání vyšší odborné myslivecké kvalifikace, stejně jako těm, kdo jsou činní v navazujících oborech (veterinář, pracovníci farmových chovů, myslivečtí kynologové, ochránci přírody, odborní pracovníci státní správy na okresních úřadech i v ústředních institucích), nebo právníkům, a to jak advokátům, kteří přímo nebo prostřednictvím svých klientů přicházejí do kontaktu s touto širokou oblastí, tak soudcům, řešícím takové případy, a konečně každému, kdo se o myslivost hlouběji zajímá.

V úvodní kapitole se čtenář seznámí s tisíciletým vývojem mysliveckého práva na území Čech a Moravy až po zákon z roku 1962 a také s historickým vývojem základních právních pojmů myslivecké legislativy.

Následuje základní kapitola knihy – komentovaný zákon o myslivosti. Komentář vychází z konkrétních praktických situací, s nimiž se denně setkávají všichni myslivci a lidé kolem myslivosti (uznávání honiteb, stanovy mysliveckých sdružení, škody zvěří a na zvěří, užívání loveckých zbraní, usmrcování pytláčicích psů a koček, péče o myslivecká zařízení, pytláctví a podobně). Jednotlivé paragrafy zákona jsou dokládány judikaturou, praktickými příklady a výkladem sporných ustanovení, případně poukazem na předchozí i další potřebný vývoj legislativy. Samozřejmě jsou vysvětleny i příslušné pasáže souvisejících právních předpisů (zákon o zbraních, zákon o ochraně přírody, veterinární zákon, zákon o ochraně zvířat proti týrání, atd.).

Poslední kapitola pak přináší výklad základních účetních a daňových pojmů potřebných v mysliveckém hospodaření a opět praktické rady, jak v této oblasti postupovat, až po příklad struktury účetnictví mysliveckého sdružení.

Knihy je doplněna adresářem významných subjektů, které v myslivosti působí, rejstříkem hesel a seznamem literatury. Součástí je i anglické resumé a barevná obrazová příloha, ilustrující některá ustanovení zákona. Chystaná kniha, která získala kladné recenze a doporučení z právnických i mysliveckých kruhů (například JUDr. Vladimír Nechanický), se jistě stane nepostradatelnou pomůckou členů a příznivců cechu svatého Huberta, patrona myslivců, i stoupenců svatého Iva, patrona právníků.

katalogové č. IC 0386

formát A4, pevná vazba, 200 stran, barevná příloha
v edici IURIS CONTEXT vydává Nakladatelství ORAC, s. r. o., Praha

První vydání

Doporučená maloobchodní cena 340 Kč

K cenám knih připočítáváme poštovné a balné.

Knihkupcům a distributorům poskytujeme obvyklé rabaty.

Objednávejte na adrese Nakladatelství Orac, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3
tel.: 02/6713 2136, 6713 2145, fax: 02/ 6713 2134, e-mail: orac@ta.cz

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu České republiky je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené předpisem, jenž se opírá o zákonné zmocnění. Jejím vydavatelem je Nejvyšší soud České republiky. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazení rozhodnutí do Sbírek rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikaty zasílány na připomínková místa uvedená v tiráži. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce ani nevycházejí z volného uvážení nakladatelství, nýbrž jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Index 47 301

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, sešit 5/2000 (ročník LII) z 25. 4. 2000.
Vydává Nejvyšší soud ČR v Nakladatelství ORAC, s. r. o., Praha, IČO 45808937.
Připomínková místa: Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství.
Předseda redakční rady: JUDr. Pavel Kučera.
Redigují: JUDr. Antonín Drašík, JUDr. Karel Hasch, JUDr. Pavel Krbek a JUDr. Zdeněk Krómař.
Adresa redakce: 657 37 Brno, Burešova 20, tel. 05/41593111.
Ročně vycházejí sešity 1–10 a sešit rejstříků.
Rozšiřuje, objednávky předplatného přijímá a informace o prodeji a odběru podává:
Nakladatelství ORAC, s. r. o., Vinohradská 184, 130 52 Praha 3.
Administrace: Nakladatelství ORAC, tel.: 02/6713 2177, fax: 02/6713 2134, e-mail: orac@its.cz.
Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou, s. p., Odštěpný závod Přeprava, Praha, čj.: 2969/95, ze dne 12. 9. 1995.
Distribuce: Česká pošta, s. p., Postservis OZ Přeprava.